

PAVLI IOVII EPISCO-
PI NVCERINI PRAEFA-
tio in quintū librum Elogiorum
suorum ad Cosmum Medic.
Florentiæ Ducem.

HEROVM quos in-
clyta virtus nostro se-
culo clarissimos fecit,
quintus hic liber Elo-
gia continebit, eritq̃,
vti reor, superioribus
multo iocundior, quoniã illorū laudes
ardentissimæ virtutis auspicijs partas
exprimat, quorū ex rebus præclare ge-
stis recentissimā hodie memoriam reti-
nemus. Mirificè siquidem iuuat eos ex
veris imaginibus representatos, rursus
vti adhuc superstites oculis intueri, &
benigna cogitatione suspicere tãquam
defunctos atq̃ omni prorsus inuidia ca-
rētes, quos ipsi de facie nouerimus, ge-
rētesq̃ bella varijs periculis atq̃ uictō-
rijs inclaruisse viderimus. Habet enim
in se hoc, illustris & excellens virtus, vs

ea præditos & cæteris præstâtes, vel apud ipsos hostes ac inimicos, in admirationē rediuiua cū laude perducatur, inñciatq; elegãtioribus ingenijs quendã honestę cupiditatis aculeū, agnoscẽdis scilicet eorū formis & vultibus, qui res literarū memoria dignas, forti consilio & pugnaci dextra cõfecerint. Quãdoquidem res magnę & memorabiles plerunq; ex variã tot casuū reputatione, à legẽtibus scripta, aut picta ora spectantibus voluptatē & dolorem; proq; habitu præduri vel mollioris animi, interdū ex indignitate improbè atrociterq; factorum, miserationem & lachrymas eliciant. Tu verò magnanime Cosme pro natura ingenij tui, quod nihil nisi perillustre atq; honestissimū respicit, rectè studioseq; feceris; si quę legendo ex moribus tot insignium Ducū exempla accuratè notabis, ea felici delectu imitanda suscipies, & quod propriū ingenuę verecundæq; tuę probitatis esse videmus, singula vitia quæ temperati moris modum excesserint, repudianda penitus, vitandaq; censebis. Vale.

ELOGIORVM LIBER QVINTVS.

Sub effigie Francisci Gonzagæ
Mantuanî Principis.

IC est ille Franciscus Gonzaga Mantuanus Princeps, qui ab illustri in-
usitataq; animi magnitudine & im-
menso ardore pugnacis ingenij, à
Venetis delectus Imperator, primus
nostro seculo cruenta Tarrensi acie Italica atq; ex-
terna uirtutis glorioso congressu quanquam infau-
sto periculū fecit. Constat enim eo prælio plus sangui-
nis fusum, quàm duobus antea seculis; ab eoq; incom-
modo didicisse Italos, nequaquam feruidis animis, sed
stabili consilio, & certa arte disciplinae militaris, exer-
cenda esse arma; cum his præsertim gentibus quæ or-
dines seruare, diuersas repente acies efficere, nihil uul-
nera & mortem, aut deniq; anea tormenta reformi-
dare consuessent. His enim documentis, qui tum præ-
lio uictus uideri potuit, gemino demum bello uictor
extitit, cum insigni gloria, recepta scilicet Nouaria,
& Gallis omnibus Neapolitano regno pulsis. Non
arrisit ei demum Fortuna quum pro Gallis conuerso
studio militaret. Eius siquidem impigræ uirtutis uim,
& conatum omnem, contumeliosi quidam Gallorum
duces, adeo importunè atq; impudenter præpediue-
runt, ut mox cum superbia, tum imperitiæ suæ ad Ly-

rim annem poenas darent. Aliquanto autem post, quum Veneto bello sese immiscuisset, & cum ala Gallorum in Patauinum agrum ad Cæsaris castra contenderet, noctu apud Insulam Scaligeram Veronensis agri pagum, Græcorum equitum multitudine circumuentus, in potestatem Lucij Maluetij deuenit, diuq; seruatus Venetijs in custodia, tandem Iulij Pontificis beneficio liberatus est, quum Federicum filium fidei obsidem Romam misisset. Fuit Franciscus ingenio liberali, aperto, nusquam fallaci, & deniq; nusquam maligno, sed qui sermone iocoso foeminarum pudori intemperanter illuderet. Verum qui uaga Venere oblectabatur, foedum atq; letalem morbum, ut tum ea saeva tempora produxerant, facile tulit, quo miser ante diem inter uarios cruciatus expiraret. Per omnem autem uitam, quod uix ex censu credi poterat, cum Regia hospitalitate ac eximio totius aulae cultu, tum rerum omnium ornamentis, & magnificentia operum, splendidorum etiam Regum equabat decus. Sed supra omnes eius ætatis Regulos, equorum copia, delectu, uarietate, nemine æmulari auso, summam proculdubio gloriam promeruit, quandoquidem equarum greges aleret ad sobolem propagandam, accitis usq; ab ultima Hispania atq; Numidia, Hiberniaq; item, equabus, & admissarijs. Eo namq; tempore quotannis per Italiam liberis in urbibus instituta erant more ueterum Græcorum certamina, equorum, pernitate & cursu contendentium; unde celeberrima laus cum opimo præmio expetita multis; die

unis uerò semper Gonzaga equis promerita para-
 retur. Generosos autem, & ad arma natos sonipe-
 des, neq; plures quisquam neq; nobiliores habuit, aut
 eos accuratiore disciplina perdomuit. Quorum ar-
 mentorum instituta animaduersis disparis coniugij ua-
 riâq; foeturæ prouentibus, aliqua ex parte Federi-
 cum filium postea emendaturum uidimus; nisi insatia-
 bili ædificandi studio allectus, aliò sumptum transtu-
 lisset. Cæterum Franciscus his lectissimis equis, qui ua-
 riè permutato semine nouæ atq; pulcherrimæ sobo-
 lis uideri poterant, indefesso munificentia studio, ex-
 ternarum gentium Principes sibi conciliauit, unaq; præ-
 fertim Othomannorum amicitia clarus excelluit,
 quum inde Thracum & Cilicum lectissimos, ad pro-
 geniem & bellicos usus impetrarit. Sobole filiorum
 omnino felix excessit è uita, quum ex Isabella Alfonsi
 Atesini sorore tres liberos reliquisset, Federicum pri-
 mo editum partu, matura iam paternæ uirtutis indole
 ad summos militiae honores uadentem, & Herculem
 lectissimis moribus & literis institutū, paratamq; sibi
 & familiæ debitam sacrati cultus purpuram prome-
 rentem, & deniq; Ferdinandū militare decus in Gon-
 zaga domo, clarioribus superadditis uictoriarum tro-
 phæis, ad summam gloriam euecturum.

Lælij Capilupi Mantuani Cento
 ex Virgilio.

O decus Italiæ, quondam dum uita manebat
 Sceptra tenens, tardis ingens ubi flexibus errat

Mincius, & tenera prætexit arundine ripas,
 Semper honore meo semper celebrabere donis
 Dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus.
 Salue uera Iouis proles, tu maximus ille es
 Vnus qui nobis magno turbante tumultu
 Ante annos animumq; gerens curamq; uirilem
 Vltro animos tollis dictis & pectore firmo,
 Arduus arma tenens, fulgenteis ære cateruas
 More sirens torrentis aquæ, Gallumq; rebellem
 Sternis humi, campiq; ingentes ossibus albert.
 Parthenope meriti tanti non immemor unquam
 (Dextera causa tua est) folio consedit auito.
 Quid memorem spolia illa tuis pendentiæ testis
 Tam uulgata? quibus cælo te laudibus æquem
 Flos ueterum uirtusq; uirum? cui cura nitentis
 Pascere equos, merita expectent qui præmia palmæ
 Europa atq; Asia, tanta est uictoria curæ
 Tu decus omne tuis, tu seruantissimus æqui
 Omnibus exhaustos iam casibus, omnium cænos
 Vrbe domo socias, tua terris didita fama.
 Munera prætereæ ex auro solidoq; elephanto
 Coniungere tibi (cuncti se scire fatentur)
 Regnatorem Asiæ, genus insuperabile bello,
 Et penitus toto diuisos orbe Britannos.
 Salue sanctæ parens Italium fortissime ductor
 Felix prole uirum, siquid mea carmina possunt
 Semper honos, nomenq; tuum, laudesq; manebunt.

LIBER QVINTVS. 371

Io. Baptista Possuini Mantuani.

Inuicti effigiem Gonzagæ nobilis arte
 Eximia expressit spirantem pictor; at illi
 Non potuit duris partum decus addere bellis,
 Non præsens animi robur, Populisue regendis
 Iustitiam, & largæ præstantia munera dextræ.
 Ceu quondam radijs exutum ardentibus ora
 Mortali uultu, gradientem montibus Idæ
 Phœbe manus te docta sacros effingit in usus.
 Ast Iouius clara splendorem reddidit arte,
 Aeternamq; dedit Gonzagæ ducere uitam
 Ductores inter primos, quos nulla tacebunt
 Secula, nec ueteris lædent obliuia famæ.

Sub effigie Maximiliani Cæsaris.

MAXIMILIANVM Cæsarem Fri-
 derico tertio Imperatore genitum, quem
 eruditiores Germani pro Maximiano,
 quod nomen est antiqui Cæsaris cui Io-
 uij cognomen obtigerit, Maximum Aemilianum ap-
 pellant, hæc tabula ab effigie simillimum reddit. Fe-
 runt Austriacæ domus nobilitatem Romani sanguinis
 stirpem respicere, perducto scilicet stemmate à Perleo-
 num familia, ex qua fuerunt celeberrimi olim Comi-
 tes ex Tribu montis Auentini. Hos enim ad Appsur-
 gum conseedisse constat, inter Rhetos, Noricos, & Vin-
 delicos, non longè ab Heluetijs, coalescenteq; sensim
 potentia, Austriaci principatus, uti ipse Cæsar suæ ori-
 ginis religiosus indagator assueuerat, iura & titu-

los condidisse; eiusq; dominatus claritudinem bellica
 quasitam uirtute, & longa uetustate cōstitutam pro-
 pagasse. Hinc euenit ut facillè credamus Augustam
 hanc Romani imperij dignitatem, ad Austriacos
 principes, quòd Romani sint generis, fatali quodam
 iure peruenisse. Quando iam pridem abolita sit mi-
 litaris acclamationis consuetudo, qua Imperatores
 olim apud exercitum in castris fiebant, & ipsa etiam
 septem Germaniæ Procerum suffragatio penitus ob-
 solescat, toto scilicet hoc honore per manus præpo-
 tentium Cæsarum legitime tradito, confirmatoq;, qui
 iam altas iecerit radices, ut in una familia non dubiæ
 hereditatis nihil intercisa serie, decentius atq; stabili-
 lius reflorescat. Cæterum hoc Cæsare nullus suæ ætatis
 Regum luculentiorum militaris habitus dignitatem,
 uel certius ac illustrius probi, uereq; augustioris de-
 cus ad Imperium attulit. Per omnes siquidem cum bel-
 licæ, tum ciuilibus uirtutis numeros, generosi spiritus
 inuictiq; animi magnitudinem, quam in aduersis pa-
 riter & secundis casibus homines mirarètur, ita præ-
 ferebat, ut contemnere Fortunam uideretur, eamq; se-
 uera fronte tanquam insolenter improbeq; semper
 iniustam & instabilem, damnati fallacissimiq; numi-
 nis antiquorū infamem Deam appellaret, propterea
 non multum uel eius benignè aridentis gratia, uel
 acerbissimè seuiantis odio, supra æquum angeretur.
 Inerat enim Maximiliano animus pecuniæ contem-
 ptor, opulentiore Cæsare dignus. Eam siquidem ubi
 possideret, uel non integrè exactam, diuidere statim
 atq;

atq; largiri amicis & hospitibus, quàm in ærarium
 exignobili parsimonia inuidiæ plenum, cõgerere ma-
 lebat. Existimabat enim nihil unquam ab suo felici sy-
 dere, & arcanis cuiusdam sanctioris oraculi promif-
 sis, sibi & posteris opulentissimorum Regnorum di-
 tionem esse defuturam, quæ bella gesturo in perpe-
 tuos liberalitatis usus sese effundenti per amplas atq;
 inexhaustas signati auri facultates suppeditaret. Quæ
 superba & sæpe inani opinione imbutum, & nervos
 sibi immodicè præcidentem, necesse erat sentire im-
 prouisam egestatem, & in medio bellorum cursu ita
 hæere atq; fatiscere, ut non aliunde quàm ab ipso sti-
 pendiorum defectu, semipartæ iam uictoriæ interpel-
 lari, & è manibus eripi dicerentur. Arriserat namq; ei
 Fortuna ab initio, quum imberbis adhuc, interfecto ab
 Heluetijs Carolo socero Belgici eius Regni hereditatè
 adiuisset; Quippe qui alacriter, beneuolentissimeq;
 susceptus, cõmutatis demum seditiosissimæ gentis stu-
 dijs apud Brugenses cū uxore custodiæ traditus, diuer-
 sam impotentis Deæ uim, sed moderatè & fortiter tu-
 lerit. Exinde eum pristinæ dignitati atq; imperio resti-
 tutum diuersa exercuerunt arma, quibus insigne de-
 cus, uel adhuc iuuenis adeptus est, suis ingentibus Gal-
 lorum copijs apud Ghingatam, & perdomitis Mena-
 pijs atq; Sicambrijs. Sed non multo minor ei laus cæsi-
 peritiæ atq; ausus militaris, quum Bohemos non pro-
 cul à Ratisbona, uel sese castraq; sua perpetua scuto-
 rum ingentium munitione defendentes, cruento edito
 prælio superasset, & Pannonios ex semioccupato No-

rico inuadentes Austriam, non semel repressisset. Nē
 demum eadem felicitate Heluetia arma laceſsiuit. Ab
 his enim non longè à Rauracorum finibus, fuso ipsius
 exercitu, graus uulnus accepit, frustraq; Italiam aspe-
 xit uetantibus Fatis, quam proculdubio Caroli nepo-
 tis imperio reſeruabant. Improſperè ſiquidem expedi-
 tio in Etruriam pro Piſanis aduerſus Florentinos ſu-
 ſcepta, & bellum longè grauiſſimum Venetis illatum,
 uexillaq; ampliſſimi exercitus in conſpectum Medio-
 lanenſium promota, terribiles quidem primò impe-
 tus, ſed mox inanes atq; irritos conatus habuerunt. Er-
 rat Caſar pace & bello ſupra quàm dici poſſit credu-
 lus, & ſuſpicax; ſic ut qui acie uinci non poterat bello
 per moras facilè uinceretur. In uniuerſum integræ pie-
 tatis atq; incomparabilis munificentiae, caſtrenſisq; di-
 ſciplinæ laudem promeruit. Exceſſit è uita ſexagena-
 rio minor apud Veſſium oppidum, quum leui tenta-
 tus morbo intempeſtiuam. acrioris pharmaci potio-
 nem bibiſſet.

Iouij Junioris.

Vatum Muſa decus Pierium, quæ laticem colis,
 Tolle, ò magnanimū, tolle precor laudibus inſcyltis
 Iam pridem ſuperum conſilio ad ſydera Caſarem
 Euectum; Cythara, dulciloquæ ſeu fidibus Lyrae
 Hunc cantare iuuat. Quàm iuuenē gloria maximis
 Factis extulerit, Danubius nouit, & impiger
 Qui lambit ueterum mcenia circumſuius urbium
 Rhenus, dum rapidis Oceanum uorticibus petit.

Hunc

Hunc olim trepidis extimuit Sequana fluctibus;
 Regem nanq; suum, proh pudor, illa inçlyta Gallia
 Spectauit fugientem, Austriacis uiribus imparem,
 Spectauit fugientem iuuenis Cæsarei impetum,
 Findentis gladio perdomitis hostibus agmina,
 Qualis quum tumidus profluit è uertice Vesuli
 Vastās arua Padus, ceu Boreas quū fremit infidus
 Nautas attonitos æquoreis fluctibus obruens;
 Vel quum irata Poli porta furens intonat aere
 Sternēs templa Deūm fulminibus celsa cacumina.
 Verūm Barbaricis assuetum nil nisi prælijs
 Tentare Italiam quippe iuuat, miles ab Alpibus
 Ductu Cæsareo dira fremens Theutonus euolat.
 Nouere inde Patres Hadriaci quā celeri manu
 Moles contuderit flāmiuomas, & propugnacula:
 Quum Verona sui, scuta uirūm, & corpora fortitū
 Deplorans Athesis sanguineo uoluerit alueo
 Spectauit facibus fulmineis spargier omnia:
 Tormentoq; strepenti indoluit mœnia concuti.
 At qui Tusca colunt littora, qua pulcher Etruriæ
 Arnus rura rigat, ueliuoli olim domini maris
 Pisani, eximia laude canunt illius inçlytum
 Nomen, iustitia percelebre, & munificentia.
 Salue Auguste diu; teq; simul magnanimus nepos
 Inuictus Carolus, perpetuis auctet honoribus,
 Ardentis Libyes perdomitor. Nam tua gloria
 E splendore suo nobilior fulget, ut aureis
 Ex Phœbi radijs pulchra micant cornua Cynthiæ.

Sub effigie trium Ducum Baleonæ
familix qui vna in tabula ex-
pressi continentur.

BALEONOS qui supra seculum unū
inter ciues Perusix authoritatis Princi-
patum tenuerunt, quod militix dediti
spectata semper uirtute arma tracta-
rent, Baioarici sanguinis fuisse tradunt. Summam au-
tem familie dignitatem attulisse fertur Malatesta, qui
auorum nostrorum memoria sub Braccio Montonio
Imperatore, militix disciplinam hausit, & per genti-
les suos propagauit. Huius pronepos fuit hic Paulus,
qui in tabula cum duobus liberis Malatesta atq; Ho-
ratio pictus spectatur, haud dubie familie clarissimus
euasurus, nisi propinquorum inuidia Leoni Pontifici
criminosisime delatus, deceptusq; sua spe, in agnoscen-
dis alioqui benigni, sed tum ambigui Principis sen-
sibus, ceruices ultro securi præbisset. Petrucianæ
nanq; coniurationis gnarus fuisse ex damnatorū con-
fessionibus putabatur. Sed id in eius necem Leonis a-
nimum maxime perpulit, quod hominem ingenio a-
crem, & manu promptum, Imperatorisq; muneris
secundas partes apud Venctos promeritum, propter-
eaq; Perusinis ad imaginem inuidiosæ tyrannidis do-
minantem tollere cupiebat, satagentibus in eius ne-
cem affinibus atq; propinquis, qui non aliter quam
morte potentiam eius conuelli posse existimabant. Si-
quidem Baleonis omnibus hoc semper fatali emula-
tione

tione fuit insitum, ut similitatem nunquam ferè in-
 termissam, inter se cruentissimè exercerent, & quum
 pulsa Oddorum familia, præpotentes atq; æmuli ciues
 deessent, sese ipsos gentilitio sanguine defœdarent. E-
 nituit in Paulo oris & corporis eximia dignitas, elo-
 quentia militari studio requisita excellens; mores bel-
 lo & in castris nemo carperet, pace multi laudarent;
 nisi nusquam oblitus factionis uetera etiam odia uin-
 dicare, & incestis amoribus suam alienasq; familias
 dedecorare consuesset. Malatesta filius paternæ seui-
 tiæ atq; libidinis uitia detestatus, quum foris sub Li-
 uiano Imperatore, cui nupta erat ipsius amita, præcla-
 ra cum laude militaret, egregium sibi præfecturæ lo-
 cum apud Venetos parauit, exulq; à Leone factus, Pe-
 rusiam patriam, pulsus inde Vitellio, & Gentile Ba-
 leono, fortiter recuperauit, quum antea in expugnanda
 Cremona, pellendisq; Laude Pompeia Cæsarianis,
 plurimum inclaruisset. Ad extremum Florentinis con-
 stantissimè libertatem suam defendentibus quum an-
 num propè integrum pertinacia Clementis Pontificis
 & inuicti Cæsaris arma obsessus sustinuisset, despera-
 tis auxilijs, obortaq; fame aspera, maluit florentissi-
 mam urbem seruare ab immanitate atq; seuitia exter-
 narum gentium, quæ opulentissimæ prædæ inhiarent,
 quàm parère imperitis & obstinatis aliquot ciuibus,
 qui desperata uenia unà secum ciues extrema suppli-
 cia perpeti, interireq; patriam, & incendio absumi
 potius quàm se dedere, & subactos confiteri cupie-
 bant. Nec ob id factum fidei suæ famam læsit apud

æquissimos ciues à quibus iure optimo auream seruate urbis statuam meruisse, potius quàm maligna obrectatione lacerari, communi bonorum hominum iudicio, & Pontificis testimonio uideri potuit. Non uixit inde integrum biennium atroci & diuturno morbo succumbens, Rodulpho filio hærede relicto, quem hodie singulari cum laude bellicosæ familiæ dignitatem tueri uidemus; Quum Horatius patruus multis fortibus factis Salernoq; præsertim expugnato clarus, uerum Malatesta factiosior & seuior Florentinis copijs præpositus, in obsidione Neapolitana Lotrechio Gallorum Duci operam nauans, non in acie, sed fortuito glandis ictu sine liberis perierit.

Iouij Iunioris.

Tres simul Heroas pictor, tria fulmina belli
 Pinxit in hac tabula,
 Hospes summis genibus ter lumine lustra:
 Ter uenerare duces.
 Gaudeat ut geminis pater inclytus, aspice, natis;
 Et pariter gemini
 Ut patre latentur nati, Mauortia pubes.
 O celebranda diu
 Norica progenies centum dominata per annos
 Te mea Musa canet.
 Nam patrem in signi clarum uirtute, maligna
 Perculit inuidia,
 Credulus heu nimium summisit colla securi,
 Præsidis Ausonij.

At uos Etrusci, meruit nam sculpiæ auro,
 Carmine perpetuo
 Ductorem uestrum Baleonum tollite ad astra,
 Ob patriam, atq; domos
 Hostibus ereptas, seruataq; templa deorum.
 Nec minus interea
 Egregius toto celebretur Horatius orbe.
 Viuite in Elysio
 Felices animæ, quorum tenet æthera uirtus
 Sydere nobilior.

Sub effigie Selymi Turcarum
 Imperatoris.

ELYMVS Othomannæ fami-
 liæ nonus Imperator, hoc ore truci
 ferocibusq; oculis, insitam animo
 suo uim, diramq; seuitiam ostende-
 bat, quum in sanguinem gentilium
 suorum & reliquorum qui ad eius imperiosi genij nu-
 tus parum expedite respöderent (hos enim præcipue
 oderat) immaniter deseuiret. Hic prorsus ingens, si
 uel æqui, uel iniqui ausus gloria certius expendatur,
 Mahometem auum, crudelitate simul atq; animi ma-
 gnitudine superasse uideri potest. Stratis namq; Persis
 in Calderanis campis, ipsoq; Hysmaele Sopho iusta
 acie deuicto, & Regia eius, quæ uocatur Taurisû, oc-
 cupata atq; uastata, tantum inclyti nominis prome-
 ruit, quantum satis esset satiandæ ambitiosissimæ eius
 gentis Regum cupiditati, nisi ad longè maximum glo-

riæ cumulum accessissent duo geminata uictoria Sy-
 riæ atq; Aegyptij Reges, armis deuicti atq; interfecti,
 Campson scilicet infelix senex ab equitatu suo in fuga
 protritus, & fortissimus Tomumbeius, qui extremum
 cum uitæ suæ, tum Sulthanico Imperio finem misera-
 bili supplicio affectus, attulerit, quum uniuersum pro-
 pè terrarum orbem rerum ab se fulminea celeritate
 gestarum, admiratione atq; terrore suspendisset. Ve-
 rum magni numinis providentia factum fuisse fas est
 credere, ut illa uis indomita & insuperabilis sese in
 orientem effunderet, ut Europæ intestinis bellis labo-
 ranti, nihil hercle merentibus Christianis Regibus par-
 ceretur. Regnauit annos octo, uixit quadraginta sex,
 & quum maius aduersus nos bellum esset suscepturus,
 cancroso renum ulcere uerè pestilenti, apud Chiur-
 lum Thraciæ pagum, morte solutus est, Pyrrho Bassæ
 in cuius sinu atrocem animam exhalabat Solymanum
 filium commendans, seuereq; præcipiens, ut in Chri-
 stianos tanquam ueros hostes arma uerterentur, negle-
 ctis Persis, quorum inanem superbiam satis ipse con-
 tudisset. Euenit autem ut eo fatali sibi loco, in quo Ba-
 iazetem patrem circumfusa acie adortus opprimere
 cogitarat, meritas immanis parricidij poenas daret,
 sed nequaquam flagitijs pares, utpote, quæ omnem
 immanitatis notam excedant; postquam Acomathem
 & Corcuthum germanos fratres, & tot fratrum filios
 Regiæ indolis ad unum omnes sustulerit, ut Solymano
 filio omni emulatione uacuum Othomannici Imperij
 olium pararet. Quamquam & huic successione atq;
 heredit

hereditatis ius ipsum aliquando inuiderit. Ferūt enim eum, ueste ueneno intus atrocissimo delibuta, filium extinguere cogitasse; ut quædam eius uerba immodicè pungentia uindicaret: sed eius exitiosæ uestis donum astuta matris misericordia repudiatum, pro Solymano cubiculario datum, ocysimè perniciem attulisse. Sic, ut hoc exemplo, immanitate feras anteisse uideatur, monstro quàm homini similior, qui ex animo plusquam Tartarico nemini suorum pepercerit. Sed non desuere qui in eo abominabilem carnificinā tanquam ei necessariam qui sine æmulo metuq; regnare decreuisset, uerbis excusare contenderent, Quod regnatura omnis diuini atq; humani iuris penitus obliuiscendum censeant. Vsq; adeò enim Imperij dira sitis est, ut uel flagitiosissimis artibus apud quosdam, regna tueri fas esse uideatur.

Antonij Francisci Rainerij.

Hæc Selymi effigies Scythico quæ pallida uultu
 Mortalibus minatur, & magnis Dijs?
 Trux illa est, inhiant Lyciæ sub tegmine telæ
 Impexæ atroces undecunq; uiperæ.
 Eumenidum decus, & Vulcania lumina, letum
 Spirant, & ora uim, nefas, & impium.
 Miscuit incano dira hic Aconita parenti
 Fratresq; leto extinxit omnes horrido;
 Ipse suo (ni uana ferunt) fata ultima nato
 Parauerat, superba quæ fors distulit.
 Huic tamen horribiles peperit uictoria laudes

Et insolenti adauſta ſceptra dextera.
 Nam quã Sol agili circum rotat ardua curru
 Hyrcaniam, trucemq; Perſicum ſinum,
 Quãq; coloratis longè deuexus ab Indis
 Deſerta Nilus arua lambit Aethiops.
 Gens Eoa omnis, uaria armis, diſſona linguis
 Flexere Regi colla barbara eſſero.
 Sulthani euerſum Imperium, atq; Aegyptia regna
 Quum totus undiq; orbis expauſceret.
 Nec dubitamus adhuc priſcis picta illius ora
 Miſcere noſtris (ah nefas) Heroibus.
 Othomannorum quin ora perempta potentum
 Vrbs hæc ſuperbis illinit coloribus.
 Fallimur, & Roma hæc non extulit ora, ſed hæc tu
 Nobis Ioui diuine ſpectanda erigis,
 Italia imaginibus uaffer, hiſce ut peſtora tentes
 Exurgat ultor ſi quis inde ſpiritus,
 Noſtra illis adimat qui ſigna, uicesq; rependat,
 Replens cruore cuncta, caſiſq; artubus.
 Maſte hac arte Pater, ſtimulis qui corda Nepotum
 Ad ueræ auitum gloriæ excitas decus.

Sub effigie M. Antonij Columnæ.

EMINI, uti nos ſumma cum admira-
 tione uiderimus, rariora ſpectatoriãq;
 uel cœleſtis gratiæ, uel arridentis natu-
 re dona contigerunt, quàm M. Antonio
 Columnæ. Hic enim nobiliſſima Romani ſanguinis
 ſtirpe progenitus, ante omnia ſtaturæ proceritate, fir-
 mitate,

mitate, atq; amplitudine singulorum artuum, decore frontis, & splendido quodam aeneae barbæ nitore, maestateq; torosi pectoris, ueteres æquabat Heroes, ob idq; præferim, quòd præclaro insignium uirtutum concursu, multipliciq; optimarum artium eruditione, ad eximum decus ornaretur; usq; adeò constanti uel ciuium uel externorum studio adamatus & cultus, ut quum coleretur à singulis, cuncti cum in uniuersum, uel diuersæ factionis obseruarent, atq; suspicerent: eumq; unum Iulius Pontifex tanquam Romanorum Procerum lectissimum, collocata ei in matrimonium Lucretia consobrinæ filia, generū sibi ascisceret, quum graui iudicio Rouereæ familie nomē, sicuti antea Felicem filiam Iordano Ursino collocarat, clarissimis Romani sanguinis stirpibus inserendū existimasset. M. Antonius patre orbatus, quòd is Etrusco bello apud Alfosum Aragonium militans perisset, Prospero patruo, & Fabritio huius patrueli celeberrimis Ducibus adhesit, ab hisq; certissimis militiæ præceptis imbutus, ita exactam hausit disciplinam, ut Prosperi natura cunctatoris cautum & inuictum robur; præseruidam uerò in expediendis armis Fabritij uim, nobili salubriq; temperamento moderari didicerit; tanto illustris famæ prouentu ut quum in Apulia, Latio, Etruria, Galliaq; Cisalpina, uarijs prælijs interfuisset, utroq; patruo deceptis eorum uirtutibus, honore auctior & maior euasurus crederetur; nisi immitia fata eius paratis honoribus properè nimium inuidissent. Is nanq; quum defensa nouissimo uirtutis

opere fortiter Verona aduersus immensam uim oppu-
 gnantium Gallorum & Venetorū, aliquod se nauatæ
 operæ præmiū nancisci putasset, & à Ceurio Belgæ
 Caroli adolefcētis nutricio, per moras supinè se con-
 temni fastu Romano succensus, non diu pateretur, ad
 Franciscū Galliæ Regem è Belgis contendit, à quo uti
 is natura Rex erat, omnis ueræ uirtutis liberalissimus
 estimator, præfectura alæ equitum, & consecrati Re-
 gis ordinis torque honestatus est. Sed ea militia de-
 mum infausto omine suscepta, quòd tum Leonis &
 Cæsaris armis Lotrechius Gallorum Dux Mediolano
 pelleretur, Antonio bellici laboris & uitæ immatu-
 rum finem attulit. Nam dum instaurarent Galli bel-
 lum, & Mediolano copias admouissent, ut circūual-
 latæ arcis obsidio solueretur, M. Antonius nondum
 quinquagesimum ætatis annum attingens, ingentis
 Colubrinæ pila ictus occubuit, eadem etiam pila dis-
 cerpto, & ad latus cadente Camillo Triuultij clarissi-
 mi Imperatoris filio, quum obequitantes inaggere,
 hostium munitiones inspicerent. Corpus eius Prospe-
 ro hostium Duci à Lotrechio concessum est, ut mœ-
 stissimus patruus, fratris filio, tantæ spei, & tum fortè
 Veneti exercitus Imperatori designato, iustis exequijs
 parentaret. Luxère cum atrocissima morte surre-
 ptum socij atq; hostesparibus propè lachrymis, ideoq;
 uberioribus, quòd masculam prolem, quæ pa-
 ternæ uirtutis esset hæres, nullam
 reliquisset.

Augusti

Augusti Cocceiani.

Hac in tabella pictus est Columnius
 Heroas inter iure primas obtinens,
 Quos Roma genuit omnium fortissimus,
 Quos Roma uidit omnium pulcherrimus;
 Virtutis est Verona testis optima
 Seruata quondam ab ui & furore barbaro,
 Et pulcher Athesis moenia eius persuens
 Atro cruore saepe tinctus hostium.
 Est uafra testis gens iberica, est horrida
 Germana pubes; terga saepe quæ dedit
 Illius armis, ceu fugaces Capræ
 Multa premente agrestium manu solent.
 Formæ paternæ signa sunt certissima
 Præsentis æui filie pulcherrimæ
 Iouis Deorum Regis, atq; Apollinis
 Dignæ cubilibus. Deum hinc credi licet
 illum fuisse, qui deis simillimus
 Virtute, formâ, uiribus, planè fuit.
 Hinc suspicat magna turba cœlitum,
 Humana ne quem lædere, aut fors, aut manus
 Nequiret, hunc nec ipsa fata attingere,
 Vel morte fera uel cruenta ui queant,
 Homoq; ob id uitam deorum degeret,
 Subinuida, in Columnium potissimum
 Coniurat, æræq; tormento æreo
 Missa pila; tonante cœlo, ut fulmine
 Heroa sternit; Mars dolore lacrumat.

Sub effigie Matthæi Cardinalis
Sedunensis.

ATTHAEVS cui Lango cognomen fuit; & honorem postea purpuræ adeptus est, apud Sedunum urbem foederatamq; Heluetijs & Rhetis, natale solum habuit, humili quidem patre genitus; sed eo pro captu Alpinae gentis, nihil à literis abhorrente. Quamobrem ab eo, ut primum adoleuit, in Italiam est missus, eo consilio ut Italicam perdisceret linguam, & Latinis pariter literis operam daret, demumq; (uti euenit) sacris initiaretur. Itaq; Matthæus post prima literarum rudimenta quæ in patria perceperat, Comi sub Theodoro Lucino nobili (uti illa ferebant tempora) grammatico, poetaq;, tantos processus fecit in studijs, ut nihil earum rerum quæ uel audiret, uel legeret, robusti auidiq; ingenij memoriam subterfugeret; utpote qui sæpe ægri præceptoris munia, docendo felici æmulatione obire esset solitus, magnamq; partem Maronis Aeneidos, & Heroidum Nasonis, quamquam subagresti uocis sono recitaret, amplectereturq; supra cunctos auctores librum de Consolatione Boetij Seucrini, qui liber moralibus multis exemplis refertus, delectos quotidianis actionum suarum sermonibus flores & exempla cunctis propè casibus opportuna, ita suppeditabat, ut eius eloquẽtia non Germani modò,

modo, sed Itali etiam eruditiores magnopere mirarentur, conciliaretur inde Sedunensi populo ad promerendum Episcopatus sacerdotium, quem populus spectatum moribus per suffragia deligere, & Pontifici maximo mitra exornandum offerre consueisset. Vbi uerò stolatus & infulatus de more in templo sacras habere conciones cœpit, tanto concursu omnis generis hominum audiebatur (quod mores exactè sobrios castosq; præferret, qui ipsam eloquentiæ laudem sine controuersia superarent) ut ampliore sacerdotio dignus haberetur. Nam multus erat, & efficax in componendis controuersijs quæ inter ciues atq; finitimos intercederent, usq; ad eò recto atq; incorrupto iudicio, ut nemo uel factiosus, eum ultro oblatum arbitrum reijceret. Eo modo collecta autoritate apud suos populares, probitatis atq; industriæ nomine potens & ualidus, in id incidit tempus quo exortum est bellum inter Gallos & Iulium Pontificem, quum Ludouicus Rex, infausti damnatiq; nominis causam suscepisset, excitandi concilij, cuius sanctionibus atq; armis impotenter dignitas Pontificis conuelli posse putabatur. Iamq; eò res erat perducta, ut Iulius ex Rhauenate cruento prælio uictus spoliatusq; Bononia, & nefarijs undiq; armis circumuentus ab externis gentibus Hispanis atq; Britannis, Heluetijsq; præsertim, opem implorare cogeretur. In ea controuersia Matheus integræ pietatis studium, egregiamq; operam sic præstitit, ut à Iulio supplente Senatum, in honorem Heluetiæ gentis, purpuræ dignitate honestaretur.

Nec multo pòst *Matthæus* multis concionibus apud *Heluetios* habitis egregiè persuasit, ut pia arma susciperent aduersus *Gallos*, qui res diuinas profanis commiscere conarentur. Quod ob id non magnopere difficile fuit, quoniam gens *Heluctia* paulo ante sese ab amicitia *Ludouici* regis alienarat, tanquam ingratiè spreta & fraudata donatiuis atq; stipendijs, auari aut certè nimis parci Regis acceptam contumeliam uindicare percuperet, eoq; grauius & properantius, quòd pro *Heluetijs* legionibus auxiliarijs *Gallus Germanorum* cohortes mercede conducere cœpisset; cuius iniuriæ is fuit exitus ut *Matthæus* cū suo astrictus officio, tum *purpurei galeri* beneficio obligatus, uniuersam gentem aduersus *Gallos* concitaret, eosq; *Ticino* pulsos, & ad *Alpes* & in *Galliam* fugientes, *Cisalpinæ Gallie* imperio expelleret. Nec in ea celebri uictoria, qua haud dubiè *Pontifici* sua dignitas est restituta, *Matthæus* aut studium suum erga *Pontificium* decus aut odium in *Gallos* intermisit. Nam mortuo *Iulio*, *Leonem Decimum* pro recipienda *Parma* atque *Placentia* bellum mouentem mirificè adiuuit, *Gallosq; Duce Lotrechio* iterum *Mediolano* depulit, instauratoq; sæpe bello, quum *Leo Pontifex* fato esset ereptus, atq; ei suffectus *Hadrianus Sextus* cuius comitijs intersuerat, nunquam ab auctoritate *Pontificij* nominis discesserat. Mortuus est *Romæ* non planè senex primo *Hadriani* pontificatus anno, uir inter exacte uirtutis Imperatores, potius quàm inter Senatore numerandus, si corporis ac ingenij robur & rerum strenuè

nuè gestarum cumulum spectes. Maximè uerò ei gloriosum fuit Francisci Regis iudicium, quum asseueraret, me audiente, aliquanto plus sibi sumptus atq; periculi Sedunensis facundiæ indomitam uim, quam tot legionum eius gentis cuspides attulisse.

Placidij Placentini.

En tua purpureus decorat Matthæe Galerus
 Tempora digna sacro triplicis splendore corona.
 Scilicet exultans telis ferus accola Rhœni
 Pondus arenosum rapidis qui flexibus urget
 Oceani in gremium, demens, hostilibus armis
 Imperia, & leges diuùm lacerare profanus
 Irruerat; miser æq; nouus tremor ossa tenebat
 Italiæ, ualidis quum te duce castra manipulis
 Heluetia aduentant, bisq; acres cusptide Gallos
 Fundunt, Pontificemq; armis uictoricibus ulta
 Tandem nubiferas Alpes transcendere cogunt.

Augusti Cocceiani.

Helueti, gens una Ioui carissima summo
 Et cara Martis pignora.
 Inuicti bello populi, certissima Regum
 Bellantium spes, ac metus:
 Nullône Heroas uestros celebratis honores?
 Nullo ære? nullo marmore?
 Certè etiam externos, claræ uirtutis amicæ,
 Artes fouebunt Italiæ.
 Ipse Pater Iouius quam mira expresserit arte

Illustrium formas Ducum
 Cernitis, & uestri ductoris imagine uera, ut
 Dotes & ora effuxerit.
 Qui latè Italianam fama compleuerat omnem
 Virtutis ergò fulgidæ.
 Quare purpureo corpus uelabat amictu,
 Sacro coruscus ordine:
 Certabantq; uirum sublimem tollere ad astra
 Bellona, Petho, Sanctitas.

Sub effigie Prosperi Columnæ.

AEPE hac specie prolixè comatum
 fereq; cincinnatum, & priscae probi
 tatis os subagreste, sed tamen oculis
 ingenuum, & quidem militare præ-
 ferentem, Prosperum Columnam ui-
 dimus, atq; item his armatum insignibus. In eo Roma-
 norum procerum nobilissimo, apprimè grauis & cõ-
 siderati Imperatoris decus enituit, quod procul dubio
 ad antiquæ Romanæ uirtutis specimen referri posse
 pleriq; existimarunt. Quandoquidem in eo multa mi-
 litaris consilij uis, egregiaq; constantis animi probi-
 tas, & recti honestiq; appetens, moderatus animus con-
 spiceretur. Nemo enim eo temperatius uel inter factio-
 sos arma exercuit, nemo humanius à sanguine mili-
 tum temperauit; nemo deniq; abstinentius innocen-
 tium hominum agricolarumq; præsertim fortunas à
 licentia militari cõseruauit. Has propter uirtutes quæ
 in huius duræ ætatis Ducibus desiderari facilius pote-
 rant,

rant, quàm reperiri, non semel præclara uoce apud Insu-
 bres, Cenomanos, & Venetos, paganorum defen-
 sor, & Italicae gentis pater appellatus est. Fuit Prospe-
 ro dissimili morum genere, & pari propè gloria mi-
 litari præconio celebratus Fabritius patruelis; quo
 collega diuersas utriusq; uirtutes in mutuum consen-
 sum, parandis uictorijs opportunū, ita miscuisse con-
 stat, ut uterq; ab eo temperamēto, seipso maior & cla-
 rior euaderet. Sed Prosper qui diu aduersus Gallos in-
 uicta arma tulerat, improviso superuentu Gallorum
 equitum scedè apud Villafrancam subalpinae gentis
 oppidum oppressus, captusq; est; Obegnino atq; Pa-
 licia eius expeditionis Ducibus quos antea Neapoli-
 tano bello ipsius maxime insigni opera captiuos ui-
 disse. Sed non multo post, clementia Francisci Regis,
 quum se dimidia pecunia redemisset, eam cladem acce-
 ptam nouo uictoriae prouentu resarciuit, quum Lo-
 trechium & Gallos ex longa contentione Cisalpinæ
 Gallia imperio depulisset. Ab his rebus gestis Sfortia-
 no dominatu Mediolani constituto, summos militaris
 Imperij titulos à Carolo Cesare promeruit. Verum
 inde leuem ab initio, sed mox euentu letalem contra-
 xit morbum, quum iam sexagenario maior, affectu
 ætatis oblitus illustrium matronarū amoribus intem-
 peranter indulgisse crederetur. Luxerunt cum totius
 Cisalpinæ regionis ciuitates, hominumq; ordines, tan-
 quam Patriæ parentem, incredibili hercle cum moe-
 rore, præsagiètes utiq; uerissimis lachrymis imminen-
 tem durissimorum temporum conditionem, qua cun-

Etas ab Hispanis atq; Germanis præfidiarijs acerbita-
tes perpeſſi, omnino crudelius atq; funeſtius à ſocio
quàm ab hoſte, cõcaſuras ipſorũ fortunas diuinarent.

Petri Grauinæ.

Nil obſtat Dux magne tuis, nil amplius auſis
Fortunæ obſequium ſigna ſequentis habes,
Vidimus indomiti ſupcrata pericula belli
Vidimus hoſtiles ſuccubuiſſe manus.
Oppida ui capta, & ualidis traiecta manipulis
Flumina, & oppoſitos terga dediſſe Duces.
Reſtabant arces tormentaq; bellica, tandem
Ceſſerunt arces, flumina, ſaxa, minæ.

M. Antoni Cafanouæ.

Tres modò fama Duces circa tria munera belli
Ante alios primum iuſſit habere locum
Caſtra locare fuit Pyrrhi, Fabijq; morari,
Marcelli proprium conſeruſſe manus,
Tu Caſtris, hoſtemq; mora, & certamine Proſper
Vicifſti, atq; trium quod fuit, unus habes.

Sub effigie Hyſmaelis Sophi Per-
farum Regis.

B hac illuſtri, & ſupra mortale decus
radiante, imperioſaq; facie apud Perſas
ſuos ſe ipſo admirabilior fuit & augu-
ſtior Sophus Hyſmael, qui noſtra memo-
ria totum terrarum orbem nominis ſui fama comple-
uit. Is

uit. Is nanq; magni Vssumcassani Regis ex filia nepos, Haidare cui Hardueli cognomen fuit genitus, ac in obscuro nutritus adolescens, specie formosissimi oris cunctos æquales antecessit. Vir integræ ætatis, milites omnes dignitate firmissimi habitus & equitandi sagittandiq; peritia superauit. Seniores uerò, ut primum sese ætas inflexit, aptissimarum rerum scientia & castrensium prudentiæ laude ita excelluit, ut per omnem ætatem quæ ei supra æquum angustior contigit certo numini propior quàm mortali, uti augustissimus coleretur. Erant enim res eius bello gestæ, cum uictoriarum pondere, tum magnitudine euentuum, & quadam perpetua atq; felici cursus celeritate mirabiles; utpote qui persuasione commutata religionis excitationis in eius sectam Orientis gentibus, Iacuppi Regis auunculi filios, Regni hereditate depulerit, hisdemq; armis quibus mortem patris uindicabat, & nouæ religionis nomen tuebatur, extinxerit. Nulla siquidem armata manus uim sustinere poterat Sophianorū, qui à purpureis capitum integumentis Persica lingua Cuselbassæ uocabantur. His enim non uno in loco in aciem eductis, & passim uictor, per Armeniam, Mediam, Persidem, Parthiam, Mesopotamiam, & Assyriam eius nouæ religionis sectam, eademq; capitū insignia propagauit. Inde quoq; aucto numero ea insana, & credula multitudinis turba, tumultuarijs, ideoq; prægrauibus, quòd sacra dicerentur, armis, in Othomamicos fines peruaserat. Verum is Sophianorum incursum talem habuit exitum, ut per Baiaze-

tis acerrimos Duces, Galatia & Cappadocia mutuis
 cum cladibus pellerentur. Secundum Baiazetem fato
 suo functum, Selymus filius Persicum suscepit bellum
 Hysmaelis offensus gloria; superatoq; Eufrate, ad
 Artaxatam Calderanis in campis cum Hysmaele con-
 fluxit; eoq; acie pulso & retrocedente, Taurisio Re-
 gia urbe potitus est. Sed reparantem copias Hysmae-
 lem & iam aduentantem ueritus, continuo in Cappa-
 dociam se recepit; magnæ hercle & memorabilis ui-
 ctoriae, nisi ea multo Turcarum sanguine constitisset,
 trophaeum erecturus. Exinde Sophus Hyrcanorū in-
 iurijs lacesitus, in eos arma conuertit, diuq; ea ple-
 runq; uictor exercuit, quum interim Selymus immen-
 sa gloriae cupiditate incensus, ad excidium Sulthanici
 Imperij arma conuertisset. Cæterum Hysmael plenus
 gloria perdomitis & pacatis undiq; finitimis, quartū
 & quadragesimum agens annum, in magna spe lon-
 gioris uitæ, contracto ex asperrima uenatione fatali
 morbo paucis diebus absumptus est. Edixerat inusitati
 generis uenationem, qua Regio apparatus syluestriū
 equorum greges petebantur, in aspera nemorosaq;
 regione quam Seruanam uocant. Ea est Medorum &
 Albanorum in finibus non longè à Cassij maris con-
 spectu ad Caucaſi montis radices posita. Id regionis
 spatium, uenatorum ingens multitudo iusti propè in-
 star exercitus, exploratis earum ferarum sedibus &
 pascuis complectitur; perpetuaq; corona sensim coer-
 cendo præcingit; atq; in dies tanquam indagine clau-
 sas undiq; territando & iaculando pulsas in magnum
 campum

campum compellit, in quo Rex primus defertur atq;
 ita circumuenta fera uoluptarium de se spectaculum
 adeo uolentis conatibus ad effugium editis, præbent,
 ut magno periculo, ac nisi procul iniectis laqueis ca-
 piantur, multiplicatisq; restibus diuerso uenatorum
 nixu contineantur. Ea siquidem feritas illorum est, ut
 nisi defesse cursu, & siti, inediaq; confectæ & perdo-
 mitæ sustibus mansuescieri queant, uixq; per aliquot
 menses multa periculosaq; domitorum industria, stra-
 gulam & sessorem admittunt, quum dentibus & cal-
 cibus libertatē defendant. Hi aspectu sunt truces præ-
 longis atq; horrētibus comis rigida ceruice, & arie-
 tino capite deformes, nam strigosiores habent clunes;
 sed crura cum toto femorum & suffraginum nexu,
 adeo ualida, ut bidui cursu minime fatiscant; nec un-
 gula latæ admodum atq; præduræ ferreis solcis indi-
 geant, quandoquidem nec in asperis rupibus, lapido-
 sisq; locis atterantur. Sed domitis graui lupato opus
 est, & ualido capistro, quod subter crura uentre te-
 nus deductum, uim eleuantium frontes & sessorū ca-
 pita pulsantium coerceat. Id itaq; ferorum equorū ge-
 uus laboriosum capi, perdomariq; difficile, usu uerò
 longissimi cursus supra quàm existimari possit mirifi-
 cum, ob id unis tantum dicatum est regibus. Is equus
 colore cinereo nigris ad poplites internitentibus uir-
 gis Onagros refert. Tradunt autem Persæ (ut ab Ar-
 mentio Patriarcha qui Hysmaelis familiaris fuit, audi-
 uimus, nisi ea fabulose superstitionis putetur) horum
 equorum greges in tutela quorundam agrestium nu-

minum esse constitutos, proptereaq; eos nefas esse per
 sacros lucos, & tesqua Dijs inanibus Syluanis & Fann
 nis dicata, conſectari, capereue; quando uiolantes ſa-
 crum gregem & lucos conſecratos Dijs ſedes, repen
 tinus ſequatur interitus; ut non impune accidiffe Hyſ-
 maeli prædicabant, qui ſiue deſatigatione & labore
 nimio difficillime uenationis cõuulſus, ſiue fatali per-
 cuſſus iniuria ſylueſtrium numinum, immatura certè
 morte, & fortasſe non immerita perierit: quum præ-
 dicentium admonentiumq; ſeniorum ſacerdotũ præ-
 ſcitta, atq; oracula neglexiſſet; eo quidem præclarius
 quòd Sumachia Regulũ in eandem uenationis uolu-
 ptatem accerſitũ, eadem fatalis auſus cauſa ſuſtuliffet.

Parthenij Parauicini.

Hanc tibi Apellea referentem ex arte colores
 Effigiem, famæ, laudumq; appendimus ergò
 Perſarum decus, ò Heros, quem Gangis ab oris
 Extremoq; oriente, ingenti gloria plauſu
 Littus ad Heſperium, Solisq; cubilia uexit,
 Clarum opibus, facie inſignem, & præſtantibus auſis
 Egregium, dum pro ſacris cultuq; Decorum
 Pollutaq; tui pro religione Tonantis
 Inſurgis, piaq; arma moues, totq; oppida uictor
 Tot populos & Regna tuis tot finibus addis,
 Atq; Aſiæ magno ſundis certamine Regem.
 Quin etiam (rarum Ducibus) ſtadiumq; Mineruæ
 Excolis, Aonidumq; artes; nil deniq; inauſum
 Nil intentatum, ingeniouæ manuue relinquis

Macte ò iustitia Princeps, & pacis honore,
 Præclare & bello, Ducibusq; æquande Latinis,
 Te curuo in Lari fulgentia littore tecta
 Picridum, sacraeq; domus quibus altus Apollo
 Præsudet, & spretis Cyrrhæ nunc incolit antris,
 Accipient; ubi conspicuum in primisq; micantem
 Magnanimos inter Reges, Martisq; coronam
 Suspicient Populi, nec auari temporis ultra
 Debentem inuidiæ quicquam mirabitur omnis
 Posteritas, Iouiusq; tuos celebrabit honores
 Qui nunc æternis mandat tua nomina fastis.

Sub effigie Antonij Grimani Veneti Principis.

N attollendo premendoq; Antonio Grimano alternantibus diuersæ fortis impulsibus, Fortuna mirabiles edidit ludos. Nam quatuor annorū puer Marino patre mortuo, sub tutela patruī maritimæ negotiationi à prima statim adolescentia adscriptus, summos labores summaq; tempestatum pericula alacriter subiit, utpote qui cuncta propè Syriæ, Aegypti, Africæq; Emporia adiit, tanta asperrimarum rerum tolerantiâ, singulariq; parendi obsequio, ut satis honestos ex diligenti mercatura quæstus faceret, usq; ad legitimam petendis honoribus ætatem. Reuersus siquidem Venetias per omnes Magistratus in ciuitate decucurrit, sic ut nusquam repulsam ferret propter spectatam fidem

cum summa gerendarum rerum prudentia coniunctam, maiora semper atq; ampliora quàm peteret cōsensu suffragantium ciuium promeritus. Quum uerò ad splendidissimæ legationis munus uocaretur ad Federicum Cæsarem in Germania agentem, id cum pudore recusauit, quòd pleriq; Senatores eius uiri grauisissimarum rerum experientis personam, domi quàm foris Reipublicæ utiliozem iudicarent. Impetratū idcirco est, ut Dominicus filius optimis instructus literis, qui postea Cardinalis fuit, pro patre in eam legationem mitteretur. Exinde suas partes in Republica eximia cum moderatione semper implens, perpetuo tenore gratiosus apud populum, maximeq; probatus apud proceres Senatus fuit; eo præsertim tempore quo ad maris præfecturam euectus est. Nam tum Veneti cum Carolo Gallorum rege bellum susceperant, & Aragonios Reges ex fœdere socijs armis defendendos existimabant. Itaq; Grimanus cum ualida classe in Apuliam profectus, complura eius oræ oppida occupata à Gallis, manu cepit; Monopolimq; urbem ad motis tormentis fortiter expugnauit; quo terrore Polygnanum, Molam, Brundusium, & Hydruntem in Salentinis, in potestatem Veneti nominis redegit, authorq; extitit & suasor apud Senatum, ut Veneta pecunia Aragonius subleuaretur, isq; oppida tãquam oppignerata Venetis tuenda relinqueret. Quo consilio & fracta Gallorum res, & aduersariorum quæ erant difficiles, in melius restituta sunt. His rebus gestis fidem spemq; totam apud ciues de sua uirtute conceptam,

ceptam, cumulatè impleuit; meritoq; factus procura-
tor diui Marci, in id tempus incidit, quo Senatus Ve-
netus commutato studio, & reiecta Sfortiæ amicitia,
cum Ludouico Gallorum Rege foedus percussit, quo
Cremona nouæ amicitie præmium petebatur. Tanta
enim incitatione Senatus in odium exitiumq; Sfortiæ,
tantaq; amplificandi Imperij cupiditate descensum
erat, ut sanioribus consilijs nullus omnino locus relin-
queretur. Reclamabat libero ore Grimanus uti uerus
uates, sicuti nos ab ipso successoreq; etiam Gritto acce-
pimus, inuidiam inde grauioraq; pericula ueritus, mo-
derationisq; Senatus primores admonebat, ut infir-
mum Regulum potius quàm potentissimum externæ
gentis Regem accolam mallent. Sed iuniorum suffra-
gia aduersus bene consultos senes, fatali quodam im-
petu ualuerunt. Veneti enim in uniuersum à Sfortiæ
se transuersis artibus impeditos, quo minus Pisis poti-
rentur, ægerrimè ferebant. Itaq; Ludouicus reiectus à
Veneto atq; hostis declaratus, deceptusq; item ab Ale-
xandro Pontifice, nec adiutus alacriter à Cesare, po-
stremam à Baiazete Turcarum Rege opem implora-
uit. Visa est Barbaro digna occasio inferendi belli. Id
enim unum Sfortiæ postulabat, ut terra mariq; Vene-
ti, ne cum Gallis uires coniungerent, suarum rerū pe-
riculo distineretur. Itaq; Baiazetes misero & malignè
circumuento Sfortiæ opem ferendam ratus, Schender-
bassam Illyrici præfectum, in Venetiam usq; luctuosa
incurfione prouehere sese iussit, & Deuthem amplif-
simæ classis Præfectum, in Græciam misit. Quo in re-

rum periculo Grimanus omnium suffragijs iterū delectus Imperator, exornata pulcherrima classe aduersus hostes nauigauit. Sed id nauale bellum cum malignitate Fortunæ exitum tulit, ut quum apud Spordas insulas congressuris classibus non dubio euentu superari Turcas posse appareret, commutatis uentis, nec opportunè parentibus quibusdam Trierarchis, Grimanus tota spe uictoriæ deijceretur, Barbariq; hostes incensis duabus onerarijs, in quibus Andreas Lauredanus, & Albanus Armerius patritij fortes periere, in Naupactum sinum euaderent, dedentesq; ibi arcem Mozenico præfecto, aut auarè, aut timidè, Turcæ Naupacto potirentur, Grimano frustra se à Trierarchis per summam malignitatem atq; ignauiam proditum conquerente, nec tamen in eos, quòd essent nobilissimi ordinis, Imperij seueritatem exercente. Eius foedæ potius, quàm male gestæ rei nuncijs, Grimantum summæ inuidiæ exposuit, ut comminuta repentè eius gratia, atq; autoritate successorem ei Senatus decerneret Melchiorem Triuisanum ueterem inimicum, qui Grimano compedes iniiceret, captumq; ad dicendam causam Venetias continuò deuehi iuberet. Quo nuncio Grimanus uti insons, & egregiè animo constans, Senatui omnino parendum existimans, non expectato successore compedes sibi ultrò iniecit, & peculiari myoparone Venetias deuctus est, patribus sese compeditum, & iudicij pœnam subire paratum ostendens. Nunquam antea Venetijs frequentius atq; celebrius ullius rei spectaculum fuit,

quum

quū eo habitu senex Imperator, & nihil tale ex aequo
 meritus, à rerum capitalium ministris in carcerem du-
 ceretur, & plerisq; manarent lachrymæ ex memo-
 ria anteactæ uitæ, Fortunæq; atq; eo etiam uberius,
 quòd filius in ipsa purpura Cardinalis, moestissimi pa-
 tris compedum pondera, dum scalas ascenderet, sacra-
 tis manibus sustineret. Eum postea duro in carcere diu
 sustoditū, atq; acerbissimè à Nicolao Michaelè accu-
 satore exagitatū, optimi quiq; ciues indoluerūt, eius
 uerò iudicij causa non in rogatorum, ut aiūt, Senato-
 rum modò, sed in publico ciuium consilio actitata est,
 eo euentu ut incomparabili gratia, tum sua tum Sena-
 tus omnibus propè suffragijs absolueretur; ad minuen-
 dam tamen inuidiam, quòd eo bello Venetus non Nau-
 pactum modò, sed Pylum, Chrissæum, Coronè, & ip-
 sam à Baiazete expugnatam Methonem amisisset, in
 Ossarū alteram Absyrtidum insulam relegaretur. Sed
 pertæsus damnatæ Insulæ nomē, Romam migravit, ut
 cū Senatore filio, maiora præsidia turbatis rebus suis
 pararet, & Patriæ cōmodis integra fide consulendo
 propèssimè studeret. Vixit in luce populi Romani ca-
 rus Pontifici, & à cunctis ordinibus crebrò salutatus,
 quū luculentissimā uillam sub Quirinali edificasset.
 Tandem Venetijs extincta inuidia, patrū iudicio reuo-
 catus est, integritatis atq; uirtutis ergò. Hæc enim uer-
 ba fuere publici decreti, quòd nusquā præclaram iusti-
 officij pietatē ulla in re erga patriæ decus intermisisset.
 In id decretū mille trecenti & sexaginta quinq; pa-
 tritij in suffragiū ierūt nec aduersa supra centū tulit.

Quo exemplo uideri potuit uera uirtutis nomen insolentis Fortune fluctibus iactari quidem, sed nunquam mergi atq; opprimi posse; sic ut iam ciuitas uniuersa constanti iudicio ei principem locum (uti euenit) studiosissimè destinaret, summoq; plausu tāquam postliminio redditus complecteretur; eoq; maiore Grimani cum laude, quod Nicolao accusatori, omnis eius acerbitatis oblitus, capitalem iniuriam remisisset. Secundo loco creatus sancti Marci procurator splendidissimam atq; grauissimam legationem suscepit ad Franciscum Regem, cui summæ claritudinis adiuncti collegæ sunt Dominicus Truisanus, Georgius Cornelius, & Andreas Grittus, qui Senatus nomine ei uictoriam de Heluetijs partam prolixè gratularentur. Exinde magni semper Consiliarij nomen continuato honore usq; ad Lauredani Principis mortem promeruit, cui post longam candidatorum contentionē successor Princeps creatus est, pridie nonas Iulias, eodem anno quo Leo Pontifex uita functus est. Fuit in Grimano habitus corporis gracilis, sed procera statura, uiuidum usq; ad extremam senectam ingenium, atq; oculi uiuaces. Fuit uir frugalitatis eximie per omnem ætatem indomitiq; laboris atq; animi ad omnes Fortune casus firmissimè compositi. Vixit annos nonaginta, præfuit Reipublicæ tribus. Exornauit Prætorium luculento ædificio, cui nomen eius decreto publico est inscriptum, quod paucissimis contigit.

Ludouici

Ludouici Dominici Placentini.

Principis effigies hæc est reuerenda Grimani
 Quem pater æterno superum dignatus honore
 Intrepidi monumentum animi superaddidit astris;
 Scilicet ante obitum supremâq; funera, sese
 Instabilis diuæ spolijs fulgentibus ornans
 Inuictus potuit uarios eludere casus.
 Hic primum explorans fato Neptunia Regna
 Cæruleis sinibus iuueniles credidit annos,
 Ut uir postremo spectato Marte triumphos
 Ad patrium littus certos ex hoste referret.
 Denique naturæ leges ac bella triumphans
 Sponte sua uinctumq; manu, se pectore firmo
 Præripit ad patres, uinctus ciuilia uicit
 Prælia, Famamq; æterno iam terminat axe.

Sub effigie Francisci Ferdinandi Piscarij.

VNC quem spectas elata ceruice ga-
 leatum, & decora excepta uultu uulne-
 ra intrepidi & summè fortis animi ar-
 gumenta præferentem, ille est Ferdinan-
 dus Daualus cognomento Piscarius, qui ante meritum
 & acceptum militaris Imperij munus, ex ipsa tantum
 peditatus præfectura maiorum Ducum bello dux, ad-
 mirabiliumq; militiæ operum magister atque author
 incomparabiles uictorias Carolo Cæsari parauit; non
 obscuro quidem cum pudore ueterum huius seculi Du-
 cum, quum iuuenis uixdum integræ ætatis, eos omnes

expediti consilij grauitate; & quosque manu prom-
 ptissimos singulorum ordinum praefectos, in obeundis
 periculis, praclaro impauidi animi ausu, aequè mirus
 & felix superare didicisset. Neque propterea fas esse
 putauerim eius usquaadeo praestantis atq; inuicti uiri
 immensum decus, breui angustae tabellae elogio circū-
 scribi, si uim potius atq; ipsum pondus inclytæ uirtu-
 tis, quam inanes honoris titulos, qui sepe libidine Re-
 gum obueniunt, aestimare uelimus, quando quidem glo-
 ria rerum gestarū latè propagata, modicis rectè scri-
 bentium terminis includi nequeat. Quamquam ego
 praecipuus (dū ille uiueret, & bello plenus laude uer-
 saretur) Piscarij sedulus admirator, peculiari uolumi-
 ne edito, nomen eius praesenti & uenturae fame com-
 mendarim; nunc uerò liquidissimè constet ex eius ui-
 ri recordatione, collatione q; satis multos militiae Du-
 ces eminentibus titulis claros conspici, quum rari ap-
 pareant qui parem susceptis honoribus, non absolutè
 quidem uirtutis, quæ hodie Imperatorum nemini ferè
 contigit; sed nec mediocrem, sine alicuius insignis ma-
 culæ probro operam prestare uideatur.

Incerti Authoris.

Quid sceptrā ad tumultū, uincti quid compede Reges?

Qui luc tot inuicta signa relata manu?

Quid galeæ, quid scuta nitent, quid gæsa, quid enses?

Quid uiret æternis laurus opaca comis?

Num Mars, nū Daualus tumulo iacet? hic situs hic est

Heu Daualus, quin Mars cum Daualo ipse iacet.

Sub

Sub effigie Ioannis Bentiuoli
Bononiensium Tyranni.

AE tres quæ una ferè in tabula sibi
 coherent imagines, trium seculo no-
 stro præpotentium potius quàm il-
 lustrium Principum figuras ad ue-
 ram similitudinem exprimunt, Ioan-
 nem scilicet Bentiuolum, Pandulphum Petruccium, et
 Petrum Soderinum, oris quidem ductu, cultu togati
 amictus, & conditione ingenij dispares; sed qui fini-
 bus ditiorum, & consiliorum sensibus inter se coniun-
 ctissimi, eandem propè dominatus Fortunam tulerint
 quum quisque eorum sua in patria pari consilio, sed
 diuersissimis artibus nominis dignitatem tueri nitere-
 tur. Bentiuolus Bononiæ primum locum maiorũ suo-
 rum, qui nobilitatis erant Principes, uirtute partum,
 ita adeptus fuerat, ut Tyranno quàm Principi ciuita-
 tis propior haberetur. Huius auum eiusdem nominis
 seditiosus atq; ferocius suas tuentem partes Eugenius
 Pontifex capite damnatum sustulerat: patrè uerò An-
 nibalem Canetuli factiosæ familiæ ciues coniuratione
 facta usque ad eò crudeliter, & temere trucidarunt, ut
 in ipso cædis uestigio admissi facinoris pœnas darent.
 Ex hoc Annibale Ioannem puerum Sanctius qui se in
 Bentiuolam familiã adoptarat, educandum, magnoq;
 ciuium studio paternæ auitæq; amplitudinis in ciuita-
 tem Principem instituendum suscepit, acciditq; ut San-
 ctius per aliquot annos prudentissimè administrata

Republica, & ciuibus alumno conciliatis, uita excederet, eiq; Genebram uxorem ad futuras nuptias relinqueret. Hæc erat Sfortiani sanguinis Constantio Pisarense Principe genita, uirilis animi mulier, & usq; ad eò imperij auida, ut maritum mitem natura potius quam ulla in re uiolentum, ad cædes damnationesq; emulantium ciuium edendas impelleret, & ad clauum totius consilij superba & insolens sederet, & tum præsertim detecta Maluetiorum conspiratione in ipsos atrocissimè seuiendum esse censisset. Punitis & euerfis per hunc modum Maluetijs, integra ciuitatis possessio, summaq; non obscuri dominatus potestas, Bentiuolo cecit. Creuerat is numerosa liberorum sobole, uarijsq; connubijs opportunas propinquitates parauerat, acceptis nuribus ex splendidissimis Italiae familijs, & filiabus ditissimo cuique Regulo nuptui datis, sic ut exaggeratus undique, & uerè usque ad posteritatem confirmatus dominatus esse uideretur. Aedificauit insuper magno sumptu luculentissimæ structure turritam domum instar arcis, quæ pulchritudine & laetitate Cosmianam Florentiæ, & Feltrianam Urbini quanquam lateritia, superare uidebatur. Ad hæc liberi eius, patris magnificentia atque opibus inuitati singulas & ipsi minores domos extruxerant, quas ciuium copijs in sua horrea, suumq; penum impudenter traductis, replere, & uarijs ornamentis instruere erant soliti. Incidit autem in id tempus Cesaris Borgiæ immensa cupiditas augendæ potentiæ, suspecta Bentiuolis, quòd is ad urbem usque castra promouisset. Cuius aduentus

aduentus Marescotti è prima nobilitate ciues, autho-
 res & rei facti ab Hermete filiorum supra omnes san-
 guinario iugulati sunt. Ea cædes uniuersam ciuitatem
 conterruit: Patrata siquidem fuerat in prætorio apud
 Magistratus, nemoq; propinquorum hiscere audebat
 quòd tot liberi multo famulatu, multisq; sicarijs cir-
 cumsepti, minaces foro inambularent; nec iam dubia
 & atrox Tyrannis inuecta cerneretur. Successerat
 Alexandro Pontifici Iulius Secundus Bentiuolo ex ue-
 tere simultate infensus. Is opulētissima ciuitatis, cui ip-
 se in minori fortuna præfuisset, conditionem misera-
 tus, bellum inferre, totiq; Tyrannos omnino tollere cō-
 stituit; profectusq; Roma, & auctus Gallorum auxilijs
 ad urbem Bononiam castra promouit. Eo autem suc-
 cessu bellū est confectum, ut Tyrannus qui castra Gal-
 lorum, auersis cō corriuatisq; fluminibus inundarat
 & propè oppresserat, animum despondens, infensiq;
 Populi tumultum ueritus, ea conditione urbe excede-
 ret, ut præsidio Gallico quod pecunia coemerat, tutus
 cum uxore egredretur, exulatumq; ad Buxetum Par-
 mensis agri oppidum Pallauicinorum hospitio susce-
 ptus abiret. Nec multò post Bentiolus quum in assi-
 dua reditus cogitatione uersaretur, Genebram uxore
 amisit, repentino dolore exanimatam, quòd ei impro-
 uisus nūcius superuenisset, quo audierat liberos suos
 tumultuarijs collectis copijs reditum ad patriam intē-
 pestiue præparantes, Hippolyti Cardinalis Atestini,
 & Ludouici Mirandulani superuentu, qui Pontifici
 sauerent, suos in itinere, & fœdè profligatos fuisse;

qua iniuria exacerbatus Iulius, Bentiuolorum clientes, uel tum captos, uel inde conquisitos, damnatosq; laqueo suspendi iussisset, & Tyranni domum uel Bononiae totiusq; Italiae ornamento à conditore destinatam, plenus ignobili ob idq; pudenda iracundia, excindendam furenti populo obiecerit. Nec diu post ipse Tyrannus senex, desperata Gallorum ope, quum in eam spem elusus, ueteres thesauros exhaustisset, sacris interdictus, & planè miser interiit, quum amplius triginta annos dominatum exercuisset, uixisset annos supra septuaginta, dignus hercle eo patriae dominatu nisi ingenium eius impotentes liberi, auaritia, libidine, & crudeli fastu cuncta perturbantes, ad exitialem insolentiam propulissent.

An tonij Francisci Rainerij.

Bentiuole, illa olim uestra ingens gloria, summis
 Nixa opibus, patriae titulis & fascibus auctis
 Vndantum Imperio populorum, & prole uirenti,
 Marmoreaq; domo, & regali diuite luxu,
 Quòd rapida reuoluta manu, ceu turbine torto
 Corruerit, sonitu per inania nubila facto
 Ne mirere, animo inuicte & praestantibus ausis,
 Elysijs néue hæc te cura laceffat in aruis
 Scis tu etenim, scis tu subiti quàm plena pericli
 Fortunæ alea sit, uolucris uertigine quantum
 Heroumq; hominũq; trahat, quàmq; ardua pulset
 Vel iuga, uel tumidas eadem superinonet undas,
 Ex actos quum tu Reges, domitosq; Tyrannos

Enume-

Enumeras, perfracta arma euersosq; triumphos
Troiuenum, & Danaū, & Parthorū, & sceptrā
Quiritum.

Te tamen indignantē animo, & fera fata gementē
Hoc solare, humili quod nō tua pondere pressa est.
Gloria, sed summi concussa est numinis ira
Roboribus Iouis in terris, & fulmine querno;
Scilicet à magno quaterentur ut ardua Iulo
Primorum capita, & neutri foret aucta potestas
Quo Latium, & tota plaudit Iulo Ausonis ora,
Barbara sanguineas horrescunt pectora clades,
Famaq; purpureis liquidum secat Itala pennis.

Sub effigie Pandulphī Petrucci
Senensium Tyranni.

QVANTVM Bentiuolus ad Principis
nomen magnificentia operum, & filio-
rum fastu accessisse uideri potuit, tantū
Pandulphus Petruccius apud Senenses
ē ciuili ordine se extulisse existimatus est, sed qui esset
occultior neque tamen animo melior; Quippe qui nū
quam uestem Senensibus consuetam (id erat pallium
atri coloris) mutarit, nisi solennibus Ludis, nunquam
modesti frugiq; ciuis in conuictu disciplinam ullo epu-
larum luxu corruperit; edificarit modicē, & cōmodē
quidē potius q̄ sumptuosē aut eleganter; humanita-
tis porrō & temperantiæ laude humiliores ciues in
tota uita superarit; nec externa connubia ambitiosē
sed paria fortunis atque nobilitate, ad auertēdam in-

uidiam quaesierit. Quae omnia ex aduerso in Bentiuolo usque adeo modum excefferant, ut cudendae etiam monetae munus impetraret à Caesare, non obscure in contumeliam Pontificij imperij, sic ut in aureo numismate ipsius Tyranni comata effigies cum serrato scuto cõplectente id Caesaris Aquila, spectaretur. At Pandulphus nihil unquam usurpabat quod apud ciues inuidiam conflaret, ut qui modico comitatu, multoq; dissimulationis artificio gratiam atq; potentiam sensim parandam arbitraretur, ingentiq; astu, & occultiore solertia sibi agendũ esse statueret in ciuitate, quae quadrifariam diuisa insanis factionibus seruebat; quibus ciuitatis status commutari conuelliq; posse, ut saepius antea accidisset, manifeste prospiceret, si diuersa ciuiũ studia negligereẽtur. Parem enim authoritatem alternantibus partium studijs in Republica obtinebãt quatuor honestissimarum familiarum ordines, quorum summus erat uetustae nobilitatis, isque propterea Nobilium uocabatur. Secundus pari propè dignitate Popularium. Tertius ex utroq; ordine commistis familiarum constitutus Nonarius appellabatur, quod is ordo à nouem delectis ciuibus, qui æquissimi uiderentur, antea fuisset erectus. Huius ordinis aliquot erant Patriorum familiae, inter quas eminebat Petruccia, cuius facile princeps habebatur ipse Pandulphus, Iacobo maiore fratre qui excefferat è uita sibi locum relinquente. Nonario autem ordini succedebat ultimus, qui Reformatorum appellatus est, quod hi tanquam exactae prudentiae ciues, malè consentientis ciuitatis uitia

emendare formareq; in melius Rempublicam superi-
 ore tempore uoluissent. Ceterum Pandulphus & ab
 his aliorumq; ordinum conspiratione cum Nonarijs
 urbe pulsus, aliquandiu in exilio sic uixit, ut nihil uiri-
 lis consilij efficacisq; industriæ remittens, non diu post
 in patriam uictor rediret; coactis scilicet in unum nō
 amplius quàm trecētis suæ factionis hominibus, urbē
 noctu scalis adortus transcensis illico mœnibus, refra-
 ctāq; demum porta, urbe & curia potiretur, & aduer-
 sarios urbe expelleret; eo euentu ut qui modò extor-
 res fuerant, eiectis aduersarijs Rempublicam admini-
 strarent, & cuncti ciues in omni Senatoria delibera-
 tione Pandulpho obseruatis eius nutibus atq; suffra-
 gijs assentirentur; ipseq; unus in toto suo ordine au-
 thoritate atque opibus potens, plebisq; etiam studio
 subnixus emineret. Hanc eius potentiam egre ferebat
 Nicolaus Borghesius inter ciues maximè honoratus,
 quanquam filiam Pandulpho collocasset. Verum tan-
 ta erat Borghesii ambitio, eaq; liuidi animi acerbitas,
 ut faciliè cognationis obliuisceretur, & generi autho-
 ritatem conuellendā arbitrarctur, & quòd aliter ma-
 ture fieri non posse uideretur, consilium eius quoquo
 modo tollendi susciperet. Sed insolētiam soceri, eiusq;
 diram obirectationem, impotentis generi seuitia præ-
 occupauit. Borghesius nanq; quum iret in forum tru-
 cidatus est. Huius cæde conterritis ciuibus, summa po-
 tentia Petruccijs, Pandulphoq; in primis adstructa est.
 Ab hoc patrato scelere, damnatoq; apud ciues, Pan-
 dulphus offensus infamia, usq; adeo religiosè in poste-

rum à sanguine ciuium temperauit, ut quum aliquantò post in ipsius cædē Bellantios, authore princepēq; numeroſe eius familiæ Leonardo, deprehēdiſſet, quos iure optimo occidere poterat, ſyncera fide oblata clementia conſeruaret. Exinde mira calliditate apud Decuriones egit, ut Triumuiralis in Republica Magiſtratus crearetur; cuius muneris eſſet Reipublicæ curam ſuſcipere, prætoriamq; præſertim cohortis, quæ in foro apud curiam ſtationem habebat, iura ſtipendiorū tueri. Id uerò facile impetratum eſt, reſq; ita ceſſit ut ipſe unus è tribus crearetur, duobuſq; mox collegis altero magnis muneribus corrupto, altero autem quòd eſſet ingenij pinguioris facile contēpto, ſolus ea magiſtratus munia obiret, militares animos, indulgendo, uberimeq; ſtipendia perſoluendo ſibi conciliaret. Noui demum conſilij rem difficilem, & ſpecie parum æquam ſed omnibus propè ciuium ordinibus utiliſſimam aggreſſus perfecit. Abſcindere enim opulētioribus Senſis Imperij oppidis certas agrorū partes, atq; eas per familias certis portionibus diuidere & adiudicare cōſtituit: quo munere inſigniꝑ; beneficio cunctæ uel aduerſorum ordinum familiæ ſibi aſtringerentur. Eam legem à Pandulpho ſuaſam latamq; Decuriones atq; amplior Senatus facile promulgarunt, fruſtra reclamantibus oppidanis, qui iniquè eripi ſibi ſua alimenta querebantur, latis ex aduerſo promiſcuè ciuibus, qui ex aliena iniuria extra ordinem inuidiam augeri ſuas opes uiderent, cuius decreti munificētia ad unius Pandulphi gratiam, atque potentiam amplificandam

ſine

sine controuersia rediret. Eo facto Pandulphus opes suas confirmauit, & ciuium amicorū adauxit, & propè totam reliquorum ordinum æmulationem ita extinxit, ut ordo Nonarius supra ceteros summum auctoritatis & gratiæ locum teneret. Hæc erant optimè prouisa parataq; aduersus uim intestinam; sed quæ externa auerterent arma, ciuitati ualida deerant præsidia, ut tum accidit, quum Cæsar Borgia ad perturbandam Italiam natus ad Pientiam usque urbem copias promouit, eo animo, ut Pandulphū Senis extruderet atque ea urbe, uti erat immodicus, potiretur. Agnouit Pandulphus ambitiosi crudelisq; uiri insidias, generosoq; consilio effugere eam tempestatem, & Senes ciues periculo liberare constituit; concionatusq; apud ciues nihil sibi incolumi patria esse carius ostendit; propterea se cessurum malignitati atque audaciæ externi scuisimiq; Tyranni, ut maturè demum rediret. Atque ita interdum moerentibus plerisq; atq; lugētibus cum honesto potius quàm ualido comitatu urbe excessit, commentaria ciuibus relinquens, quibus ad confirmandam tuendamq; patriam summæ prudentiæ præcepta præscripserat. Huius facti mira celebritate deterfit non modò inuidiam, sed ampliorem etiã gratiam apud cunctos ordines adeptus est. Neque eum fellit opinio. Decedēte siquidem Senensi agro Borgia decreto publico ad tutelam patriæ, qui sponte se fecerat exulem, reuocatus est. Eo Borgia periculoso aduētu admonitus communiendum se nouis amicitijs atq; foederibus existimauit, in primisq; conciliādos sibi Flo-

rentinos ratus, prorogari sibi ueteres inducias quæ iam tum planè effluxerant, postulauit, Petro Soderino qui tum præerat Reipublicæ ea conditione longiores concedente, ut Montis Politiani oppidum de quo ex antiqua controuersia nimis fuerat decertatū, possessumque tum à Senensibus, Florentinis in præmium admissæ societatis concederetur; quæ transactio Senenses ciues amariores fecit, & Pandulphi gratiam in uniuersum uehementer imminuit, quòd ut priuatis rebus consulere, publicis singulare detrimentū attulisset. Nec multò post aduersus eum excitata est eadem Borgiæ rabies ex aduentu Gallorum qui Neapolim armis repetebant; concitantibusque nonnullis, eò res deducta est ut Pandulphus procellam in se immanium armorum effundi cernens ad pristinum deserendæ urbis consiliū rediret. Iamque erat in itinere quum exoptatus de morte Alexandri Pontificis nuntius ei superuenit; liberatusque periculo ad consueta administrandæ Reip. munia reuersus est. Pio autè Tertio Senensi in demortui locum suscepto non magnopere lætatus est, quòd ille esset diuersi ordinis, & tanquam uerè pius in libera patria unum præ cæteris ciuem dominari indignè pateretur. Ceterum immatura Pij mors intra paucissimos dies erepti, Pandulphum eo metu ita liberauit, ut sibi gaudio esset Iulius Secundus Ligur ei susceptus, cuius gratiam certis officijs atque muneribus facillè promeruit, studijque sui eum tulit fructum, ut Alfonso eius filius, coempto non dubiè purpuræ honore in Senatū legeretur. Destinabat enim sibi Dominatus successorè

Borghesium è filijs natu maximum, eumq; fraternis sa-
 eris opibus fauoreq; Pontificio confirmandum iudica-
 bat. Sed ea cōsilia superi multis de causis improbarūt.
 Nam ipse non multò post, angustia pectoris laborans,
 quum ad Philippeas aquas isset, apud sancti Cyriaci
 oppidum fato concessit, climacterico ætatis anno. Li-
 beri uerò eius in se ipsos insana arma conuertentes, à
 Leone eo euētū Senis sunt depulsi, ut Borghesius atra
 uexatus bile miser interiret: Alfonsus uerò Cardinalis
 temere inita in Leonis pernieiem coniuratione in mo-
 le Hadriani, non purpuratorum modò, sed infimo-
 rum etiam hominum miserrimus à carnifice strangu-
 laretur.

Iouij Iunioris.

Occulti ne iuuerè tibi sub pectore sensus
 Petrucci, tacitæ ne artes, secretaq; rerum
 Consilia, atq; astus ueteris prudentia solers?
 An contecta dolis mendax tibi credita uirtus:
 Atq; humeris pullata diu circumdata uestis,
 Nullaq; celsa domus, comitum tibi nulla caterua?
 Dum tu dissimulans pro libertate tuorum,
 Artibus his blandis incautam decipis urbem;
 Et patrias leges renouans, soceroq; perempto
 Arripis Imperium, atq; in te iura omnia transfers.
 Laude equidem dignum facinus, si numine dextro
 Di foueant; aut fors non auersata secundet.
 Sed qui te casus, quæ te Fortuna sequatur
 Aspice; bis exul nunquam tranquilla uidisti

Tempora turbate per mille pericula uita
 Adde quòd & nati, quibus impia Regna parasti
 Conuulsi inter se scèdè, pars caesa securi,
 Haud uixere diu regnandi heu dira libido;
 Discite mortales contenti uiuere paruo.

Sub effigie Petri Soderini Flo-
 rentinorum Vexilliferi.

DIVERSISSIMA ratione, honestio-
 req; titulo Petrus Soderinus apud Florē
 tiam Reipublicæ præfuit, prudentiæ &
 moderationis commendatione ad Ve-
 xilliferatum prouectus, qui honos nequaquam uti a-
 lias bimestris, sed perpetuus esset ad imaginem Roma-
 næ Dictaturæ. Nam sicuti Decuriones supremæ pote-
 statis qui bimestres erāt, breui spatio magistratus uim
 inueterata consuetudine finiebant, nec suspectæ pote-
 statis esse poterant, ita uexillifero qui eis præesse sole-
 ret, aliquanto angustiora quàm flagitarent grauissi-
 marum rerum consilia, terminandis sententijs spatia
 obueniebant. Propterea expedire Reipublicæ reban-
 tur, ut unus perpetua authoritate ad clauum sederet,
 superiorumq; consiliorum atq; actionum gnarus, cer-
 tum perennis nec inter cisa prudentiæ præsidium, to-
 ties mutatis Decurionibus afferret, dignitateq; augu-
 stior Populo uideretur; In hoc imitati Venetos qui Se-
 natus ducem creant, cuius potestatem admirabili spe-
 cie amplissimā, sed nihil plus cæteris quàm altero suf-
 fragio ualentem, certisq; legibus ideo circumscribunt,

ne ad

ne ad Tyrannidem aspirare queat, personam tamen Principis ad Veneti Imperij dignitatem decoris insignibus tueatur. Soderinus hoc honore illustris factus in Curiam cum familia uxorem traduxit, ut in omni negotio assiduus Oetouris supremæ potestatis adesset sensim per hunc modum popularis effectus est, nouis hominibus in Senatum accersitis, quum antea Patri-tijs in uniuersum, honoratisq; ciuibus patuisset. Fautem autem ei præsertim ciuium ordini qui Sauonarolæ dæ nati crematiq; in foro, memoriam pertinacissimè cole rent, & Medicei nominis studia semper odissent, quam quam ipse omnis expers odij, nequaquã se factiosum ostenderet, & tanquam æquisimus libertatis defensor in nullam inclinaret partem, eoq; populari inuictò statu patriam diu tranquillam, opibusq; florentem fe- turam arbitraretur, ac optimi inde præsidis & patriæ parentis laudem, quæ nemini post Cosmum contigisset, multorum iudicio promereri crederetur. Sed non mediocriter offenderat Patritiorum animos studioso- rumq; Medicæ factionis, à quibus mirifico studio e- rat subleuatus, quòd ingratis oblitus beneficij, secus ac antea promiserat, eos propè in ordinem redegisset, nec uigente popularium factione illos eminentiore ul- lo honore dignos arbitraretur; quo neglectu ex per- petua popularitate eos sibi non obscure inimicos pa- rarat, quorũ postea Saluiatis Principibus, ipsoq; præ- sertim Iacobo uarijs artificijs & machinationibus ip- sius authoritas conuulsa sit, & ipse tandem Dictaturæ honore spoliatus, dominatu & patria eiec- tus in exi-

lium abierit. Sed tum existimatio ei erat incolumis & florens, quod eius auspicijs perdomitæ receptæq; Pise fuerant, post sextumdecimum continuati ferè belli annum, quo haud dubiè Florentini nunquam remissa spe uictoriæ, nunquam remissis sumptibus atq; laboribus, uel sæpius repulsi, Pisanorum constantiam asperrimis diuturni belli periculis efferatam & indomitam superassent. Adiecerat etiam Florentino Imperio Montis Politiani oppidum certa induciarum pactione ultro à Senensibus concessum. Curarat quoq; diligentissimè rē frumentariam, læto semper atq; exultante populo ad ubertatis & copiæ nomen. Verum quum medias ciuiliū classes foueret, hisq; aditum ad Rempublicam præberet, angebantur Patritij, utpote qui offenderentur numero nouorum imperitorumq; sæpe hominum, qui Reipublicæ munia nobilioribus debita insolenter usurparent, curiamq; indigna urbis fece repleuissent; ipsi uerò neglecti, sæpeq; superantibus ignobilium suffragijs, reiecti, honorum repulsas ferrent, frustra q; popularis status inclementiam damnarent. Sed Soderino semper integra mansit authoritas populari studio, & sua insigni uirtute confirmata, donec enatum est bellū quo nullum Italiæ perniciosius fuit, quo eiusdem dignitas continenti ueluti ruina in præceps traheretur; initio ad Concilij nomen exorto. Id enim uictor undique Ludouicus Gallorum Rex indicendum celebrādumq; susceperat, ut Iulius Pontifex ex publica censura tanquam indignus sacrosancta potestate, gradu pelleretur. Is enim impotentia Gallorum timens arma, atque idcirco

idcirco seruituræ mox Italiæ cauendum existimans, à conspiratium Regum fœdere discesserat. Quamobrè diuinis atq; humanis rebus fœdè perturbatis, Rex Gallus à Soderino magnopere fauente Senatuq; Florentino impetrauit, ut urbs Pise tanquam celebrando concilio opportuna concederetur. Ea res Patritios excitauit qui contradicerent, atq; exclamarent propediè Pisas in potestate Gallorum futuras, qui iam frequentes aduenissent Lotrechio duce; quorum aduentu Pisani ad repetendam libertatem parati, atq; de industria inuitati uiderentur. Ea res non temere credita eum tulit exitum, ut Cardinales, cæteriq; Sacerdotes qui Pisis conuenerant, cum Lotrechio præsidij præfecto urbe pellerentur, Mediolanumq; profugerent. Eius Concilij Pisis constituendi oborta inuidia, Soderinum non sponte, sed impulsu Cardinalis fratris authorem inuisum ciuibus, atq; odiosum irato Pontifici fecit, usq; adeò ut uir ille natura contumeliæ insolens, & implacabilis, eum Dictatura deiciendum, Mediceosq; in Patriam reducidos decerneret. Medicei nanq; in eam excubantes occasionem Raimundum Cardoniũ à Rhæuennatis prælij detrimento Hispanicis reparantes copias, adiuuante Pontifice sibi coniunxerant, expugnatq; Prato oppido prius quàm Florentiæ præsidia parari possent, à beneuolis propinquis, patritioq; ordine in urbem recepti, superioris Fortune Principatus potiti sunt. Soderinus ipse mira insontis animi tranquillitate, quòd nemini nocuisset, & custoditos in Curia tanquã suspectos ciues numero supra uiginti, sup-

plicio affici uetuisset, extra omnem contumeliam de-
 tractus folio, & ad Pauli Victorij domum deductus est
 indeq; egressus urbem in Umbriam, Picenumq; prof-
 etus, nō multò post ab Ancona Epidaurum, quod Ra-
 gusium uocant, ut tranquillè ibi degeret, traiecit. Me-
 dicei uerò ad arbitrium Rempublicam constituerunt,
 nec quenquam ex antiquis inimicis poena dignum cē-
 suerunt, quartoq; mense recepta patria Ioannes Me-
 dices Cardinalis qui ad Rhauennam captus è Gallorū
 manibus effugerat, Pontifex est renuntiatus. Is genero
 suo animo Soderinum humanissimis literis euocandum
 complectendumq; sibi, & augendum honoribus ac-
 cersiuit. Ea uerò oris tranquillitate dignitateq; Sode-
 rinus Urbem ingressus Pontificem inuisit, ut cunctis es-
 set uenerabilis, adeuntibusq; & dextrā appetentibus
 amabilis, & perhumanus. Libenter enim rerum sua-
 rum actiones enarrabat, mihiq; præsertim syncerè &
 disertè tanquam annales perscribenti. Cupiebat siqui-
 dem ea cum integritate laudis posteris tradi, qua Rem-
 publicam Florentiæ per decem annos administrasset,
 sic ut Romæ non secus ac Florentiæ Vexillifer ab om-
 nibus appellaretur. Repudiavit autem omnes hono-
 res quos propensissima uoluntate Leo Pontifex offer-
 ret, tanquam eo quod gesserat minores. Vixit in sum-
 ma tranquillitate mentis, cum grauissimis uirtutibus
 confirmatus, tū sua conscientia præclare beatus, quan-
 quam amissi dominatus casum duorum fratrum culpa
 sibi importatum, sine ullo doloris fastigio fateretur.
 Alter enim Cardinalis ambitiosè corruptus, spe conse-
 quendi

quendi Pontificatus, Pisas Gallis obtulerant, ratus fore, ut quum neq; in Pontificem, neq; in Gallos uehemens studium ostenderet, tanquam medius post neutram partium offensam, Iulio Concilij uoce damnato subrogaretur. Alter nomine Victorius Mantuam legatus missus, ubi foederati Gallorum hostes conuenerat, quum non multa pecunia cum Cardonio transigere posset, ut Hispani auerterentur, uti natura parcus, atque inepte frugi, & pecuniae tenax adduci non potuit ut pecuniam repraesentaret, atq; ita magno fratris incommodo foedere excluderetur. Natus annos sexaginta duos in Vrbe regnante Hadriano febre sublatus est. Ei exequias fecerunt iustis collatis honoribus Florentinorum collegia. Propinqui autem eius marmoreo sepulchro aliquantò post honestarunt.

Iulij Feroldi.

Effigiem hic hospes Soderini conspice, cuius

Est nomen astro clarius.

Hic est qui Patriae labentem restituit rem

Bene consulendo ciuibus.

Idem urbi pacem peperit, populoq; uolente

Princeps fuit Florentiae.

Ac tunc illa quidem hoc saluo, clauumq; regente

Vixit beata ciuitas:

At caro capite hoc eiecto, protinus unà

Et concidit Respublica,

Ergo animam illustrem aeternum saluere iubeto

Qua Patriae stetit salus.

Sub effigie Elisabellæ Aragoniæ.

VNC pallidi oris, & atrati cultus habitum ferebat Elisabellæ Aragonia Ioanne Galeacio Sforzia coniuge orbata. Hæc enim una inter uirios celebres ideo sedem meretur, quod contra sexus imbecillitatem asperis in rebus uirilem animum præferens, arsura bello Italiæ primas faces intulerit, quo famoso uereq; funesto facinore, cum diuinarum simul ac humanarum rerum perturbatione amissa ferè libertate perijimus, frustra Aragonij, Sforzianiq; nominis memoriam exercètes. Fuit hæc generosi & planè uirilisi animi mulier, uti Regia stirpe progenitam decebat, digna prorsus elogio ualde luculento, si in ea animum maximarum calamitatum concursu inusitataq; mentis fortitudine nunquam superatum, non sine admiratione reputemus. Quandoquidem feralis eius Tragædiæ initium dederit, quo opulentissima Aragoniæ & Sforzianæ domus imperia conciderunt: Ludouici namq; Sforziæ circumuenta insidijs, ac indignè spoliata Regni possessione, quum à propinquis opem imploraret, & Galli in Italiam ingruissent, florentis ætatis coniuge Ioanne Galeacio orbata est, eo quidem luctuosius atq; miserius, quod is ueneficio sublatus crederetur. Exinde quoque nunquam siccatis lachrymis, Ferdinandum auum non dubio mærore enectum, Alfonsoq; patrem eiectum Regno, & in Sicilia deformi habitu exulantē, fratremq; obiter Ferdinandum in limine recepti fortiter Regni

immūti

Inmitti fato ereptos Reges continenter luxit, nusquam
 sibi ad exiguum calamitatis solatium arridente Fortu-
 na, nisi quum Ludouici Sforzicæ hostis sui calamitosa
 uita exitu letaretur: Quando ille à suis militibus pro-
 ditus, perductusq; in Galliam, tetro in carcere moriturus,
 exitiosi ambitus & scelerum poenas daret. Verum
 in hoc luctu agrè uitales irahentem spiritus nouo ictu
 Fortuna perculit, quum Federicum Regem patruum
 seu externorum Regum coniuratione Regno exutis
 & in Gallia singulos miseræ suæ casus frustra deplo-
 rantem fatoq; functum audisset. Tum enim clarissima
 eius domus ingētis ruina mole conuulsa atq; oppres-
 sa, à stirpe penitus interijt; accumulato etiam dolore,
 quod sub id tempus Franciscus filius qui in eadem ta-
 bula cum matre pictus conspicitur, in uenatione cur-
 rentis equi lapsu in Heduis exanimatus esse nunciare
 tur. Hunc enim uel inuita deposcentibus Gallis tradi-
 derat, à quibus cucullati sacerdotis habitu in opulentè
 sacerdotij coenobium idcirco coniectus fuerat, ne Sfor-
 ziani Regni legitimæ prolis hæres superesset. Nec his
 tantis funeribus egregie constans & infractus scemi-
 næ animus cecidit, recepitq; sese in Barium dotale oppi-
 dum, ubi Regij splendoris disciplinam ita exercuit, ut
 eius nomen cum gentilitiæ munificentia, tum Christia-
 næ benignitatis præclaram laudem, & in Italia, &
 in Prouincijs ferret. Qua illustri fama ductus Sigismundus
 Rex Sarmatarum Bonam eius filiam in matrimo-
 nium duxit, eam honoris causa deducente Prospero
 Columna Romanorum Ducum longè clarissimo. Nu-

ptiæ apud Cracouiam ingenti procerum concursu celebratæ sunt, latis quidem auspicijs, postquam noua nupta seni iam plane Regi Augustum hodie regnantem pepererit, secundoq; partu edita sit puella auiti nominis, quæ Ioanni postea Pannoniæ Regi nupsit, in spemq; paterni Regni hunc edidit Stephanum puerum, qui hodie in Dacia uetere, quæ Transyluania est, dominatur, educante Georgio Varadinensi Episcopo, uiro pace belloq; inter Hungaros facile principi; ipso scilicet Solymano Turcarum Imperatore eum ex paterna amicitia in clientelam fidemq; receptum egregiè ab omni finitimorum iniuria defendente. Verùm hanc orientem felicitatem Elisabetha ex perpetuo ferè infortunio degustare non potuit, quum morbo aquæ intercute obiisset. Eo herclè pietatis nomine patietius atq; tranquillius quòd paulò ante sacrosancta Romana templa ad expiandum religiosè animum inuisisset, eam Leone Pontifice perbenignè & liberaliter excipiente, matronis etiam Romanis primæ classis officij causa aduentibus. Id spectaculum longè omnium ornatissimum atq; pulcherrimum fuit, quum circumfusa undique iuuentute prodeuntes in nuptiali ueste, ut tum moris erat, supra aurum & purpuram margaritis & gemmis perpicta, longo pompæ ordine in Vaticanum pedibus perrexissent. Ceterum in hac eximia uirtutis scemina improbæ plebis rumor, non mediocriter pudoris decus perstrinxit, ob id grauior quòd quum flore ætate impenetrabilem pudicitiam prætulisset, in ipso denum ætatis flexu Prosperum Columnam sibi

cultum & officium assidue tribuentem, sepeq; proca-
cem ad urbaniores iocos admitteret.

Antonij Vulpj.

Hæc quæ spectantum ora tenet suspensa, rapitq;
Sensus, atq; animam, & prope spirat picta tabella
Docta animata manu, speciem infelicis Elisæ
Fortunamq; habitumq; refert, animosq; uiriles.
Aspice ut in uultu maiestas Regia auorum
Et patris, & patru, fratrisq; reluceat, isto
Vultu, iura dabat populis quum scepra teneret
Coniugis, & nati, Insubriæ & tractareci habenas.
Hoc etiam insensis superis, aduersa suorum
Fata tulit, morientis aui quum lumina claudi
Vidit, & expulsam Regno patrumq; patremq;
Et fratrem ereptum, quum iam cœpisset auitis
Sedibus, & sceptro summa uirtute potiri.
Quid memorem Regno spoliatum fraude maritum,
Sublatumq; dolis? aut cari funera nati?
Quis ualet hæc siccis oculis audire? Sed illa
Non lachrymis urfit cineres, non questibus; altum
Sed tulit, infracta & pressit uirtute dolorem.
Cernis ut affectus uiuos animata tabella
Exprimat in uultu? ut summo certamine pugnet
Cum uirtute dolor? sexus cum ingentibus ausis,
Atq; animis? pulsus ut cedent sexusq; dolorq;
Fortuna insignes aliquot fortasse uetustas
Iactabit Regum matres, & Regibus ortas,
Sed quæ agitata diu per tot discrimina rerum

Per uarios casus, rapidis iactata periclis
 Aeque animo insensæ Fortunæ exceperit ictus
 Nulla erit, antiqua aut ueniens quàm conferat etas
 Fortunæ, satis, animo, infelicis Elise.

Sub effigie Ludouici Pannoniæ at-
 que Bohemiæ Regis.

O C obesi oris gestu, & Germanico
 potius quàm Hungarico cultu con-
 spicuus erat Ludouicus Pannoniæ at-
 que Bohemiæ Rex, Sarmatico atque
 Aquitanico sanguine genitus. Nam
 Vladislaus pater genere Polonus fuit, cui Candalia
 Vasconum nobilissima stirpe edita nupserat. Ferunt
 Ludouicum quum utero matris excluderetur infor-
 mē propè, & sine certis oris lineamentis Vrsini foetus
 speciem prætulisse, creuisse tamen ad iusto maiorem
 hominis staturam, ita ut patris inertiam & multum
 aruinæ succum amulaturus crederetur, nec eius mo-
 lis artus decenter uiuidus, & illustris spiritus regeret:
 Quanquam à nutritijs diligenter excitaretur, qui eū
 literarum pariter atq; armorum disciplina exercen-
 dum contenderent. Meruit tamen mansueti & obse-
 quentis ingenij bonitate, qua egregiè iustus & pius
 Princeps euasurus uideri poterat, ut Mariæ Caesaris
 sorori connubio iungeretur, conciliatē scilicet eas nu-
 ptias Maximiliano auo, qui Annam etiam Ludouici
 sororem corroborandæ cognationis causa Ferdinan-
 do ne-

do nepoti collocarat, in eadem celebritate Viennensis conuentus, in quo tres summi septentrionalis plagæ Reges, Cæsar, Vladislaus, & Sigismundus insigni multarum gentium spectaculo coiuiſſent. Caterum Ludouicus decennio ferè post eas nuptias perpetua sterilitate damnatus cum turbulentissimorum Procerum atroci uexatione, & uiuo adhuc patre, & defuncto, quasi precario regnauiſſet, in id bellum incidit, quo impotentibus Turcarum armis oppressus cecidit. In peruersa siquidem malignitate Procerum suorum iustis destitutus uiribus, desertusq; à propinquis suis finitimis Regibus, Mugacciana acie miserabili casu Regnū cū uita amisit. Carolus nanque Cæsar, & Ferdinandus frater, quibus cordi erant Italici Imperij opes, eius pericula tanto inuadente hoste neglexerant. Sigismundum porro patrum Sarmatiæ Regem facile tum auerterant Moscouitarum bella, & funestæ Podolijs Scytharum incursiones, quibus urebatur Sarmaticus ager: & Clemens ipse Pontifex domestico occupatus bello, uix Germanorum legionem & Vssaronum equitum alam, & sacra pecunia ad Pannoniæ præsidium conduxerat; Hungariq; Proceres auaritiæ atq; rapinis assueti oblitq; penitus Hunnicæ uirtutis & disciplinæ, pessimis artibus tractâtes arma inter se foedissime dissentiebât, nec externa præsidia superbo contemptu & stulta arrogantiâ admissuri uidebantur. Tanta siquidem animorum uanitate atq; ferocia ad bellum ferebantur, ut uel innumerabiles Turcarum copias facile despicerēt & se ipsos ad tuendum gentis decus conseruandamq;

patriæ salutem, si non iniqui prælij facultas daretur
 satis fore iactarent. Horum autem Princeps erat Pau-
 lus Tomoreus Colocēsis Archiepiscopus pietatis insti-
 tuti, & uetere præsulū more, cum Turcis non iusta qui-
 dem acie, sed minutis prælijs pugnare solitus. Is Proce-
 res non temerè timentes hostem, ignauie increpitans
 & ad conferendas manus militum multitudinem sa-
 cris concionibus accendens, eò Ludouicum consilij i-
 nopem iuuenem, nec ullum uitæ discrimen ueritū per-
 duxit, ut aduentanti hosti castra obuiam promouenda
 decerneret. Imperitus enim rerū adolescens, ingenioq;
 præsertim imbecillo atq; hebeti, tanquam bellici peri-
 culi ignarus, qui nūquam castra uidisset, facile eò per-
 duci potuit, quo Tomoreus fatalis eo die Hungaris
 Dux impositus educebat; uel cunctis ferè Proceribus
 pugne casum omni arte uitandum esse censentibus. I-
 taq; Ludouicus, aliena uecordia atq; superbia miser,
 & proculdubio exitialis consilij manceps factus, So-
 lymano ad Mugaccium occurrit, quum nihil tale au-
 furos Hungaros Turcæ Duces putarent; nec Solyma-
 nus ipse adduci posset, ut Regem hostē tam paucis in-
 structum copijs in castris esse, & congregi prælio uel
 le crederet. Vix enim Christiana acies triginta militū
 peditum, simul & equitum numerum implebat, quum
 in aduersa ducenta equitum milia spectarentur. Eum
 itaque Tomorei audacia Hungarorumq; temeritas e-
 xitum tulit, ut cum ingenti corona hostium circunda-
 tis & obsessis castris, Rex infelix, & quod miserrimū
 fuit, in ipso margine Danubij aquatione prohibitus,
 diri-

dirigere aciem, & collatis signis configere cogere-
 tur. Non tulere diu Hungari primi agminis uim quan-
 quam admirabili ferocia resistentes, nec inulti caden-
 tes, quando meritas insanæ suæ poenas darent. Cecidit
 ante alios uecordi impetu pugnans Tomoreus, & unâ
 ferè reliqui Duces & Antistites conciso proculcatoq;
 toto nostrorum exercitu perierunt. Rex ipse quum in
 fugam desperatis rebus se proriperet, in paludem in-
 cidit præ alta crepidinis, quam exeundo apprehende-
 re conatus, equum ardua ceruice erectum in se refle-
 xit, atq; ita resupinatus in ipso equi & armorum op-
 pressus pondere, in aqua bipalmis gurgitis suffocatus
 interiit, spectante armigero suo atq; eum mox arena
 sepeliente, ne corpore atq; armis Regijs potiretur ho-
 stis. At Solymanus eum euasisse existimans, generosa
 uoce pronunciauit, se hostem Regem tot cognationi-
 bus clarum in gratiam Sigismundi patru, si reperire-
 tur Pannoniæ Regem repositurum, modò Othoman-
 nici Imperij decus, & suæ liberalitatis beneficiû certo
 tributo & id quidem exiguo, gratè atq; fideliter agno-
 sceret. Sed cadauer post multos dies, indicante eodem
 scutifero, repertum eo quo potuit tumultuarij funeris
 honore tumulatum est, quû Solymanus iam Buda at-
 que Pannonia uictor decessisset, ad ornandum Hunga-
 ricæ uictoria trophæum, aeneas præstantissimi operis
 statuas quæ Matthiæ splendidissimi Regis fuissent, By-
 zantium aduehens; quibus Hippodromum erectis ba-
 sibus exornauit.

Petri Angelij Bargæi.

Te quoq; Sarmatico Lodouice è sanguine natum,
 Et nulla clarum uirtute, antiqua tuorum
 Relligio immeritò regnis præfecit auitis:
 Vt foret unde animos ingentes incola Ponti
 Sumeret, & raptis regnaret Turca trophæis,
 Nostrorum multa tumefactus cæde parentum.
 Scilicet is fueras opibus qui fretus, & alto
 Consilio, inuictas uirtute animoq; phalanges
 Fundere, & innumeras euertere milite turmas
 Exiguo posses, atq; omni arcere furentem
 Pannonia, insigni confectum clade Tyrannum.
 Nam si corpus eras sine pectore, si tibi nullam
 Dij dederant mentem, Rex amentissime, qua te
 Regibus æquaret fors indignissima magnis:
 Vitasses dubij saltem discrimina Martis.
 Aut cum præclaras animas per uulnera mille
 Vidisti Heroas fundentes pectore ab imo,
 Te quoq; præcipitem Turcarum in tela dedisses.
 Iure igitur tanta fugientem è cæde tuorum,
 Vt turpi ablatus letho, & contactus harenæ
 Informi cumulo, lachrymis & honore careres,
 Obruat immersum cœnoq; undaq; lacuna.

Finis Quinti Libri

PAVLI

PAVLI IO VII EPISCO-
PI NVCERINI PRAEFA-
tio in quartū librum Elogiorum
suorum ad Cosmum Medic.
Florentiæ Ducem.

VARTVS HIC LI-
ber magnanime Cosme re-
centiorum Heroum imagi-
nes continebit, quibus e-
logia idcirco superioribus
aditriciora, breuioraq; si-
gillatim affigentur; quo-
niam eorum quos ipsi vir-

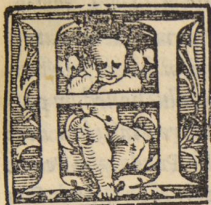
tutis suæ fama florentes vidimus, præclara no-
mina historijs nostris abundè celebrata sint, &
vti reor, ad posteros etiam transibunt. Ex in-
stituto autem ordine primus sese obtulit Ca-
rolus rex Galliæ, qui coalescentis, nec confir-
mata adhuc pacis tranquillitatem Italiæ inui-
dit, liuore tamè nostro potius quàm suo. Quip-
pe qui euocatus accersitusq; ad euertendum
palsim publicarum rerum statum, eo grauior
ingruerit, quo apud ignaros periculi, imperi-
tosq; militiæ nequaquam metuendus esse pu-
tabatur. Sed eius externæ gentis vis repentina
& impotens, vel serò nos docuit, dissensionum
nostrarum intestinæq; discordiæ protinus obli-
uisci, vt paratæ seruitutis incommoda vitare.

mus, quæ demū serendo bella ex bellis nobis parum maturè insanire desinentibus importata, si non cautiore, & fortiores fecit, vti propulsanda pericula flagitabant; patiētiores certè reddidisse videtur ad perferendam inusitatæ cōditionis ignominiam. Neq; aliter nos ipsos vltro præcipites datos consolari possumus, quàm quòd primos tātæ cladis authores equa vltrix scelerū furia meritas pœnas dare coegerit. Hic itaq; Rex Gallus, qui vel nolens domū tuam suo impetu euerit, te præclaro exemplo admonet, vt irruptiones externarū gentium, quarum vis vehemētissima intolerandaq; esse consuevit, graui maturoq; cōsilio auertendas potius, quàm armorum fiducia sustinendas arbitrere. In hanc enim publicæ salutis curam & Cosmus, & Laurētius maiores tui summæ prudentiæ viri semper excubarunt, vt quantū consilio præstari posset, externa arma longissimè arcerent. Neq; enim aliter quàm his inundationibus obrui & cōuelli potest, hic tuus Principatus, haud dubiè fato datus, & mirifica demum tua virtute cōfirmatus; quandoquidem nulla omnino intestina fraus extimescenda videatur, agenti Principem absolutæ pietatis atq; iusticiæ auspicijs, qualem in rectè constituta Republica æquè boni maliq; ciues optatissimum esse confitentur.

ELOG

ELOGIORVM LI- BER QVARTVS.

Sub effigie Caroli VIII Gal-
liæ regis.

O C oris gestu & armorum cultu Carolum Gallie Regem eius nominis octauū, Alexander Pontifex in mole Hadriani pingi iussit, quum Rex ipse pictori se exprimendum accurate præbuisset. Is Ludouico undecimo patri succedens, deficientes ab se Britones armis subegit, capto in acie Ludouico Aureliano atq; in carcerem coniecto, quem certa iura Regij sanguinis ipsi successorem destinabant. Ab hac uictoria Rex iuuenis, quanquam nec ingenio stabili, nec satis firmis pusilli corporis uiribus polleter, pacati tamen atque opulenti Regni subnixus facultatibus, bellicosorumq; Procerum uocibus incitatus, aduersus Aragonios reges terra mariq; bellum suscepit, euocante eum atq; adiuuante Ludouico Sfortia, qui Aragonio nomini erat infensissimus. Ea nanq; tempestate fatali malo Italiæ nati, exitialibus inter se consilijs dissidebant Alfonso rex Neapolitanus, & Ludouicus Sfortia Mediolani princeps, qui tum potentia atq; autoritate nominis supra ceteros eminere credebantur. Ille apprime ferox, bellicosus, & insolens; hic uerò ingenio subtili,

astuto, maximeq; ambizioso, odia contraxerant, quæ
 minimè expiari possent, nisi dijudicante belli fortuna
 alteruter præceps daretur. Itaq; Carolus uehementi
 impetu Italiam intrans, & subito percurrens, quantum
 Galli armis ausuq; ualere, cū ignominia Italicæ disci-
 plinae pluribus prælijs ostendit. Hæc enim serè tota,
 aut inscitia atq; auaritia superiorum ducum, aut lon-
 go ocio restincta perierat; sic, ut nemo ducum aut mi-
 litum superesset, qui cruentam aciem se uidisse testare-
 tur. Quo uitio accidit, ut facillè Gallus honestum præ-
 tendens titulum, Pisanos eiectis Florentinis; hos uerò
 eiectis Medicæis, & Senenses pulso Pandulpho Petruc-
 cio, uendicasse in libertatem uideri uellet. Exinde Pon-
 tificem terrore inuecti in Urbem exercitus subactum
 ad foedus ineundum cōpulit, Gememq; Baiazetis Tur-
 carum imperatoris fratrem sibi tradere coegit, quo
 adiutore in Græciam se traiecturum confecto Arago-
 nio bello prædicabat. Qua inusitata Galli hostis felici-
 tate cuncta obuia sternentis percussus Alonsus, ideoq;
 nihil pro pristina sua militari laude ausus, ita despon-
 dit animum, ut Ferdinando filio Regnum cederet; ex-
 temploq; cum Regia Gaza in Siciliam profugeret; eo
 euentu, ut filius pari hostium impetu undiq; pulsus ur-
 be Neapoli atq; arcibus, Regnoq; demū toto, occisimè
 pelleretur. Obstupere statim ad eius ingentis cele-
 ritatisq; uictoriæ cursum cuncti principes; usq; adeò con-
 sternatis metu animis, ut in unum pro publica salu-
 te, dignitateq; Italicæ nominis conspirarent, & arma
 cōtra Gallos undiq; cogere. His rebus cognitis Ca-
 rolus

rolus Campanis, Brutijs, Apulis, & Samnitibus, ualido copiarum præsidio confirmatis, regredi ex templo, & contra infestos uiam ferro aperire constituit; atque ita profugiente Alexandro, Romam præteruectus, Pisas repetijt; & per Apuanos Ligures superato Apennino, ad Tarrum amnem profectus, Venetas, & Sfortianas copias, eum transitu prohibere conantes, cruento edito prælio ita prostrauit, ut penè intactus, & nusquam postea lacesitus in Galliam rediret, nec Italiæ belli obliuisceretur; renouata namq; amicitia cum Ludouico Sfortia, restitutaq; ei Nouaria, quam Aurelianus occuparat, Ferdinandum Regem paternum re-petentem regnum longo exercuit bello; Eo tamè rerum exitu, ut Galli duces militesq; ad unum propè omnes uarijs casibus interirent, & ipse demù tertio anno postquam Neapolim ceperat, apud Ambosiam oppidum, ex ludo parua spheræ rediens, ignobili in cella, subito animæ deliquio correptus expiaret. Vixit annos uiginti septem, imperauit decem. Id uerò tanto regi insigni probro datum est, quòd intempestiuis amoribus deditus, eneruatusq; molli ocio apud Allobrogum diffluentia longo luxu oppida, Aureliano Nouariæ obfesso opem ferre noluerit, repudiatamq; coniugio Margaritam Maximiliani Cæsaris filiam ab se expetitam, desponsatamq; ad patrem remisit, ut Anna Britannia citerioris Reguli filia, hæresq; maiore com modo duceretur; quòd reges nullis pudoris potius, quam comodi priuati legibus obediant.

Impiger aerias Carolus dum transilit Alpes
 Parthenopen stricto dum petit ense ferox:
 Horruit illum omnis bello clarissima tellus
 Itala, & inuicti frena superba tulit.
 Victorem sed ne hunc æternum secla uiderent
 Nostra ducem; ante annos inuida mors rapuit.

Sub effigie Vitelliorum fratrum.

AC una latiore in tabula Vitellij qua-
 tuor germani fratres cū sene patre con-
 spiciuntur: quos admirabili mediæ eta-
 tis uigore atq; illustri bellicæ laudis fa-
 ma florentes, inuida uirtuti ante diem immittis Parca
 surripuit. Hos Nicolaus pater post longam conten-
 tionem eiecto Iustino amulo, atq; eo demum interfe-
 cto, in patria Tipherno non obscuræ potentiæ prin-
 cipatum adeptus, in disciplinam Virginio Ursino tra-
 didit, qui tum Romanorum Procerum splendore do-
 mus, & multis militiæ partis honoribus erat clarissi-
 mus. Qua liberorum animosa prole, atq; ea enixè ad
 summum militiæ decus contendente, planè beatus se-
 nex pater uideri potuit, quum excedens uita, familiam
 certissimo militarium iuuenum præsidio confirmasse
 crederetur, nisi occultior aliqua uis fati adultæ iam
 uirtuti indignam atq; inexpectatam perniciem attu-
 lisset. Præcipiti nanq; impetu fortuna in Vitellij nomi-
 nis sobolem incurrens, ex breui interuallo singulos
 perculit atq; prostrauit, miserabilem hercle in mo-
 dum,

dum, quando partim foeda, partim ignobili morte con-
 siderint. Ioannes siquidem natu maximus, quum ad
 Auximum Piceni urbem in oppugnatione uersare-
 tur, immani tormēto discerptus interijt. Camillus huic
 proximus, in Apulia Circellum oppidum apposita
 scala conscendere & capere contendens, molari pro-
 pè lapide superne deiecto, nequicquam protegente
 galea oppressus est. Is tum Gallis, Virginioq; duci o-
 peram nauabat, & multis bello fortibus factis, pugna-
 cissimi ducis laudem eo præsertim die fuerat cōsequu-
 tus, quo non procul à Luceria Germanorū integram
 phalangem Aragonijs militantem, inductis & sepe
 circumductis in orbem sagittarijs equitibus deleuerat.
 Primus in Italia sclopettariorum equitum turmam in-
 stituit, quod equitum genus postea intermissum est,
 quum nimia atq; inhabili sclopetti longitudine præpe-
 direntur; sic, ut hodie non miremur breuiiores & le-
 uiores, aptiore industria à Germanis institutos, qui
 nostris nuper hastatis equitibus maximo terrori in
 Germania fuerint. Moriens Camillus Vitellium filium
 reliquit, quem Venetis & quatuor Pontificibus, uti
 erat bellicæ rationis & multi consilij apprime gna-
 rus, impigram fidelemq; operam nauasse uidimus. Cæ-
 terum in Paulo & Vitellocio ætate minoribus uis ar-
 dens impauidi animi, & in arduis belli casibus mire
 efficax ita enituit, ut uterq; ad militaris imperij no-
 men non temere aspirare milites crederent. Paulus
 ingenio excelsior, & iudicij grauitate præstantior
 expediendis consilijs, atq; armis promptissimus habe-

batur; sed aliquanto fortasse seuior & seuior, quod dormitantes uigiles impunè interfici, & sclopettarijs hostium captis erui oculos, & præcidi manus iuberet, quod indignum esse uideretur strenuum saepe nobilemque equitem ab infimi ordinis despicato pedite inulto uulnere prosterni. Nondum enim inuecto externarum gentium cruento more, Itali milites sanguinarij & multæ cædis auidi esse didicerant. Paulus hac uirtute disciplinaque prouectus, quum Venetas copias in Apennino profligasset, Pisanosque egregiè suam tuentes libertatem, aliquot oppidis expugnatis cõterruisset, eorum mœnibus tormenta admouenda esse censuit. Sed eius conatus, quanquam uehementissimè coeptus, cum habuit exitum, ut malignè obrectante collega Ranuccio Martiano disparis dignitatis atque uirtutis duce, perfidiosa potius quàm necessaria cessatione à semicapto Stampacis propugnaculo retraxisset tormenta crederetur; quasi eius urbis subactæ letitiam Florentinis inuideret; inanissima quidem suspitione, quum inde à probo auidoque ueri decoris duce per ampla triumpho laus peteretur. Itaque à præpotente factione ciuium, urgenteque Ranuccio perfidia accusatus, uir insons captus, præcipitiq; iudicio in curia securi percussus est; quanquam uel inusitati generis tormenta adhibita, in acerbissima questione nihil quod integritatis famam lederet, elicere potuissent. Eo enim supremo malignitatis decreto concidit, quod uiri suspicaces, & Reipublicæ causa maxime sæui, factionisque immeritò tortum nequaquam ex tuto dimitti posse iud

Je iudicaret. Sed eius immanis iniuriæ ultor postea
 extitit Alexander filius, quem hodie patris æquantibus
 laudes, & Hūgarico & Germanico bello clarum Ita-
 lia inter paucos duces adnumerat. At Vitellocium im-
 manior uis atq; seuitia Cesaris Borgiæ sustulit, quum
 is cruentissimo homini, perfidioso astu ex recenti dese-
 ctione in gratiam receptus apud Senogalliam se cre-
 didisset. Ibi enim simulatione colloquij militaris per-
 ductus in domū cum Paulo Ursino socero, Franciscoq;
 Ursino Grauinæ Regulo, & Liberotto Firmano, ad
 eandem necem destinatis, strangulatus interijt; meritas
 certo iure poenas pendens, quod se à sanguinario, ne-
 farioq; tyranno syncerè in fidem receptum imprudē-
 tissimè putarit; Quamquam ea reditus leuitas exitio
 cunctis futura ab ingenio Pauli soceri largitione pro-
 missisq; corrupti Vitellocio improbante emanasse cre-
 datur. Vitellocius primus in Italia Germanicæ disci-
 plinæ phalangem peditum ex Tiphernatibus suis in-
 stituit, quibus & hastas, & secures, ferreaq; pectora-
 lia, & galeas, externorum imitatione tradiderat; or-
 nauitq; , ut densata acie procurrere, consistere, regre-
 diq; , & decurrere in cocteam, nihil perturbatis ordi-
 nibus condiscerent; Cuius phalangis intucto robore
 fretus, paulò antè Vgonem Moncatam Borgiæ Cesa-
 ris ducem, in Umbria profligarat; & capto ad Bas-
 sanum Guidone Feltrio Vrbinatium princi-
 pe, Pontificias copias insigni edi-
 ta pugna deleuerat.

Michaelis Sylanij Lusitani Cardinalis
de Camillo Vitellio.

Victorem Pyrrhum post magna atq; inclyta facta,
Foeminea fama est occubuisse manu.
Et te surripuit post inclyta facta Vitelli
Foeminea dextra missus ab arce lapis.
Heu fatum occultum, multis distantia seclis
Clara duorum facta exitus unus habet.

Antonij Francisci Rainerij de
Paulo Vitellio.

Vrbis ut ingrata scelus, & uictoria Pauli
Audijt immitti colla resecta manu
Scipiadum maior; Tua quid bene facta Vitelli
Quid ualuerit mea? ah dixit, & ingemuit.

Iouij Iunioris de Vitelloccio.

Eheu quid faciant, cuiquã homines cürue habeãt fidẽs
Ten' sic negligis? atq; ipse tui nil memor, impij
Te imprudens potuisti manibus credere Borgie,
Infaustis manibus, sacrilegis, atq; nefarijs?
Quid si non tibi notissimus usq; & satis, & super
Cunctis ille fuisset rabidus, Barbarus, impotens,
Humani generis pernicijs, atq; hominum lues:
At non te latuit quid fugiens Cesaris impetum
Olim dixerit è carminibus Moxonij senis
Pompeius, Pharij quum peteret littora perfida
Regis naue cita. Non equidem uita ferocibus

Committ

Committenda Tyrannis, iter haud tutum ad eos satis
Dixit; sed mala sors omne animi consilium rapit.

Rainerij de Vitellochio,

Non me diua potens atq; uolubilis
Motu quæ rotat hæc omnia præpeti
Deprensus Ionio mersit in improbo,
Nec Mars belligero dum feror agmine
Hinnitu alipedum cum litui sono
Letantem, rapido sustulit impetu,
Nec me æuo & spolijs tot grauidum nouis
Heres, nobilium patria principum
Linquentem gelido marmora funere
Victorem, tumulo condidit aureo.
Sed me perfidior Borgius æquore,
Martis fulminco seuior agmine,
Parcarum Lachesi surdior ultima,
Et satum, atq; fides credula, perdidit.

Eiusdem.

Non mare me, nõ Mars, seu aut Mors perdidit; at me
Perdidit, omnibus his Borgius asperior.

Sub effigie Petri Medicis.

PETRVS Medices, quem Laurentius
pater autoritate atq; opibus florentem
in Republica principem reliquerat, hæc
militari specie thoracatus & prolixè
comatus pingi uoluit; Nam tum uiros radi solitos non

decebat barba, contrarioq; more nostro capita præ-
 longi crines adornabant. Multo enim iuuentæ feruore
 alacer, robustos, gestandisq; armis habiles artus eque-
 stribus spectaculis ad bellicam imaginem ostentare,
 aduersis sæpe hastis in ludo cōcurrere, uariāq; pugna
 simulacra edere erat solitus; quòd ita ad popularem
 gratiam expediret; sicuti patrem & patrum cum
 præclara laude fecisse meminerat. Verum hæc studia
 quanquam digna essent eo iuvene, quem Palmæ decus
 accenderet; eum tamen aliquanto longius quàm
 oporteret, à ciuilibus officijs abstrahabant, à quibus
 secus ac pater iusserat, ita abhorreere uidebatur, ut sæ-
 pe uenationi falconumq; aucupijs, ac amatorijs uan-
 itatibus occupatus, actiones Magistratum inspice-
 re negligeret; alloquia ciuium fastidiret, & contem-
 ptu quodam rarò intraret curiam. Quibus moribus
 fiebat, ut paternæ modestiæ, & Etruscæ frugalitatis
 obliuisceretur, obiterq; superbiæ & luxui, atq; item
 libidinibus quibus offendi ciuile decus posset, propa-
 lam se dederet, quum honestas quasdam familias assi-
 duo atq; licentiore matronarum cultu probrosas effici
 nonnulli suspicarentur. Sed hæc grauior cæteris labes
 quæ proterui atq; intemperantis famam premebat,
 citò deferbuit ex nuptijs lectissimæ uxoris Alonsinæ,
 quam ex Ursina gente duxerat; conciliante id coniu-
 gium Clarice matre ex eadem orta familia. Erat Pe-
 trus ingenio patri dissimilis uti sæpe feroci & tum ma-
 ximè quum fortè meracius biberet, acriter ad iracun-
 diam parato; sed quòd amoenitate Musarum & Mu-
 sicis

ficis concentibus citò molliretur, & quò luberet, facile flecteretur. Nam à Politiano præceptore institutum erat domi certamen Etruscorum Poetarum, quo non obscura laus, summa iocunditate quærebatur; quando alternis dicerent, & ad parces numeros responderent, qui extemporaneæ facultatis plausum à circumfusa audientium corona petebant. Latinarum namq; & Græcarum literarum studia, ea tempestate Florentiæ uigebant, ita, ut arguti iuuenes Etruscos rithmos peramœnis floribus adornarent. Hos mores optima pax ferebat, atq; his pacata ciuitas honestissimè letabatur. Sed ubi è Gallia terribile classicum concrepuit, non temere conceptus pavor totum inexperti iuuenis animum occupauit: sic, ut facile in consilio longè omnium grauisimo scødè satisfceret, & ciues antiquæ memores libertatis ad pristinum odium redirent, & in spem excutiendæ seruitutis erigerentur. Erant tum Florentini Aragonijs regibus scødere coniuncti, & cum Alexandro Pontifice sentiebant. Ingruentibus autem Gallis socius aderat Ludouicus Sfortia diu antea per legatos Petrum ab Aragonijs diuellere conatus. Sed Petrus ita comprobante Ciuitate, censuit ius scøderis non esse uiolandum. Quo decreto Sfortiam uehementer offendit, quoniam astuta eius consilia ab ancipiti, maleq; fido ingenio, sibi detecta ad Gallos detulisset. Amicè enim Sfortiæ legatus in colloquio dixerat, non ideo euocari Galliæ regem, ut Italiam externis gentibus subigendam & proculcandam daret; uerum ut superbi & cõminantis sibi Alfonsi ferocia, insensissi-

mi regis metu frenaretur. Itaq; Petrus repentina per Lunensem agrum Gallorum irruptione perterritus seræ pœnitentiæ consilium sumpsit; ob id quod Ferdinandus Alfonsi regis filius, in Aemilia alteram Gallorum & Sfortianorum manum minimè sustineret, & classis Aragonia Liguriam improspere tentasset, Florentia profectus ad Sergianum descendenti Carolo obuiam iuit, ut honesta conditione proposita pacem impetraret. Sequebantur eo tempore regem planè uictorem Laurentius & Ioannes Medicei, Petro insensissimi hostes, quòd ab eo ex leuissimis offensionibus in exilium acti fuissent. Horum deprauatione proceres Gallos ab se alienatos Petrus reperiēbat; neq; aliter ab rege in amicitiam recipi poterat, quàm si arces custodiendas regijs præfectis traderet, quæ erant quatuor Pisana, Labronensis, Sergiana, & infra lucum Feroniæ Petrasanctensis. His obsignatis impetrati fœderis tabulis, Florentini ciues qui in ea legatione ad regem Petro collegæ aderant, usq; ad eò animis exacerbati sunt, ut à Petro Rempublicam priuati commodi causa prodi dictarent, & in eum concordibus consilijs conspirarent. Nec multum inde Petrus confecto eo negotio, quum ad exornandas aedes, quibus regē exciperet, Florentiam rediisset, & ad Decuriones ascendere uellet, à Iacobo Nerlio curiæ ianua est prohibita. Qua insolentis facti acerbitate percussus, redeunte m̄q; domum, populus sublato clamore, & coniectis lapidibus usq; ad eò contumeliosè insecutus est, ut uix mentis compos euadendi, fugiendiq; tumultus consilium

lium expediret, & sancti Galli porta, principatu, patria atq; penatibus unius horæ momēto excidens, sese eijceret, Bononiamq; perfugeret; tanta trepidatione, ut uix Ioanni Cardinali fratri, qui cucullati habitum desumpserat, ut sese occultaret, elabendi spatium daretur. Errauit in exilio integros decem annos, sæpius contumacis fortunæ suæ, fallacissimos nutus expertus; unde ei reliquæ opes absumptæ, & multum æs alieni contractum est, oppigneratis scilicet Alfonso uxoris dotalibus bonis; Nam ab initio Virginius Ursinus quum accepta in stipendium pecunia, eum reducturus ad Rapolanas aquas usq; peruenisset, commutato repente consilio, in Apuliam se conuertens, spes eius infrugerat; biennioq; post Liuiani audacis beniuoliq; ducis consilium secutus, ad Romanam portam, ita copias signaq; promouerat, ut obseratis repente ualuis exclusus, irrito conatu regredi cogeretur, eo quidem grauiore detrimento, quod propinqui aliquot ciues, Medicei q; nominis studiosi, tanquam hostilis eius accessus conscij, capite plecterentur. Promissis demum Borgia Cæsaris ad repetendam patriam perductus, quum ille exercitum ipsis propè Florentiæ mœnibus admouisset, non modò conceptam spem, uotaq; eius fessellit, sed existimationem exulis & salutem in summum periculum coniecit: Quod Borgia male fidus, rebus clandestine compositis, inter conditiones Petri tanquam hostem iudicatum Florentinis expetentibus traditurus esse diceretur. Nec multo post Vitellocci etiam adhæsit, ex nece fratris Florentinis inimicissi-

mo, quū is occupato Aretio bellum intulisset. Sed eum terrorem ualida Gallorū auxilia ab rege Florentinis socijs missa, ita sustulerunt, ut Petrus eandem aduersū conatus sui sortem tulerit, usq; ad Gallicum bellum, quod Magni Consalui uirtute ad Fornias parta uictoria, confectum est. Erat tum in partibus Gallorum Petrus; qui prostratis sœdeq; deletis partium copijs, ut se ad Caietam periculo eriperet, quum onerarium lintrem conscendisset, & secundo Lyri amne deueheretur, in ostio fluminis summersus interijt; nauigium tormentis cumulatè onustum, faciliè absorbente irato mari; quum impetu tumentis amnis allidentes decumani fluctus, contrario percussu pulsarentur. Hoc ignobile mortis genus, ei merito accidisse pleriq; existimarunt, quòd in morte Laurentij patris Leonium illustrem medicum indignum prorsus ea immanitate, ut de infelici curatione pœnam exigeret, in putcum præcipitasse crederetur. Reliquit auspicioris fortune heredem Laurentium filium, quem à Leone Pontifice patruo, eiectis Feltrijs, Urbini principem constitutum, sed non diu eo munere letatum uidimus: Ex quo genita est hæc Catherina, quam hodie eruditis moribus excultam, & lætæ prolis fecunditate perbeatam, in thoro Henrici optimi Gallia regis cõspicimus.

Andreæ Anguli.

Quisquis es armatam effigiem longamq; ferocis
 Medicei iuuenis suscipe casariam;
 Huius enim Lyris tantum se funere tollit

Gallorum

Gallorum quantum clade fluit tumidus.
 Et magni uirtute patris Laurentis, Etruscum
 Arnus pacatas in mare uoluit aquas.
 Hunc gemini decorant fratres, queis Tybris amœnus
 Pontificum titulos, sacrâq; sceptrâ dedit;
 Summisitq; Vmber nato fera colla Metaurus,
 Nunc neptim Rhodanus, Mosa, Ligerq; colunt.
 Sub effigie Christophori Columbi.

VIS non miretur hac honestissima fronte hominem, qui inusitata animi magnitudine portento soq; immensi ingenij uigore ualuerit, aspero ignobiliq; Arbizolo Liguriæ uico iuxta Sauonam nasci potuisse? Hic enim ille est Christophorus Columbus stupendi alterius & nullis ante seculis cogniti terrarum orbis repletor; quem profecto benigna salutarium syderum conspiratione natum fuisse existimare fas est, ut incomparabilis Liguribus honos, eximium Italiæ decus, & præfulgidum iubar seculo nostro nasceretur; quod præscorū Heroum, Herculis, & Liberi patris famam obscuraret; Quorum memoriam grata olim mortalitas æternis literarum monumentis cœlo consecrarit. Columbus à prima adolescentia diuersis navigationibus patrio more deditus cuncta emporia, insulas, littoraq; mediterranei maris peragravit: & uti erat Geographiæ apprime studiosus, curiosi ingenij neruos omnes contulit ad contemplationem earum naturæ rerum & regionum, quæ terræ globo cōtinentur.

adeo pertinaci spiritu, laboreq; , ut ex astronomia tropicorum, equatorisq; & climatum mensuras, totiusq; item nauigatoriae membranæ & magnetis usum exactissimè perciperet, inflammatusq; studio atq; admirabili cupiditate explorandi Oceani raperetur, ut positos columnis Herculeis terrarum limites irrideret. Nec inanibus coniecturis alias omnino terras ad occidentem Solem extendi prædicaret; quarum Plato ipse, & Seneca, & pleriq; alij Græcorum & Latinorum nonnulla expendenda Cosmographis argumenta reliquissent. Ea quoq; spe Columbus magis ac magis implebatur, quod paulò antè patrum nostrorum memoria à uiro Gallo, cui nomen fuit Bethancor, insulas Fortunatas & à Lusitanis Hesperides ultra Viride promontoriū, repertas esse didicerat; superatumq; demum esset Henrici Lusitani regis classe, extremum Aethiopiæ promontorium, quod Bonæ spei nomen tulit; ultra Capricornij circulum Antarcticò polo subiectum. Inuidebat profectò hanc gloriam externis gentibus homo Ligur elato, pertinaciq; ingenio, iniquè ferens Ligures qui inueterata naualis disciplinæ autoritate & laude cunctas nationes anteirent, præoccupato ab alijs ausu, occasione ingentis parandi nominis spoliari. Hæc eius uota aliquandiu delata ad reges & semper reiecta, ad extremum Hispaniæ rex Ferdinandus sic impleuit, ut adductus perseuerantia peritissimi hominis, quinque naues ab se impetrari pateretur. Quamquam id concedendæ expeditionis munus, pleriq; non periculosum modò, sed planè insanum & impium

LIBER QVARTVS. 303

Impium esse prædicarent, uastissimis Oceani fluctibus
 naues & Hispanos homines committi ad libidinem ua-
 ni Liguris & decoctoris, qui uitæ suæ iacturam par-
 uiduceret; si in eadem pericula multi ipso peritiores
 nauæ, fortioresq; homines perducerentur. Itaq; Co-
 lumbus cum paulò minus ducentis hominibus Hispa-
 nici generis è Gadibus soluens, inter occidentem atq;
 meridiem cursum tenuit, aquatusq; apud Fortunatas
 Octobri mense in dextrum uela flexit, & sulcato per
 multos dies Oceano, nusquam apparentibus terris,
 conspiratione nautarum penè oppressus est, quum
 peregrini unius amētiae uniuersam omnium salutem,
 desperato nauigationis exitu minimè credendam ar-
 bitrarentur, quando infinitus pateret Oceanus, nec
 suffectura essent alimenta, si serò pœnitentibus redeun-
 dum in Hispaniam esse decernerent. Sed eos uel atro-
 cissime consternatos sacramenti militaris seuerè admo-
 nuit, quo regi fidem dedissent, se nusquam ab authori-
 tate imperioq; ipsius esse discessuros; multisq; ratio-
 nibus ostendit, certam eos proditionis pœnā in Hispa-
 nia subituros, si temere summi commodi, summæq; glo-
 riæ coepta, & feliciter ad finem penè perducta, timi-
 ditate inani, aut importuno incerte mortis horrore
 perturbarent. Vix dum socijs naualibus pacatis, & ad
 officium redeuntibus, Columbus uolantes aues con-
 spexit, prædixitq; non longè abesse terras è quibus il-
 le euolassent. Nec eum fefellit opinio; breui enim per-
 uentum est ad insulas ferè innumerabiles, maxima mq;
 earum adeuntes, ualde nemorosam & luscinijs, &

psittacis refertissimam, sed humano carentem uestigio, Guadalupem uocarunt. Inde perpetuis prouectus Euris, atq; his uno tenore perflantibus, secundissimo cursu, quòd nusquam fluctus inter se refringantur; ad insulam ingentem, nomine Hispaniolam peruenit. Ea distat à Gadibus rudi supputatione, miliarium Italicorum circiter quinque milibus, Cancricq; Tropico supposita, in longitudinem tota profcinditur; refertq; castanea folij formam, magnitudineq; Britanniam excedere perhibetur. Eius insulae gentes Columbus blandis nutibus atq; munusculis ad se facile pertraxit; didicitq; ex mulierum inauribus, & quibusdam armillis, auri copiam in ea reperiri, quum omnium rerum, segetisq; praesertim sint inopes, captuq; ingenij adeò simplices, ut literarum prorsus mediocriumq; artium sint ignari; utpote qui nocturnos lemures adorent, quos nunquam uiderint; sed inerrare domicilijs eorum noctu persuasum habeant, qui arbitri uitae simul & fortunae cuncta bona pariter & mala, mortalibus dispensare soliti sint. Horum lignea simulacra incisorio pyrite lapide usi ruditer effingunt, religiosq; uenerantur, Zeminos appellantes utriusq; humanae sortis largitores. Hos populos tormentorum portento, aspectuq; uelificantium nauium territos & stupefactos, facile ad uenerationem Christianae crucis induxit, foedereq; icto cum aliquot praepotentibus insulae regulis, cognouit manare aureas harenas, ex amnibus qui ex praeealtis montium iugis in Oceanum deferantur. Itaq; contentus hoc bene auspicato nauigationis

nis initio, relinquere apud regulos ex suis Hispanos
 homines, totidemq; ab his indigenas mutuae fidei ob-
 sides accipere, reuertiq; in Hispaniam ad regem consti-
 tuit; à quo demum persuso tantæ felicitatis gaudio,
 quadruplo maiore classem impetrauit, ut reliqua ser-
 uarentur; aggregantibus se ei certatim Hispanis tan-
 quam ad certam prædam ex aurea gleba ire prope-
 rantibus. Hac secunda nauigatione Columbus, Ami-
 rantis, regiq; præfecti nomen promeritus, eas quas
 innumerabiles diximus insulas partim desertas, partim
 ab immani & truculenta Canibalum gente incolæ pi-
 raticisq; eorum atrocinijs cuncta infesta esse didicit.
 Si mortalium cruentissimi atq; offeratissimi, humanis
 uescuntur carnibus; nullum numen adorant; nullum
 æquitatis ac humanitatis ius colunt; constuprant sce-
 dæ mares, & uenenatis instructi sagittis remigantes in
 alueis uniligneis longissimè prædantur. Caterum Co-
 lumbus recto cursu ab Hispaniâ ad Occidentè per-
 tendens, insulam Hispaniola duplo maiore apprehen-
 dit, quam propter longitudinem ab initio cõtinentem
 esse crediderat; sed anfractibus eius enormi flexu su-
 peratis integrè circuiuit, & Cubam appellauit: paræ
 auri copia & simplicitate incolentium Hispaniolæ p-
 similem; atq; inde demum in aduersam ingentium ter-
 rarum & regionum continentem ad Austrum sitam,
 Boreæ flatibus appulsus tenuit. Hunc terrarum inco-
 gniti antea orbis tractum æqua fronte Septentriones
 spectantem, & introrsus sub æquatore situm, alij San-
 ctæ crucis terram, alij Pariam, alij Darienem uario in

loco uocauere. Columbus ostium immensi fluminis
 subijt, quod ideo os Draconis appellatū est, quoniam
 tortuosis uorticibus nauigia absorbere posse crede-
 tur. Eius terræ gentes Antropophagos esse, nec ullis
 donis mansuescieri posse cōpertum est; uestiri eos uer-
 sicoloribus psittacorū pennis; arcubus & ligneis cla-
 uis præliari, nostrorum acies periculo facto reformi-
 dare, atq; refugere in nemorosas latebras consuesse
 constabat. Tot aditis exploratisq; gentibus Colum-
 bus factus mortalium celeberrimus; non uno in loco
 constitutis legendi auri officinis multisq; castellis ad
 præsidium ædificatis, atrocis inuidiæ ictus effugere
 non potuit; accusatus enim ab Hispanis innata crude-
 litatis & auaritiæ, causam pro se dicere coactus est,
 felici quidem euentu, confutata æmulatorum malignita-
 te, quum ab rege gratissimo atq; iustissimo præfectu-
 ram Hispaniola fratri impetrarit; ipseq; non multo
 post auctus opibus, & sua fama felix, quum tranquil-
 tè senesceret, in Hispania obiit, relinquens aurifera
 regna, audentium Hispanorum uirtute proferenda,
 uti mox euenit ad summam Hispaniæ felicitatem. Sic
 ut Columbus dignus omnino uideri possit, qui à Ligu-
 ribus presentia potius, quàm uetera hodie miranti-
 bus, luculentissima statua Genus decoretur.

Iani Vitalis.

Tu maris & terra trans cognita claustra Columbe
 Vectus naue cita penetraſti
 Ignotos populos, atq; abdita maxima regna

Antipod

LIBER QVARTVS. 307

Antipodumq; orbem extremorum.

Hic alie uentorum animæ tua lintea leni
Implerunt Aquilone, nec alto

Fulserunt Helices, clarissima lumina celo,

Nec uertit mare tristis Orion,

Hic legem accipiunt mitem Zephyriq; Notiq;

Aequora nec tolluntur in altum.

Tu gentem incultam quarum uel pomifera arbos

Numen erat, uel purpureus flos,

Vel fons irriguus liquidis manantibus undis,

Formas uera religione.

Tu uitam humanam instituis, tu mœnia & urbes

Stare doces opulentas,

Et parere grauidam non uno è semine terram,

Et connubia iungere certa.

Vnde etiam extremi letis cum uocibus Indi

Te memorant, patremq; salutant.

Salue non Ligurum modo sed decus orbis, honorq;

Noſtri ſæcli magne Columbe

Cui merito Iouius Heroas dedicat inter

Nominis æterni monumentum.

Sub effigie Aſcanij Sfortiæ Cardinalis.

SCANIVS Sfortia ſenatoriæ digni-
tatis ſupremum decus quanto nunquam
antea uel poſtea ſit uiſum, ornatiſſimo ſa-
milie delectu, cultuq;, officioliſſimi no-
minis authoritate & rerum omnium apparatu opu-
lentiliſſimo, ita expreſſit & impleuit, ut multorum ita

dicio sacrati uiri existimationem atq; amplitudinem su-
 pergressus esse censeretur. Nam post eius mortem ob-
 solescente sensim Pontificiæ aulæ maiestate, conspira-
 tioneq; inusitata quarundam gentium eneruatis Ro-
 manis uiribus, usq; aded iactata despectaq; est religio
 qua sacræ opes nitebantur, ut neminem postea, uel ma-
 ximum Cardinalem ei æquari posse fateamur. Nam si
 unis diuitijs unisq; tantum fortunæ muneribus, potius
 quàm animi uirtute & dignitate morum illustrium sa-
 cratos uiros omnino æstimandos & suspiciendos exi-
 stimemus, nemo serè Ascanio ueniet comparandus. Le-
 ctus fuerat in Senatum à Xysto Pontifice commenda-
 tione Ludouici fratris, qui Catharinam Galeacij ger-
 mani fratris filiam Hieronymo Riario Pontificis pro-
 pinquo nuptui dederat. Inde Ascanius opimis sacer-
 dotiorum redditibus, ipsoq; patrimonij censu ditissi-
 mus euadens, cum in Vrbe tenorem uitæ instituit, ut
 domo maximè hospitali, egenisq; perbenigna, & er-
 ga omnes insigni præditos uirtute apprimè liberali,
 summa beneficentiæ fama potiretur, essetq; aliquanto
 principi propior, quàm sacrato sacerdoti, quod an-
 te omnia uenatoriæ uoluptatis & nobilioris aucupij
 exercitationes regio sumptu studioq; perpetuo tuere-
 tur. Hoc tanto nomine prouectus, diu facile princi-
 pem inter Senatores se gessit. Sed authoritate atq; opi-
 bus, & noua deniq; gratia auctior euasit, quum ab
 excessu Innocentij Octaui Pontificis comitia rexisset;
 circumductis nanq; suffragijs, ad Borgiam totū se con-
 uertit; emptusq; proculdubio profusissima largitione,
 ut ille

ut ille omnium deterrimus pro optimo Pontifex renuncietur, adhortator & author præclarus extitit, quum nonnulli eius ordinis candidati, Borgia potiores repulſam tuliffent, qui Hispanum occulta malignitatis ſummæq; ſimulationis hominem exitio cunctis futurum, ſultiſſimè Pontificem creatum nequaquam falſi uates denunciabant. Ceterum Aſcanius qui domum Borgianam per amplaq; munera, ex ea ſuffragatione fuerat conſecutus, aliquot poſt annos exitialis amentie ſue pœnas dedit; nam Alexander ut filium Cæſarem Borgiam ad ſummas opes proueheret cum Gallie rege Ludouico in perniciem Sfortiane & Aragonie domus conſpirauit, tanta immoderati animi acerbitate, ut cunctos Italici ſanguinis regulos expellendos auitis imperijs, & ſceleſta manu pernicandos ſuſciperet. Itaq; Aſcanius cum fratre Ludouico Gallicis impar armis eo euentu in Germaniã profugit, ut quum mox Heluctijs fretus armis Mediolanum repetiſſet, Ludouico fratre ad Nouariam ab hiſdem Heluctijs deſtitutus, ipſe coniectus in fugam prodeunte eum pari perfidia Conrado Lando Placentino ad Ripaltam Caſtellum ſupra Trebiam, Venetis equitibus traderetur. Exinde perducto iam in Galliam fratre, quum aliquandiu Venetijs præalto in carcere cuſtoditus eſſet, repetente eum Ludouico rege in Galliam pertrahitur, ſed triennio poſt, quod mortuus eſſet Alexander Pontifex, Romam à Georgio Ambroſio Cardinale perductus eſt, quoniam maximè idoneus putaretur in toto comitiſſorum negotio conciliandis

suffragijs, nam Georgius nō obscuro ambitu ad Pontificatum aspirabat. Sed fata Pio tertio Pontificatum detulerunt, simul & celeriter eripuerunt, paucissimis namq; diebus excessit è uita, instauratisq; comitijs Iulius secundus Pontifex ei suffectus est. Hic Ascanium Ambosio frustra contendente in Galliam abduci uentit, quòd indignum esset sacerdotem nihil tale meritum, paterniq; imperij fortuna expoliatum in carcere custodiri. Per hunc modum Iulij beneficio liber factus, & pristina restitutus dignitati, quum ad repetendum Mediolanense imperium, ingenti solertiq; ingenio consilia contulisset, conscioq; Consaluo magno, & Liuidiano adiutore Gallis bellum moliretur, ueneno sublatus triduo interijt eo minus infelix, quòd diri Pontificis teterrimam necem epoto temere ueneno quod conuiuis erat destinatum, uidisset. Eum aduersus tot fortunæ contumelias infracti animi laudem meritum, Iulius mermoreo sepulchro honestauit, quod ad Flumentanā portam in templo Deiparæ uirginis conspicitur.

Pauli Amanij Cremenſis.

Hæc est quam mira depictam conspicis arte
 Augusta Ascanij effigies, magni illius inquam
 Sfortiadæ, cui non uultu fortuna minaci
 Vnquam animi effregit uires; est Gallia testis,
 Hadriaciq; maris domini, qua mente superbum
 Quam forti tulit imperium; captiuus & hostem;
 Quam se prudenti seua à ditione redemit
 Consilio, ac tandem Italiam uacuasq; reuifit

Summi

Summi Pontificis sedes, & Tybridis oram
 Ipsa ubi erat sacri decus & pars magna senatus.
 Quòd si non atris peperissent pocula succis
 Dirum illi exitium, extremos tetigisset honores,
 Ast illum huc uirtus, illuc sua fata trahebant.

Sub effigie Ludouici Sfortiæ Medio-
 lanensium principis.

LDVICVM Sfortiam Mediolanē-
 sium principem, cui Moro cognomen
 fuit, nequaquam à fuscèdine oris quòd
 esset æquo pallidior ita uocatum ferunt,
 uerum ab argumento quod pro insigni gestabat Moro
 arboris quæ idcirco sapiētissima arborum censeatur,
 quoniã tardè & nō prius germinet & florescat, quàm
 hyemis iniuriam effugerit; statimq; tuto partu ocys-
 mē fruticet, quasi hoc ingenio suo esse institum indica-
 re uellet in omni actione nunquam properè, sed gra-
 uiter consilia inire atq; ea sicuti oporteret, maturè &
 celeriter explicare. Verum id postea gestamen com-
 probante euentu longè uanissimum extitisse uidemus;
 quandoquidem ab tanta opinione prudentiæ, nihil
 demum sibi sapere sit uisus, quum exutus principatu,
 miserrimus omnium mortalium clatrato in carcere
 perierit. Erat eo ingenij instinctu Ludouicus, ut omnē
 ingenitæ prudentiæ uim, subtili astu & multo simula-
 tionis artificio muniendam arbitraretur; propriaq;
 item uota contegere, dissimulanter mentiri, fallere ex
 commodo, atque traducere simpliciores homines, ex

disciplina, officioq; non insulsi principis esse putaret; quoniam adaperiti & liberè sentientis persona, inexpectatis sepe iniurijs nimis exposita crederetur. Cæterum in eo uigebat facundia illustris, nonnullis liberalis doctrinæ præceptis temperata, & grauis, quàm oris & corporis habitus apprimè generosus & excellens magnoperè commendarent; quibus dotibus coniuncta erat congressus & alloquij nunquam fucata facilitas. Et perhumaniter responsa daret, plena grauitatis & æquitatis, in neminem iratus aut asper; utpote qui subamara & ingrata his qui peterent, quodã sobrie iocunditatis lepore, mitigare consuesset. His moribus per multos annos aut fratris filij tutor, aut eodem sublato princeps appellatus imperium cum insigni gloria dignitateq; Sfortiani nominis rexit, cõsilio potius semper usus, quàm expeditis armis quòd ex incommoda ualetudine uir natura nec bellicosus, nec acer ab armorum exercitatione studioq; facile discessisset, dicereq; soleret scriptorij calami quàm ferrei aciem plerunque efficaciorẽ habere uim in gerendis administrandisq; bellis, quæ ad præliorum aleam uel multa cum ratione deducta, inopinatas sepe calamitates dimicantibus importarent. Quibus institutis atque consilijs quum arriidente fortuna singularcm non inanis gloriæ suæ fructum perciperet, & foris prudentiæ nomine magnus & clarus haberetur, mirè sibi placere poterat, quòd ab initio tutela fratris filij depulsus, & Pisas relegatus, ea authoritate rediisset, ut inimicos, Ciccumq; præsertim Simonetam authorem exilij

capite

capite damnaret, eiectoq; dolis Eustachio uetere fide-
 liq; custode Mediolani arce potiretur, ac Heluetios &
 Sedunos arrogāter ad Domosulam irrupentes, cruen-
 ta illata clade reprimeret, & egregia demum cum lau-
 de ex Gallico bello post seua pericula honestissimam
 pacem sibi atq; Italiae peperisset; supra id quod maxi-
 mē decorum uidebatur, principatus ornamenta, & ti-
 tulos à Maximiliano Cæsare fuisset consecutus. Verūm
 ubi Carolum regem immatura & repentina morte
 surreptum quo cum tuta pax uigebat, illi autem Lu-
 douicum Aurelianum ueterem hostem suum successif-
 se didicit, ingenti metu presagientis animi ita corre-
 ptus est, ut pauor qui ei fatalis erat egrē dissimulare-
 tur, sed nihil tamen in eo mentis rationem elideret.
 Omni siquidem ingenio atq; ope celeriter contendit,
 ut ea imminens ab Alpibus clades auerteretur. Verūm
 Dijs inuitis presidia paranti omnia frustra fuerunt:
 Nam Gallus desumptis statim regijs insignibus auido
 atq; anteparato animo ad Italiae totius imperium aspi-
 rans, cum Alexandro Pontifice, Venetq; Senatu exi-
 tiale toti Italiae & Galliae maximē funestū foedus per-
 cussit. Nec Veneti cæca proferendi imperij libidine in-
 ducti, à supplice exorari potuerunt, quin accerserent
 ab Alpibus Gallos, ipsis demum certam perniciem al-
 laturus, quòd apud Senatum recentis offensionis do-
 lor, qua ereptum sibi Pisanum imperiū querebantur,
 plus ualuisse, quàm Balneolanæ pacis memoria, qua
 Sfortie industria, grauisissimi belli metu atq; periculo
 liberati fuissent. Quamobrem Ludouicus impio certē,

sed necessario consilio Baiazetem Turcarum imperatorem contra Venetos concitare coactus est, quum à Maximiliano Cesare auxilia desperaret, qui tum Galorum opera, Heluetio bello premebatur; & Federici Aragonij auxilia æquo remotiora, & languidiora fore perspiceret. Conatus demum est cum rege hoste grauis tributi pactione pacem redimere, ut sibi tantum liberisq; suis paterni dominatus possessio, iuraq; relinquerebatur. Sed has condiciones quæ dubij belli pericula tollerent, & antiqua Aureliana domus iura confirmarent, ab initio auribus libenter admissas, rex postea insolenter reiecit, quòd undiq; uim ac insidiatores in Sfortiam comparasset, quos ille proculdubio non diu sustinere posse iudicaret; in eius rei negocium enixè sagitante Triuultio, qui peculiari incensus odio Sfortiani nominis capitalis erat hostis. Is manebat in præfectura apud Astam Aureliani urbem, & cuncta quæ opus erat ad bellum impigrè callideq; parabat. Nec multo post Obegninus atq; Ligninius clarissimi duces cum iusto exercitu magnoq; tormentorum apparatu in Italiam missi, Sfortianos urbe Alexandria depulerunt, hæcè profugiente Galeacio Sansseuerino, qui adulterinis Calatini fratris literis, Mediolanum in medio ardore belli perfidiosè fuerat reuocatus, sic ut inopinata profectioe omnes serè copias desereret, Gallicisq; hæcè relinqueret, & serò de fratris perfidia conqueretur. Eo nuncio & defectione Calatini ad Gallos, importunè terrefactus Sfortia, ideoq; consilij factus inops, protere in fugam se coniecit, quòd undiq; perfidiam

perfidiam timeret, & tum forte Simon Horrigonus
 Insuber aequè perfidiosus & scelestus ad interficien-
 dum principem frustra summissus, Landrianum ara-
 rij præfectum trucidasset; in quo expediendæ pecu-
 niæ ratio omnis sita erat. Fugientem cum liberis Asca-
 nioq; fratre Comenses receperunt, apud quos concio-
 nantem admirabili constantia, & de consilijs suis mut-
 torumq; perfidia differentem, ego tum puer maximè
 sum admiratus. Atq; inde miser & à multis desertus
 Lario emenso, & superato Adua monte, quem mon-
 tem Graium hodie uocant, unde Abdua profluit, in
 Germaniam est profectus, paucisq; inde diebus quum
 esset ad Bolzanum in Rhetia, Mediolanensem arcem
 nefaria proditione Bernardini Curtij clientis sui, Gal-
 lo traditam cognouit, simulq; occupatam à Venetis
 Cremonam, pari perfidia tradente arcem avarissimo
 custode, cui Bataleoni nomen fuit. Dum in Rhetia Cæ-
 sare conuenisset, & de reditu consultaret inter mul-
 tas belli deliberationes, grauem sibi pecuniæ iacturam
 imminere prospexit, quòd ea à Casare auidius expeti-
 neq; auxilia maturè expediri uiderentur. Itaq; com-
 probante Ascanio priusquam auri inopiam sentiret,
 conandum sibi aliquid existimans, Heluetijs & Griso-
 nibus inter se foederatis gentibus se commisit. Hi nanq;
 expeditas legiones, quibus eum reducerent, pollice-
 bantur, quòd iam inuisum Insubribus Gallicum no-
 men esse cœpisset. Nec mora adiuncto etiam sibi Sequa-
 nico equitatu, ab Alpibus Rheticis descendens, à Co-
 mensibus, Mediolanensibusq; latissimè receptus est,

Ligninio nihil obsistente, & cum Gallicis praesidijs ultra Ticinum profecto. Sed quum Ludouicus in expugnanda Nouaria aliquot dies absumpsisset, noua Gallorum auxilia Tramulio duce superuenerunt, & cum his multo plures Heluetiorum cohortes, quam essent apud Sfortiam. Sequuta tunc est ea Sfortiae calamitas, quod in Gallorum manus deuenerit, deserentibus cum Heluetijs, Sequanis & Burgundionibus equitibus quos mercede coniunctos adduxerat, Aloisio scilicet Valdreio Bastardoq; Rossio ducibus, Ligninij opera atq; pecunia corruptis. Perductum in Galliam rex Gallus accuratis precibus expetentem ut uictorem regem uenerari sibi liceret, ad se perducere uetuit, quanquam eum postea ex itinere praetoriani equitis insignia atq; arma mentitus intentis oculis spectarit, extra clementiae pudorem, quum regiae humanitatis in captiuum penitus obliuiscendum putaret. Natura enim praedurus & recenti suo efferratus carcere in Locensem turrem, erepto scribendi solatio miserum inexorabili saeuitia coniecit, ita ut quinto tandem anno uexatus, icteritiae morbo diuturnam miseriam morte effuderit. Audiui ego postea a Petrofrancisco Pontremulo, qui in eadem custodia fidus comes, perpetuo seruitio Sfortiae fuerat concessus; eum totius infortunij sui miserias uirili pioq; animo pertulisse, saepeq; dixisse, hanc sibi pro ueteribus delictis, extremae calamitatis poenam a magno Deo fuisse impositam; postquam consilia sua humana plena prudentiae, nihil aliud quam occulta uis fati praerertisset; ita ut in ea unam dirae necessitatis causam

causam referret, quòd amici & socij penè omnes uel
 summis obstricti beneficijs, fidem impudentissimè fe-
 fellissent, præter unum omnino barbarum Baiaze-
 tem, qui ex condicto Venetis terra mariq; arma infe-
 rens, sibi promissa quanquam sera auxilia, in ipsam
 usq; Venetiam transmisset.

Pauli Iouij Iunioris.

Quantam ruinam præcipiti dabit

Lapsu, tonantis tacta Iouis manu

Turris, quæ ab excelsa minetur

Mole, Deis, medioq; cælo,

Sic concitatus, quos rapuit furor

Regni parandi atq; ambitio mala

Euexit ad summum cacumen,

Sæpe ruunt grauiore casu.

Nam te quid olim consilium iuuit ?

Quid cum dolosi pectoris artibus

Astus iuere, atq; in periculis

Ingenij experientis usus ?

Felix cruento SFORTIA prælio

Si concidisses, nec miserabilis

Fœdum exitum uita uidisses;

Quum patria, folioq; auito

Expulsus, altè in carcere Gallico

Pœnas dedisti, quòd nimis improbus

Non tutor, at crudelis hostis

Præripis imperium Nepoti.

Ergo insolentem pone superbiam,

Qui fidis alti uiribus ingenij,
 Fortuna sic gaudet iocari
 Vertere quum cupit ima summis.

Sub effigie Cæsaris Borgiae Valentini.

CAESAREM Borgiae qui sanguinarius ingenio, immaniq; seuitia ueteres tyrānos æquasse censei potest, uiroso sanguine, execrabiliq; semine progenitum ferunt; quod faciem atro rubore suffusam tuberculis qui saniem leuiter expuerent redundantem, oculosq; introrsus recedentes, & atroci uipereoq; obtutu scintillantes ac igneos ostenderet; quos nec amici quidem & familiares contuendo ferre possent, quanquam eos inter scœminas iocabundus, mira commutatione ad lenitatem conuertere consuesset. Cæterum artus reliqui ad decorem egregiè respondebant, quum ei esset habile corpus ualida neruorum compage firmissimū, quod tam aptè quàm impotenter ad cūctas pedestris, & equestris armaturæ ludorumq; omnium exercitationes afferebat; utpote qui longissimè & peritissimè iaculari; in palestra uel robustissimum queng; prostertere; currentem in arena taurum uno macheræ ictu decollare didicisset. Susceperat eum in minori fortuna Rodericus pater, ex Vannotia Romana, quam à formæ uenustate, & morum illecebris, miraq; demum fecunditate legitimæ propè uxoris loco habuisse constat. Vigebat adolescute in Cæsare peracutum & crestum ingenium, proptereaq; missus fuerat Pisas, ut in Gymnasio

Gymnasio iuri ciuili operam daret. Sed ubi pater Pontifex est renunciatus, in urbem properè redijt, galeriq; purpurei dignitate collata in Senatum cooptatus est; quem honorem postea fastidiuit atq; reiecit, quum ad firmiores opes, magnaq; imperia effreni libidine raperetur. Primum omnium permutati ingenij & fluxæ fidei documentum præbuit, quum à Carolo Gallorum rege Neapolim contendente cui à patre Pontifice legati specie, comes & obses datus fuerat, è Velitris Romam profugisset. Exinde armorum studio teneri, contemnere galeri decus & Candiano fratri qui ductaret exercitum, inuidere cœpit, eo quidem insane emulationis exitu, ut ipso fratre Candiano quo cum hilariter apud matrem coenarat, iugulato, proiectoq; in Tyberim, se totum à senatorio ordine abdicata purpura, & desumpto militari sago, ad arma transferret, & Pontificijs copijs præficeretur; conniunte prorsus ad immane parricidij scelus patre Pontifice; qui & ipse uim sibi afferri ab efferato filio proculdubio metuebat. Itaq; sublato principatus amulo, quod ita ad explendas cupiditates expediret, Gallis se coniunxit, fecitq; sponsalia cum Carlota Alabretæ familiæ regij sanguinis puella, apud Aquitanos pernobili. Tū enim Pontifex totus in eam incubuerat curam, ut ingentes filio opes, per ampliq; imperij facultates, uel summa cum iniuria pararet; eiectis primò urbe Latioq; Columniæ familiæ proceribus, Vrsinisq; denuum insigni dolo pernecatis, & excisa propè Caetanorum familia, quum eius proceres, occupato eorum domi-

natu, ueneno, aut ferro sustulisset. Verterat quoque
 eandem seuitiæ atq; perfidiæ rabiem in reliquos Pon-
 tificiæ dittonis regulos, quatuorq; simul Camertium
 proceres Varaniæ antiquissimæ stirpis strangularat;
 Guidonem Feltrium Urbino pepulerat; Ioannē Sfor-
 tiam Pisauro adempto, paratam cædem effugere co-
 egerat; expulsis etiam Arimino Malatestis; Et quum
 Gallie togatæ imperium affectaret, Catherinam Sfor-
 tian Hieronymi Riarij quondam uxorem, Gallicis fre-
 tus auxilijs, Foroliuio & Forocornelio deiecerat; ca-
 ptamq; constantissimi animi foeminam, magno pro-
 bro, & parum uirili superbia in triumphum Romam
 perduxit. His tantis belli sumptibus quum sacrosancti
 ærarij pecunia minimè sufficeret, opulentissimum
 quenq; ex aula sacerdotem, & in his aliquot Cardina-
 les ueneno tollendos curabat, ut eorum diuitijs in
 Fiscum redactis potitus profusissimè largiretur. Vna
 enim liberalitate qua milites sibi obnoxios, & fidos
 redderet, famam querebat, ita ut quum ascuisset sibi
 in stipendium multos undiq; manu promptos, & ex
 secunda classe Romanorum ciuium, censu atq; auda-
 cia præpotentes, affectare Romanæ ciuitatis impe-
 rium; urbem Hispanis inquilinis replere, & per eos
 nobilissimi sanguinis proceres quos cieciisset, diu ar-
 cere à patria speraret. Hæc cum impio patre cogi-
 tans, attonita in urbe noctu uagabatur, quū nusquam
 interdiu uiseretur, quoniam lucem libenter effugeret,
 ne deformis & truculenta facies spectaretur. Nouissi-
 me tot cædium cruore nondum satiatus, Astorem

Manfredum quem Fauentia expulerat, quod esset de-
 torus adolescens, scelestè & immaniter prius con-
 stupratum, & mox fracta ceruice necatum, Tyberi
 merfit. Hanc infamis seculi pestem quum neque Dij,
 neq; homines ferre possent, fatalis Pincernæ error ad
 præclaram magni numinis prouidentiam, utrunq; su-
 stulit, quum in Vaticana uilla coenantes, ex medicata
 Falerna uini lagena parataq; ad exitium nonnullis
 Cardinalibus conuiujs, uenenum bibissent. Pater se-
 nex non diu ueneni uim ferre potuit, at ipse qui dilu-
 tius bibisset, atrocissimo, sed non lethali morbo corre-
 ptus est; sic ut magnis conseptus copijs dux acer sibi
 usui esse nequiuert, dilabentesq; copias & duos ue-
 teres hostes paucissimis diebus Pontifices creatos uide-
 rit. Sed Iulius hominem uel mille neces meritum quem
 in mole Hadriani custodiri iusserat, ea pacitione dimi-
 sit, ut togatæ Galliæ arces reciperet. Elapsus itaq; Cæ-
 sar ab Ostia nauigio Neapolim peruenit, ubi à Magnæ
 Consaluo iussu regis comprehensus est, atq; in Hispani-
 am deuectus, ne uir bellicosus, quum ad eum magnus
 militum concursus fieret, recentis in Italia partæ pacis
 tranquillitatem perturbaret. Ad extremū Cæsar post
 tertium annum deceptis custodibus è Medina arce fu-
 nibus se deiecit, beneficioq; Beneuentani reguli nactus
 equum, ad Ioannem Cantabriæ regem confugit. Apud
 hunc armis cū Alarino regulo cōtendentem, militans,
 quodam tumultuario prælio ad Mendauiam uictor,
 glande traiectus cōcidi; sic ut non agnitus & exutus
 armis, qui triumphū meruerat, ad regē nudus sarcinæ

modo uili iumento impositus, pendentibus brachijs & cruribus referretur, quo exitu ferox animus corpore excedens letari potuit, quum ea uictima non hosti ignoto, sed manibus tot insignium procerum, quos cru delissimè perneccasset, acerbissimis tormentis dilaniata omnino maclari debuerit. Sepultus est Pompelonæ, ar guto Hispani poetæ carmine honestatus, quod Latine postea Antonius Vacca ad eandem sententiã sic uertit.

Antonij Vacca.

Terræ qui modò terror uniuerse
 Valentinus erat, sepultus hîc est.
 Tantillo hoc spatio quiescit, orbem
 Bello qui potuit mouere totum.
 Hospes qui freta longa, quiq; terras
 Curris, res auidus notare dignas
 Siste hîc adueniens gradum, neq; ultra
 Iam quoquàm properes; uidere maius
 Toto nil potes orbe, digniúsue
 Quàm quo tantus homo iacet sepulchrum.

Andreae Angulij.

Heu quantum fuerat satius dux maxime Cæsar
 Borgia, tam claris Romæ natalibus ortus
 Hispano patre, magnarum puer indole fulgens
 Virtutum, & iuuenis do natus honore Galeri
 Purpurei, nunquam tam foedè insignia tanta
 Tu despexisses; regnandi dira cupido
 Inuasit quum te rorantem sanguine fratris,

Vel

Vel saltem est animum aggressus quum bellicus ardor
 Ille tuum, priscos quo æquasti Marte Quirites,
 Totq; duces, ualidasq; acies, totq; oppida & urbes
 Vicisti, indutus mentemq; animumq; tyranni
 Aut nihil, aut Cæsar demens iactare solebas,
 Debueras pro fama æterna, pro laude perenni
 Prælia tractare, ut Romæ celeberrimus olim
 Mos fuit, at non illa inhians & sanguine & auro
 Exercere, domo dominosq; expellere auita,
 Totq; horrenda animo committere funera seuo,
 Quæ pudor Hispano me ortum genitore, Quirini
 Inq; Vrbe, & testis hisdem tam fœda referre
 Nunc prohibet; sacri quum spreti iniuria honoris
 Magna olim edocuit mortales satq; superq;
 Cantabriæ miser ut cecidisti inglorius agris.

Sub effigie Nicolai Vrsini Petiliani.

OC honesto caluitio deraſaq; barba,
 & uetere leuis armaturæ cultu, Petilia-
 nus maxime uigilantis, & uerè ſtatarij
 ducis ſpecimen præbebat, quum Vene-
 tis militaret, & Vrsinæ familiæ decus, poſt enectum
 Neapolitano in carcere Virginium, illuſtri armorum
 ſtudio tueretur. Is plura ſtipendia uario militiæ mune-
 re Pontificibus, Florentinis, atq; Aragonijs fecit; cau-
 tiq; ſemper & egregiè conſtantis famam eſt conſecu-
 tus. Bis aliena potius perfidia, quàm ſua culpa in po-
 teſtatem hoſtium deuenit; ſemel ad Ceſennam Ferdi-
 nando Aragonio militans, quum fortè ad urbis Decu-

riones pro expediendis comitatibus ascendisset; eum
 namq; inermem & nihil tale suspicantem Guido Guer
 ra uir factiosus & insolens comprehendit, frustra re
 clamante Cesennatum senatu; sed ab ea ui temere il
 lata, Guido qui Gallis adhæserat, eum habuit euentū,
 ut ab Aragonijs in urbem irrumpentibus continuo
 pelleretur. Iterum uerò ad Nolam quo ipse & Virgi
 nius cum Aragonijs copijs, ingruente ad Capuam Ca
 rolo sese contulerant; ibi enim deditibus urbem No
 lanis, ea conditione ut duces copiæq; regiæ incolu
 mes forent, Arsius Gallus contra fidem pactionis ipsos
 duces manu cepit, & copias hostiliter diripuit. Eo mo
 do captiuus quum in Galliam à Carolo perduceretur,
 è medio Tarransis pugnae tumultu ad Venetam aciem
 profugit; sic ut se uero uehementiq; suo hortatu, nu
 tantes copias, & foedam proclamas in fugam oppor
 tunè retentaret, restitutisq; animis ad conseruandos or
 dines egregiè confirmaret. Qua cohortatione summa
 proculdubio clades auersa est, & grauioris ignomi
 niæ dedecus Italo militi ademptum, tanta cum laude,
 ut mox ei à Legatis Venetis & Sfortianis seruati exer
 citus gratiæ certatim agerentur. Exinde Veneto con
 ductus stipendio in obsidione oppugnatio eq; Noua
 riæ strenuam nauans operam, Gallici tormenti pila
 iuxta renes ad dubiæ salutis euentum uulneratus est.
 Post id uerò bellum prosperè confectum Veneti colle
 cta authoritate florentem, in Francisci principis Ma
 riuani discedentis locum, imperatorem crearunt, qui
 honos perpetua cum dignitate nominis, usq; ad uitæ
 exitum

exitum ei permansit. Eius ductu Germanorum copie
 iussu Caesaris per Athesis Vallem irrupentes, quum
 Gallorum auxilia Triuultio duce, & Hispanorum co-
 hortis contra Germanos Venetis accessissent, post ex-
 pugnatum Petreæ castellum repressa sunt. Nec multo
 post dire coniurationis bellum in Venetos est exor-
 tum, conspirantibus in unum cunctis Europæ regibus
 ad excidium Veneti nominis. Cuius atrocissimi turbi-
 nis procellam, Venetus diu ferre nequiuit, amisso scili-
 cet ad Abduam exercitu, quo die aduersus Gallum re-
 gem Petilianus ullo usui uel eximie cautus & fortis
 imperator esse non potuit, quum in id male explora-
 tum pugna discrimen ab inconsulto præpereroq; col-
 lega Liuiano, uel renitens & nolens raperetur. Ab ea
 clade Venetus cunctis propè copijs & urbibus exutus
 est: Nam singule ciuitates aduentantis cum terrore
 uictorij regis nec impetum, nec ipsam urgentem fa-
 miam sustinentes, exemplò rebellabant. Solus Petilia-
 nus è suorum strage se recipiens, ut iterum operam
 præstaret, animum non despondit; suasisq; patrij
 Venetis, ut de Republica non desperaret; positis namq;
 castris ad Mestrium oppidum, & collectis profligati
 exercitus copijs, constanti animo substitit; amissosq; Pa-
 tauio, ut Taruisium in potestate retineretur, immisso
 presidio curauit. Neq; diu post, non semper immittis
 Fortuna, insularum pertesa gladium ita commutata
 est, ut præ pudore Venetis uiam aperiret, qua Pata-
 uium reciperent. Excubante siquidem in eam curam
 Petiliano, Andreas Gritus Venetus legatus è Tarui-

sio cum expeditis copijs noctu mouēs, eius portæ quæ
 Caudalonga uocatur, pontem, sceni plauastro de indu-
 stria obsecsum occupauit; oppressisq; præsidij Germa-
 nis, urbe atq; arce potitus est. Qua contumelia singu-
 lariq; iactura, accensus Cæsar, intra paucos dies è Ger-
 mania descendit; castrametatusq; ad Fanum beate He-
 lenæ, Patauiū ingentibus tormentis expugnare ador-
 tus est; cessissetq; ea urbs amplitudine & uctustate
 pernobilis, proculdubio Cæsari non suis modò è Ger-
 mania magni roboris copijs, uerum etiam Gallorū &
 Hispanorum auxilijs confirmato, nisi Petilianus supre-
 mo Romanæ uirtutis opere edito, murum perruptum
 hostilibus tormentis, iamq; ad ingressum audaciæ ho-
 stium patentem, memorabili fortitudine defendisset.
 Cæsar enim alioqui bellicosus, & in dubijs ausibus ple-
 runq; pertinax, ubi militare decus emineret, postquā
 Hispanos fortiter repulsos, & fœda missilium ignium,
 omniumq; telorum clade obrutos uidit, ab ultimi cer-
 taminis alea temperandum multis de causis iudicans,
 irrito conatu elusus & inglorius in Germaniā redijt.
 Neq; fata Petilianum parte gloriæ suæ diu superstitem
 esse uoluerunt; nam septuagenario maiorem diuturnæ
 uigiliæ, immoderatusq; labor, administrandis re-
 gendisq; præsidijs susceptus, faciliè confecerunt; Sic ut
 eum lenta febris, & concitata aluus ad Leonicum Vi-
 centini agri oppidum non multis diebus extingue-
 rent. Senatus tanquam summæ fidei atq; prudentiæ du-
 cem non temere luxisse uisus est, quando ei postea pa-
 rem frustra desiderarit; ob idq; ei honoris causa è
 ligno

ligno equestrem statuam erigi iussisset; eo tamen decreto, ut ei tranquilliore Reipublicæ tempore, aenea inaurata poneretur; uel ob id perenne decus merito, quòd pro externis regibus, uti Romanum decebat, nusquam arma ferens; pro gloria tantum aut salute Italici nominis omni tempore dimicarit.

Antonij Francisci Rainerij.

Vrsini uenerare ducis picta ora manusq;
 Erydanum quicumq; bibis; Tyberimue, Athesinmue,
 Tyrrheno quicumq; mari, Hadriacoue potenti
 Allueris; celsi aut iuga suspicis Apennini.
 Ille etenim Ausonios cum se effudisset in agros
 Horrida tempestas; totamq; inuoluer armis
 Cerneret Italiam, & trepidantes pectore patres
 Italiæ Venetos decus, & cum maximus hostis
 Fulminibus claram Pataui contunderet urbem
 Exitium in magnum; stetit imperterritus ille
 Huc illuc aciem uoluens, urbemq; pererrans,
 Romulidum prisca fractus qua Barbarus arte
 Viq; animi inuicta, Ausonij excessit ab oris.
 Salus ò bellipotens, tot qui unus millia contra
 Sublapsam nobis uigilando restituis rem,
 Qui fera Gallorum, & Germanæ robora pubis,
 Innumeras acies qui comprimis Hispanorum
 Et coniuratos Itala in præcordia reges.

Sub effigie Francisci Alidosij Cardinalis Papiensis.

ON ineptum fore putauimus, ad instituentam rectæ atq; honestæ uitæ disciplinam in sacratis uiris, si ad exemplum posteritatis Francisci Alidosij Cardinalis uita improba, & nõ serò subsecutus peruersos mores inusitatus interitus, exprimatur. Sic ut eius nobis hæc imago ex uiuo uultu ducta magnæ sit admirationi, quòd tantam in se decori & liberalis aspectus dignitatem præ se ferre uideatur; ut hinc coniectari liceat deprauati animi labem illustris formæ specie aliquandiu posse contegi, abscondiq; faciliè uel peritissimis physiognomiæ artis magistris. Ortus erat ex nobili Alidosiorum familia, quæ in Aemilia uia Forocornelij principatu olim potita est; educatusq; liberaliter, sed aliquanto licentius, quàm exuenti pueritiam ad tuendum pudorem expediret. Adolescens nanq; roseo ingenioq; ore conspicuus, Iuliano Rouereo adhaesit, qui postea pontifex Iulius secundus appellatus est. Apud hunc multis & arcanis, expediti ingenij & parati corporis obsequijs, quantam nemo alius inter æquales, gratiam promeruit; quanquam eam, aduersus prostratæ pudicitiae rumor uehemèter eleuaret, quòd inuerecunda consuetudine aulæ principes sibi conciliasse crederetur; unde illi purpurei galeri honos maturè collatus est, permagnæq; illi ex sacerdotijs diuitiæ, nunquam frustra pctenti affluenter obuenerint;

sed

sed quibus coniunctæ (uti mox apparuit) insitæq; essent familiares superbo eius ingenio pestes, cum libidinis & gulæ, tum procacitatis & alexæ, maligniq; liquoris; quæ hominem natura irrisorem, & ab æquo & bono dissidentem, ad sermones contumeliosos & impuros, impudentibusq; mendacijs refertos impellebant; ut ex commodo proferendæ ambitionis & uoluptatis instrumenta pararentur. Mirè enim sibi placebat, quum plerosq; eius ordinis splendoris & munificentia gratiaq; nomine prorsus anteiret; postquam ei literarum & uerè uirtutis ornamenta deessent, & non obscure Forocornelij dominatum optimo iure se petere à non ingrato Põtifice profiteretur, quòd eam urbem olim Alidosij maiores obtinuissent. Caterùm in ea re Iulium spe sua duriorum inueniebat; occupatum scilicet Gallico bello, & concilij à Gallo rege indicti offensionibus circumuètum, nec quicquam aliud coquentem, quàm ut Pontificij imperij opes augetet, studio religionis, amoreq; patriæ communis, quam in libertatè asserere aduersus externas gentes magnopere contendebat. Verùm Fortuna generosis atq; sanctissimis consilijs aduersa, ita Iulij cœpta perturbauit, ut undiq; uictor Gallus, impotentibus fretus armis maxime urgeret. Quo rerum successu Alidosium peruersè potius lætatum, quàm malo publico consternatum ferunt; utpote qui pristina innixus cupiditati Forocornelij urbem beneficio Galli uictoris, quàm Iulij misere adipisci mallet; proptereaq; perfidiosus artibus, importuna ad sustinendum, gerendumq; bellum impe-

dimenta, Francisco Maria Feltrio, qui Pötificijs præerat copijs afferre diceretur, ut Gallis incumbentibus uictoriam aperiret. Erat enim Bononiæ in munere legationis expediendis castrensibus rebus atq; pecunijs obscuro quodam astu semper aduersus, & usq; adeo auaritia, libidine atq; seuitia infamis, ut à Bononiensibus Verre Tulliano rapacior & sæuior uocaretur; ob id præsertim quum insontes nec ullo iudicio conuictos, simplicissimo tantum liberoq; ore locutos patrios quatuor, ad inanem ciuitatis terrorem strangulasset; eoq; acerbius, quod nulla Pontificij iussus in eorum necem documenta extarent. Fuere ij Albertus Castellius, Innocentius Aringherius, Sallustius Guidottus, & Bartholomæus Magnanius, qui nunquam de prodenda urbe somniassent. Itaq; alienato populo, & Gallis appropinquantibus Triuultio summo duce Feltrianæ copie, & Veneta item auxilia his sub urbe cõiuncta primo repentinoq; impetu, foede profligata sunt; Ita ut irrumpentes Bentiuoli ueteres tyranni in urbem reciperentur, aperiète Galeriam portam Laurentio Ariosto, quem Alidosius Bentiuole factionis studiosum cohortibus conscriptis portarum custodiæ perfidioso aut imperite præfecerat. Erat tum Rhauenne Iulius Põtifex ad quem Feltrius amisissis copijs peruenerat, quum eò etiam Alidosius urbe atq; arce desertis, se in fugam eiciens, conuolasset; ut scelesti admisi erroris ueniam incusata fortuna deprecaretur. Verum hoc meditati surda fata & superi scelerum uindictæ non arriserunt; eum siquidem mula uectum,
indut

indutumq; atri coloris penula, Hispanicoq; pileo, depositis purpuræ senatoriæ insignibus, Feltrius pedes ad Pötificem ire pergentem, iuxta Vitalis ædem, adeptus, mucrone per ilia grauiter adacto, è mula deturbauit. Quum cadenti Mondulphus equitum præfectus latiore sica malam cum auricula discidisset, Philippus demum Auria repetente ictus Feltrio iacentē impresso ad præcordia gladio humi confixit; nihil se commouentibus prætorianis aliquot equitibus, qui stupente atq; attonito Guidone Vaino ipsorum duce, prætorijq; præfecto, neq; animos, neq; arma, ad ferendam cadenti opem expe dire potuerunt. Iulius ad nunciū tanti patrati facinoris exclamās, neuter, inquit, eorū me fefellit, quod ominabar enim nō serò euenturū sciebā; sed me fratris filij dispudet, quòd dextram sacratio sanguine polluerit, quū priuato indulgere odio, quàm publicæ saluti, immittis, patruī desertor maluisse uideri possit. Sed Triuultius hostis egregiè pius & prudēs, Iuliu Rhauennā tumultuosè excedenti persequi noluit, recepta scilicet Bononia cōtentus, quā Gallicis adiutus armis Pontifex ante quinq; annos acquisisset. Eius patratæ cædis nomē diuersi iudicij samā tulit, quū alij ad sacrosancti ordinis immaniter uiolati contumeliā, execrabilis inusitataq; cædis facinus detestaretur, quo Feltrius scelesto exēplo adliū ad Cardinaliū cædē patefuisse uideretur; Alij porrò extra aulæ adulationē positi, hominē impensè celebrarēt qui æquissimo iure sacri senatus probrum & purpuræ dedecus, tāquam planè monstrū, generosa & uerè Herculeca manu sustulisset.

Iouij Junioris.

Improbior Caco, Lernaeq; immanior Hydra
 Geryone asperior,
 Ille est, Ausonia non enarrabilis aulae
 Pestis & opprobrium
 Iam tum uulgatum cunctis Alidosius oris
 Quem tamen impavidus
 Sustulit Herculeo confossum Feltrius ictu,
 Scilicet ut merito
 Sublatus terris Stygias inuiseret umbras
 Tergeminumq; canem,
 Perpetuas illic poenas, & seua daturus
 Supplicia, heu miserum,
 Te pudor & pietas, & religionis honores
 Deseruere simul,
 Pro quibus inuidiam & rabiem exercere solebas,
 Imperium patriae
 Affectans, tumidi dum te uictoria Galli
 Erigit, atq; putas
 Illius auspicijs cuncta exoptata referre,
 Sed uetuerere Dei.
 At uos iam dudum caeso gaudete Tyranno
 Patritiorum animæ
 Et tu cum placido letare Bononia Rheno,
 Nam quis erit scelerum
 Tantorum inuentor, qui tristes improbus iras
 Effugiat superum?

Sub

Sub effigie Baiazetis secundi Turcarum Imperatoris.

BAIAZETE M qui Othomannorum principum octauus fuit, Græcorum senum potius quàm Turcarum more prolixa barba usum fuisse constat, cum ex hac imagine uerissima, tum etiam ex grauis nec infaceti scommatis Selymi filij dicto. Hic enim quum fortè Hismaelis Persarum regis legato familiariter causam quærenti, cur subtonsa ad mentum barba uteretur, quando promissa potius magnos reges deceret, sicuti Vsumcassanes, & Sulthanus Campson, paterq; ipsius Baiazetes nutrire consueuissent, illico respondit, se nolle ab ea inutili atq; importuna densæ barbæ ansa expositum uideri, ut corripi & circumduci posset à purpuratis suis, quorum improbam uim pater inde correptus & pertractus unquam effugere nequiuisset. Erat enim Baiazetes non pertinacis interdum, sed ualde obsequentis ingenij; sic ut è media purpuratorum consultatione nonnunquam inuitus ad ea quæ nollet actionum consilia sæpiissime raperetur; quamquam in eo non deesset bellicus uigor, constantie laudem affectans & iudicium in expèdendis rebus æquo & temperato principe dignum; utpote qui Scythicæ stirpis insolentiam atq; duritiam & natura insitam genti uiolentiam, multa præcellentium studiorum grauitate, & ex historijs sacris aptissima exemplorū ubertate temperaret. Natura siquidem tranquillitati &

sapientia deditus peripatetici Auerrois opinionibus oblectabatur, placitaq; Mahometanæ legis, diligentius quàm regem bellicæ gloriæ avidum deceret, rimari credebatur. His cogitationibus occupatus, quum pater Mahometes mortuus esse nunciaretur, atq; ipse tum esset in Cappadocia, ab ipso sperati imperij limine, à prætorianis purpuratorum malignitate concitatis, penè exclusus est, Corcutho nepote in Regiam sedem sublato. Sed non multo post, cum ipsa pueri imbecillitas, tum obortus inde iustus pudor, imperium auo debitum & ereptum prætorianis largitione pacatis facile reddiderunt, eoq; facilius quòd Gemes Baiazetis frater ad imperium aspirans, comparatis copijs aduentaret. Verùm fortuna Gemem tribus uictum prælijs ita perculit, ut Rhodum confugere cogeretur, captusq; ibi Romano Pontifici custodiendus Romam duceretur. Exinde Baiazetes intestino bello liberatus, more maiorum in Christianos arma cõuertit, quorum impetu ferè perpetuo Valachos ad Istri ostia adempto Moncastra multis incommodis afflixit, ingentiq; pugna edita Illyriorum Pannoniorumq; & Croatorum copias pro cõmuni salute in unum coeuntes, apertisq; in campis contendere ausas per Cadumbassam Eunuchum non longè à Sauro trucidauit; neq; usquam præterquam ad Tarsum uincens egre giè Mamaluchis, aduersam belli fortunam expertus est. Exorto demum Veneto bello non terrestri modò, sed nauali apparatu patre ualidior, ita irrupit, ut Schenderbassa luctuosa incursione, ultra Tiliauentũ in Eugancos

ganeos penetraret: Et Deuthes præfectus classẽ Venetam Grimano duce ad Sporadas insulas in fugam conijceret, & Venetas opes exolescente eorum disciplina sibi in posterum mari contemnendas ostenderet, quum anno sequenti Barbarus ipse audacior factus Peloponnesum intrans; expugnata fortiter Methone, & ad eundem uictoriæ terrorem, Corone, Pylo, Criseo, Naupactoq; in deditionem acceptis, & paulò antè occupato Dyrrhachio terra mariq; uictor euassisset. Sed Hispaniæ Galliæq; regibus in publica religionis causa Veneto opem ferentibus, ea conditione pax à Baiazete impetrata est, ut recepta dudum Cephælenia, Venetæ uti antea fuerat esset ditionis, & Leucas, Nerythusq; insula quam Pisaurius Venetus nauiter expugnarat, Turcis redderetur. Eius autem conciliandæ pacis Grittus author eo Barbarum facilius persuasit, quoniam in Perside Hysmael Sophus ex progenie Vsumcassanis sese regem effecerat, inuicta nouæ religionis opinione, quam ingenti fama superstitiosissimi quiq; earum gentium credulitate nouæ legis persuasi ardentissimè sequerentur; usq; adeò supra religionis causam felicibus armis formidolosus, ut Othomannico imperio hostis immineret. Nam eius clientes sectatoresq; in Cappadocia fines trahendorũ in causam populorũ nomine penetrarant; binosq; iam Bassas Caragium & Halim geminosq; exercitus duobus oppressis ducibus occidione deleuerant. Huius belli timor eò Baiazetem senem perpulit, ut de successore deligendo cogitaret, purpuratorumq; perfidia Sely-

mus filiorum natu postremus quem paulò antè præ-
lio superatum parricidam appellarat, fraude & do-
lis patre eiecto Constantinopolitano imperio poti-
retur, & senem patrem uir saeuus atque impius exu-
tum regno ueneno tolli iuberet. Per hunc modum
Baiazetes ad Dimotocum uicum hortorum amceni-
tate nobilem, iuxta Ponticum littus ire pergens, quum
regnasset annos triginta duos arumnosam uitam ex-
optata morte commutauit; eo quidem seipso minus
miser, quod Acomathis & Corcuthi filiorum nepo-
tumq; aliquot regia indole iuuenum, atrocissimam
necem non uiderit, quum uixisset annos septuagin-
ta tres, sub id ferme tempus quo Iulius Pontifex,
pro salute dignitateq; Pontificij nominis aduersus
Gallos concilium excitantes, controuersiam armis fi-
niendam susceperat.

Iani Vitalis.

Dum rerum exquiris causas, & dum procul Hunnos
Carmannos Cilices, Sauromatasq; domas,
Baiazete domi proles tua te petit armis
Et te per fraudes amouet imperio,
Adiicit inde nouum sceleri scelus, & tibi miscet
Pocula lethiferis illita gramminibus.
Intempestiuos crudelis uipera foetus
Per sua sic tandem funera, rupta, parit.
Quid tutum est cui sint ingentia regna tyranno,
Si timeat natos, progeniemq; suam?

Sub

LIBER QVARTVS. 337
Sub effigie Gastonis Foissei.

VIS uel imperitus ex humano uultu interni moris coniector in hac decora imberbis iuuenis facie, diuersas inter se pugnantibus partes non admiretur? Quando hinc diffusus per genas argenteus fulgor, ad mature frugis pallorem sensim euadens, usq; adeo generosum os commendet, ut uehementer spectantes alliciat: Illinc uero radiantes, cauiq; oculi, praeferois animi indices, contuentes absterreant. Hac enim specie spirantem bellicam uim Gastonem Foisseium saepe uidimus, quum feruido ingenio arma quatiens insignes uictorias & triumphos agitaret. Is ab auunculo rege Ludouico, quem oris atq; animi indole referebat, in Italiam cum imperio missus, tanta uel celeritateq; sua atq; aliena arma exercuit, ut prius dux quam miles; ante triumphator quam acclamatus imperator extiterit, summis profecto nobilioris seculi ducibus praefendus; nisi in ipso uictoriarum cursu adolescens plenus gloria cecidisset. Incredibili nanque celeritate ad parandam ei inusitatam laudem & immaturum uitae exitum properantibus fatibus, irrupentes in Insu brum agros, hostes Helueticos acerrime sustinuit, & in patriam repressit. Bononiam per lutulenta itinera praeduramq; hyemis glaciem raptato exercitu, formidolosa Hispanorum obsidione atq; oppugnatione liberauit; neq; rapidior inde digressus, Venetas copias ad Athesim suso Balcono duce protriuuit, atque

eodem cursu per arcem Brixiam ingressus, præsidij
 Veneti, Brixianiq; populi cruentissima strage edita,
 rebellantem urbem recepit atq; diripuit; sic ut mox
 tanta subnixus uictoria rursus ad Hispanos uertere-
 tur, ut Rhauennatum campos, insigni certè uictoria,
 sed fatali suo interitu nobilitaret. Inflammatus nanq;
 immoderato ardore delendi hostis quum iam planè
 uictor stratis aduersariorum alis & legionibus inci-
 tato equo cum paucis, recipientes sese hostes perseque-
 retur, sub aggere profluentis amniculi confossus in-
 terijt; eo quidem euentu, ut morte sua seruasse reli-
 quos hostes, & rem Romanam in summum adductam
 discrimen, metu atq; periculo liberasse iudicetur. Ve-
 rum ab ea mox cruenta exitialiq; uictoria Galli, exe-
 crante eos damnanteq; impietatis Iulio Pontifice pre-
 mentibusq; iterum Heluetijs, Italiae possessione deiecti
 sunt. Ob eas res gestas Mattheus Sedunensis Cardina-
 lis Heluetijs legionibus præpositus: ut irato Pontifici
 obtemperare uideretur, Gastonem Mediolani aurata
 in arca magnificentissime tumulatum ab excelsa testu-
 dine templi maximi detrabi iussit, quòd ossa infensis-
 simi & sacris interdicti hostis, indigna eo superbæ
 pompæ spectaculo iudicaret; Quàdo ad exornandum
 impiæ uictoriæ trophæum sacrosancti Pontificis uexilla
 ad ignominiam tholo suspensa spectarentur.

Antonij Francisci Rainerij.

Funera quis memoranda canat, clademq; Rhauennæ
 Et tua summe ducum facta, obitumq; simul?

Ingentes

Ingentes cum tu incedens per corporum acervos

Iam victor strage concidis in media.

Gallica sensere Hesperij, quam uiuida uirtus

Sensere, ultrici cum cecidere manu.

Sic obitu iuuenis Decios imitaris, & armis

Sic geminos belli fulmina Scipiadas.

Sub effigie Ludouici XI Gal-
liæ regis.

N LVDOVICO Gallie rege
cius nominis duodecimo flagrantis-
simum armorum studium enituit,
quo in utranq; fortunam diuerso e-
uentu longè clarissimus extitisse ui-
detur; sed qui in omni uita profe-
rendi imperij, quam præclari nominis audior à ple-
risq; sit existimatus, quòd contra insitū generosis Gal-
lorum regibus morem parum pius, & seuius, pecu-
niæq; tenax haberetur; quanquam ipse eo nomine
quòd Romanum Pontificem impugnaret, impius Cæ-
sarum exemplo dici nollet, & seuitiem plerunq; tuen-
do regno necessariam esse diceret, nimiaq; auri profu-
sione regni uires à sano rege minimè eneruandas arbi-
traretur. Eum nanq; nulli sumptus, à suscepto semel
bello nunquam deterrebant, quum parsimonia potius
quàm populorum expilatione gauderet. Proinde uiri
militares eum tanquam illiberalem, minimeq; largi-
torem, ex animo non amarent, & ex aduerso populi
eum tanquam innoxium, & licentiam militarem edi-

Etis & poenis coercere solitum impensè uenerarētur.
 Ceterum ei uel minus benigno quàm aulæ luxus expe-
 teret, recti atq; æqui erga omnes mortalium classes
 præclarum ius inerat, quando nihil debere, potius
 quàm multa largiri sapientem regem oportere prædi-
 caret. Neq; enim quisquam uel infimi ordinis creditor
 diu cunctantem quæstorem expectauit; nam regij hu-
 iusmodi expediendæ pecuniæ ministri, usq; adeo exi-
 gentibus prompti aderant ad abolenda mala nomina,
 ut militi præsertim stipendiorum suorum statis tempo-
 ribus certissimus esset prouentus; qui tamen, donatiui
 extraordinariæq; munificentia auidi, tanquam impu-
 nitis superioris seculi rapinis assueti, noui lucri spem
 sibi ereptam, regia eaq; planè ignobili moderatione
 querebantur. Visus quoq; est natura sæuior aut certè
 æquo seuerior, quum ulcisci quàm parcere mallet, &
 penè totam, magnis expetitam regibus clementia lau-
 dem, tanquam sæpe noxiam aut inanem repudiaret.
 Tum enim aut ineptè aut parum generose sese inexo-
 rabilem & immitem ostendit, quum Ludouicum Sfor-
 tiam pulsum dominatu, infamiq; proditione captum,
 & coniectum in carcerem, erepto scribendi solatio,
 miserum mori coegisset, tantiq; modò nominis princi-
 pem conspectu suo indignum arbitraretur. Ab eadem
 etiam belli felicitate Federicum regem Neapoli eiectū,
 & ad se cum inuidia Hispani regis, in Galliam confu-
 gentem, ad pedesq; proiectum, nullo uel mediocris ur-
 bis principatu collato, in spem honestioris uitæ crigen-
 dum putauit; quū non multo post Federicus & exul,
 & mis

& miser, ex dolore irrita spei fato concesserit; sepe
 dolens & in luctu gemens quòd opinione sua esset de-
 ceptus, quum infidelis propinqui regis malignitatem
 optima ratione detestatus, apud uerum hostem clemen-
 tiam omnino quæredam iudicasset. Implacabilis quoq;
 seuitiæ non multo post damnatus est, quum Auoga-
 rium teneræ adhuc ætatis adolescentem regia in aula
 aliquandiu nutritum, eius Aloisij filium qui Brixiam
 Gallis ademerat, proptereaq; à uictore Foissieo disse-
 ctus in frustra, admissi sceleris poenas dederat, tanquam
 obsidem paternæ fidei, eadem securi percuti iussisset.
 Verum hæc exempla inhumanitatis, atq; seuitiæ con-
 firmando imperio opportuna putabantur, in Italicis
 præsertim gentes, quæ metu potius quàm ullis lenita-
 tis officijs, tanquam subactæ armis in fide contineri
 posse crederentur. Qua in re Gallos postea deceptos
 fuisse cõpertum est, ipsa ad euentum belli docente For-
 tuna: Nam Ludouicus qui sine uulnere Sfortiano po-
 titus imperio, Aragonij nominis leges sustulerat, &
 Genuenses populari defectione antiquam repetentes
 libertatem, terra mariq; domuerat, formidandamq; li-
 beris populis arcem eorum humeris imposuerat, &
 Venetos una acie cruentissima ab Abdum debella-
 rat, Iuliumq; Pontificem summis illatis cladibus, & e-
 repta Bononia, ipsa propè urbe Roma depulerat, in
 exitu uictoriarum suarum hæsit, uidentq; se Neapolita-
 no deiectum regno, & expulsam Mediolanensi impe-
 rio; Gallos præsides Genua eiectos; receptamq; Bo-
 noniam, ac obiter Venetos in bonam spem ueteris in-

staurandi imperij perductos, quum Britannicis pariter, ac Heluetijs Hispanicisq; armis in Gallia circumuentus, qui externis terrori fuerat, sese egerimè patria in terra tueretur. Cūcti nanq; ueteres eius hostes pro causa religionis, dignitateq; exagitati Pontificis, aduersus Gallos ex censura Christiana impietatis damnatos, arma desumpserant, tanto impetu, ut ea uis publica ad ipsos etiam ueteres Gallorū socios, uti eodem impietatis scelere contaminatos recideret. Ioannes siquidem rex Nauarræ oppugnantibus Hispanis regno excidit, & Iacobus Scotiæ rex egressus fines, ut Henricum è continenti in Britanniam retrahere conaretur, conferta improspere ad Tuedum pugna, uictus interfectusq; est; & Florentini in Gallorum gratiam, concilio Pisis sedem concedere præbereq; ausi, reductis à Iulio in patriam Medicis ueteribus dominis, amissa libertate stultæ temeritatis pœnas dederunt. Sed Ludouicus demum se probè à Fortuna multatum cernens, ad sanitatem ita redijt, ut ab infestis hostibus uel iniqua conditione pacem redimeret, & ei à rege Henrico soror amabilis puella uenustatis, in matrimonium traderetur. Verùm ab his nuptijs rex iam senex & diu pertinaci & sauo uexatus morbo, ex nuptiali face sibi rogam succendit, quum regnasset annos quindecim, uixisset propè sexaginta: dignus profectò ex cumulatis toties uictorijs supra cunctos ætatis suæ reges, præalto atq; ornatissimo trophæo, nisi uetus Christianissimi cognomentum ab inconsulta, superbaq; dissensione, quum Romani Pontificis dignitate

tatem impotentibus armis cōuellendam susciperet, de-
claratus sacer & impius amississet.

Ioannis Bellay Cardinalis Parisiensis.

Prostratis Venetis, uicto Ligure, Insubre capto,
Et Romæ afflictis, Hesperiaeq; opibus
Palma tibi Ludouice ingens accreuerat: hanc fors
Abstulit, at non sic abstulit illa animum;
Nec fecit (neq; enim sunt hæc sua) Gallia ne non
Vtraq; te patriæ diceret esse patrem.

Sub effigie Consalui Ferdinandi
Magni ducis.

AC præclara planeq; heroica, & uerè
maximo duce dignissima facie sese Nea-
politani ostendebat Consaluis Ferdi-
nandus, quum plures uictorias cōtinen-
ter adeptus Gallicum bellum secundissimè confecisset,
triumphaliq; laurea (nisi eam singulari modestia reij-
ceret) militari iudicio acclamationeq; populi exor-
nandus censeretur. Cui ideo breuius atq; perstrictius
Elogiū optimo iure supponendum arbitramur, quòd
eius uitam & res gestas, peculiari libro edito scripse-
rimus. Neq; enim angusta papyro satis honestè capi
potest hic imperator merito cognomine consensuq;
omnium ferè gentium Magnus appellatus, qui nostræ
tempestatis uniuersos ferè duces magnitudine animi,
bellica uirtute, totiusq; ciuilibus humanitatis atq; pru-
dentia præconio sine controuersia superauit. Sic uè

cum tanquam summi nominis existimatione clarissimum ducem, Ludouicus Gallie rex, uel in hoste ueræ uirtutis admirator, Ferdinando Hispanie regi inuidere testatus sit; quum duobus his regibus apud Saouanam unâ coenantibus, Consalius ipse honoris causa conuiuia tertius accessisset, & à Gallo demū rege post accumulatas laudes, aurea torque è collo regio in eius ceruicem iniecta donaretur.

Petri Grauinæ Neap.

Te prius accepit, quàm fecerit inclyta Magnum
 Sors tua, te uirtus uindicat una sibi
 Nec Fortuna tue tribuit cognomina laudi
 Te duce sed potius sors bona nomen habet,
 Cui tantum hoc debes quòd te comitata priorem
 Non dux, sed Magnum est fida secuta ducem,
 Abs te quicquid habes tibi prouenit; omnia tecum
 Magne tenes, ante hæc maxima, m agnus eras.
 Felix ipse tuo, non sortis nomine felix,
 Qui geris æternum non aliunde decus.

Sub effigie Bartholomæi Liuiani.

N Bartholomæo Liuiano sicuti nos uidimus, & ex hac uera imagine coniectari licet, quanquam ab humili corporis statura, ac ignobili subagrestis acerbiq; oris ductu nullū ipso dignum personæ decus emine-

ret, uividi tamē & peracres oculi, innata uirtutis indices, quantū excelfo efficaciq; ingenio ualeret, facile ostendebant. Neq; enim illustri sanguine, neq; opulētis parentibus uti apud Albianū tenue Tusciae oppidū natus erat; sed ascitus à Virginio Vrsino tanquam impiger, & maximē fidus cliens adoptiua nobilitate præstatiq; militiæ studio clarus, ad summos honores ascenderat. Nactus siquidem ualde opulentū, ingentisq; famæ auidum Romanæ militiæ magistrū, pertimaci industria, singulariq; labore, & incredibili uigilantia, aditum sibi ad militaris imperij nomen patefecit. Nā post Gallos ad Attellam Apulam, Ferdinandi Aragonij & Consalui Magni uirtute debellatos, postquam Virginium captū uidit, è custodia per fenestram euadens, uarijs demum sese bellis immiscuit, quum Braccianū Virginij oppidum aduersus Pōtificias copias cōstantissimē defendisset; exortoq; bello inter Columnios proceres & Vrsinos, Carolo Virginij filio strenuā nauasset operam, uel multū aduersante Fortuna, in eo præsertim prælio quod ad montē Coeliū Vrsini intercepto ab hoste Carolo superati sunt. Adhæsit demū Magno Consaluo cū reliquis Vrsinis proceribus, quū eius factionis copie spernerētur, à Gallis impēsē tū Casari Borgiæ fauētibus. Hunc quippe Vrsini omnes uno cōsensu ad ulciscendam iniuriam parati atq; intēti quæritabant, qui tot familiæ proceres immaniter enecasset. Itaq; Cōsaluus præcellenti atq; præcipua Liuiani uirtute usus, post deletos ad Lyrim Gallos eum Sancti Marci urbe in Brutijs donauit: famaq; est eū non multo post ipsius

Consalui & Ascanij Sfortiæ consilio atq; pecunia in-
 structum Pisas coacto exercitu penetrare, atq; inde
 Gallis ut eos Mediolano depelleret, arma inferre cu-
 piuisse. Sed progredientem ad Campiliam non procul
 à Volaterranis uadis Florentinorum copiæ M. Anto-
 nio Columnio Iacoboq; Sabello in prima acie acerri-
 mè dimicantibus eum fuderunt. Contulit se inde ad Ve-
 netos, trucidatisq; ad Cadubriū tumultuario in præ-
 lio Germanis, & aliquot eorum oppidis, Tergestoq;
 antiqua urbe Maximiliano Cæsari ademptis tantum
 inclaruit, ut Petiliano imperatori, æquato propè ho-
 nore ex decreto senatus iungeretur. Verùm ea bellici
 honoris incrementa, cum ipsi, tum Reipublicæ inau-
 spicata fuere, quum ingruente Ludouico rege Galliæ,
 Liuianus uel reluctantante Petiliano, manus conserere
 properasset. Ab ea siquidem infelici pugna ad Abduā
 usq; adeo sineستا clades contracta est, ut inde Venetiū
 imperiū, amissis urbibus penè totum sit euersum; ipse
 uerò uulneratus & captus in Gallicum carcerem sit
 coniectus, in quo memorabili astu, rerum suarū com-
 mentarios perscripsit, quos legimus, in scabra uiliq;
 papyro, & latrinis tantum dicata diligenter exara-
 tos. Nam postquam à custodibus scribendi facultatem
 impetrare non poterat, ex surculis scoparum calamos
 fabrefecit, intritoq; carbone, & super insperso uino,
 atramentum parauit. In his legere fuit, se caso matris
 utero in lucem editum fuisse, quum Martis astrum di-
 rectum coeli uerticè obtineret; unde sibi ab Astrolo-
 gis prædictos militaris imperij honores, & certa ca-
 pitis

pitis & frontis uulnera quæ uitare nequisset, denun-
 ciata fuisse asseuerat. Exacto triennio carcere emis-
 sus, & à Venetis Gallo conciliatis, in demortui Peti-
 liani locum susceptus est, moxq; iterū improspere cum
 Cesarianis ad Vicentiam confligit; usq; adeo tristi fœ-
 doq; euentu, ut funestissima glades acciperetur, ipseq;
 tranato flumine in quo nonnulli duces ex fuga perie-
 rant, Patauium agrè perfugeret. Quod dedecus atq;
 incōmodum acceptum aliquot postea opportunis ex-
 peditionibus contra Germanos & Hispanos ad Por-
 tonum atq; Rhodigium susceptis; egregia cum laude
 resarciuit. Nouissimum eius operum fuit Abdue tra-
 iectus, præstitumq; Francisco regi insigne studium &
 auxilium, ea in pugna qua Heluetij iuxta Mediolanū
 superati sunt. In eos enim continuato per noctē præ-
 lio fatigatos & perturbatos, sed adhuc acerrimè resi-
 stentes, quum recentem equitatum suum induxisset;
 rusticanamq; domum, qua hostes mira cōstantia se tue-
 bantur incendi iussisset, aduētaretq; peditatus tandem
 hostis ferocia uicta protritaq; est. Sed ea uictoria mi-
 nus leta Liuiano obuenit quod Cepinius Petiliani fi-
 lius in eo tumultu cecidisset; ipse uerò iam senex &
 thoracatus, cum pugne seruore, tum ardore Solis ue-
 hementer succensus, letalis morbi initia concepisset.
 Nam non multos post dies oborta febre, atq; intestinis
 in herniam defluētibus sexagenario maior ad Vicum
 Ghedas supra Ollium amnem ereptus est. Post mor-
 tem autē in qua omnis decedit inuidia, maximè acer,
 & pugnax, uigilantiq; item & integra fide præcla-

rus dux existimatus est; sed qui teste Gritto Reipublicæ Venetæ parum esset opportunus, quæ cautum potius & cunctatorem ducem exposulet, quàm feruidum bellatorem; utpote cui minimè grauis sit ullus trahendo bello sumptus; quando liberæ ciuitatis is omnino mos sit, non insalubriter institutus; ut incertos & ancipites præliorum casus non ineptè reformidet.

Iouij Iunioris.

Cæsar eras quondam exectus iam matre perempta
 Infans vitales blandi dum luminis auras
 Haurires, cœlum medium Mauorte tenente
 Mox quia te cunctis clarum tua maxima uirtus
 Fecit, & æterna uexit super æthera fama,
 Quòd te magnanimū, quòd fortem pectore, & armis
 Contra mille acies, atq; agmina milia contra
 Hadriaci sensere patres, Venetūmq; Senatus,
 Certè non aliud tibi, quàm de Cæsare nomen
 Sumere debueras; quis enim te dignior illo?
 Quum toties ualidum bello deieceris hostem,
 Et toties referas Veneto uictore triumphum?
 Testis erit Germana suo cum Cæsare pubes
 Falminea disiecta manu, longeq; fugati
 Finibus Insubrum Heluetij, gens effera, testes.
 Improbus at si aliquis tibi forte obiecerit illud
 Ut te pugnandi cupidum nimis impiger olim
 Vicerit, inq; suo seruarit carcere Gallus;
 Nesciet heu demens quantum sibi uendicat ipsa

Fortuna

Fortuna omnipotens; non hoc obiecerit unquam
 Qui sapiens, rerum dominam cognouerit illam.

Sub effigie Campsonis Gauri Aegy-
 pti Syriaeque Sulthani.

N neminem, ut uideri potest, uel ab
 initio blandius, uel in exitu acer-
 bius & petulantius Fortuna iocata
 est, uti impudens & lubrica specta-
 tæ probitatis obtrectatrix, quam in
 ipso Campsone Gauro Memphiti-
 co rege. Is enim è Scythicis pruinis puer eductus, &
 maniceps educatus in ergastulo apud Memphim, Ma-
 maluchorum disciplinam, & cuncta per ætatem mi-
 litie munera nequaquam segniter apprehendit; tan-
 to bonæ famæ successu, ut nullo correptus ambitu, &
 aureæ mediocritatis fructu contentus medijs in classi-
 bus consensescere, honestiq; nominis potius quam præ-
 clari primatis dignitatem tueri uelle uideretur. Sed
 defuncto Caihbeio, occisoq; subinde Mahomete eius
 filio, quum per intestina bella proceres de imperij hæ-
 reditate ad interitum propè totius ordinis dimicaret,
 nec ij ullum cruentæ controuersie exitum uiderent,
 qui primæ classis decus sustentabant, ut plerūq; fit, re-
 gem elegerunt, quem nemo timeret, nec quisquam ha-
 beret odio, aut innoxie tantum probitatis fama cogni-
 tum impensius adamaret, & coleret. Itaq; Campson
 hoc innocentie suæ titulo extra inuidiam omnemq;
 ambitus suspicionem positus, cogentibus Proceribus

ultro delatum, inuito similis imperium exceptit; eaq̃
 illud moderatione dignitateq̃ tutatus est, ut Mamalu-
 chi similtates deponerent; auerentur uectigalia; par-
 taq̃ rerum tranquillitate, ab Othomannis regibus su-
 spiceretur; & ab Hismaele Persarum rege coleretur,
 tanquam intermedius maximarum opum, summaq̃
 nominis autoritate rex amplissimus. Hoc enim insti-
 tuto Campson non imprudenter utebatur quo effre-
 natas utriq̃ & nunquam satis perdonitas duorum
 præpotentum regum uoluntates & uires, deterrendo
 & coercendo in dubio colendæ pacis officio contine-
 ret. Sed ab hoc non semper salubri consilio, quam pa-
 rabant immitia fata ad res perturbandas uiam inuc-
 nerunt. Deuouerat se bello Persico. Selymus, ut His-
 maelem in Calderanis nuper campis superatum, fun-
 ditus euerteret. Obstabat Selymi audaciæ æquissimus
 belli arbiter & spectator Campson, ab ea æquitatis ra-
 tione prorsus infelix. Nã uti periculo proximus, per-
 motusq̃; recenti adhuc exemplo Tarsensis pugnae, &
 superiore Vssumcassanis audacia, qui nunquam flu-
 men ipsum Euphratem imperij sui limitem esse, pati
 uoluisset, in neutram inclinabat partem, & se utriq̃;
 totius belli disceptatorẽ & iudicem, exoptari & deli-
 gi cupiebat. Verum Selymus superbo ingenio interdi-
 centis arma uanissimi senis, minas & uires contem-
 nens, easq̃; ferro retundendas esse existimans; postpo-
 sito Persa, magnæ sibi gloriæ futurum duxit, si supe-
 rato Amano monte in Syriam inexpectatus irruperet.
 Ab eo nuncio percitus ira Campson & suorum perfidie

die ignarus, promotis à Damasco castris, in Comage-
ne ad Singam annem Selymo obuius fuit, & exem-
plò cum hoste collatis signis cõfluxit; eo uictoriæ euen-
tu ut Cayerbeio Alepiano præfecto insigni perfidia
Campsonem non deserente modò, sed infestis perse-
quente armis, Mamaluchi quanquam eximie fortes,
amissis ducibus funderetur; & Campson ipse fugien-
tium suorum incursum uti erat ætate, multoq; abdomi-
ne grauis, ingentiq; præpeditus hernia, in multo pul-
uere nemine agnoscente, cadenteq; equo proculcatus
interiret. Repertum cadauer triduoq; ostentatum Sy-
ris, subitam rerum cõmutationem admirantibus, non
Syriæ modò sed Iudææ atq; Aegypti occupandi Sely-
mo uictori ianuam aperuit.

Iani Vitalis.

Fortuna cæca & surda uerè diceris
Et mente uana prædita
Ad alta tollis scamna in imo conditos
Ut mox cadant profundius,
Morosa tu mortalium appetentium
Votum omne fulmine ocys
Fugas, deinde te nihil petentibus
Benignitate prodigis
Campson ut ille Gaurius nil ambiens
Nil te proterua flagitans
Inuitus imperator ore Aegyptiæ
Tumultuosa militum
Ex fece plebis factus, insolentia

Supra uolabat nubila,
 Inter receptus altiora sydera
 Mox excidens altissimus
 Absumptus armis hinc & hinc rebellibus
 Grauis senectæ pondere
 Fit ludus atrox impotentis alea
 Tuæq; peruicaciæ,
 Amisit & cum uita opes quas maximo
 Cum regno habebat maximas.

Sub effigie Tomumbeij vltimi Aegy-
 pti Syriaeq; Sulthani.

AMNATIS hercle auspicijs, & ianæ
 fatali ruina cõcidente Mamaluchor um
 imperio, Tomumbeius imperium excep-
 pit, ut labantibus & ferè perditis rebus
 succurreret. Ita uerò attollentibus cunctis procerum
 ordinibus annuit, ut se tanquam indignum excusaret,
 parumq; paratum ad periculossimi belli uim sustinen-
 dam; sic ut amore patriæ potius, publicæq; salutis &
 dignitatis causa, quàm ullo ambitu diadema suscipere
 uideretur. Eum nanq; longè optimum atq; fortissi-
 mum credebant, qui reparando bello cæteris omni-
 bus aptior, & ad defendendam communem iniuriam,
 magnitudine animi, militariq; ausu promptior cense-
 retur. In hunc præcellenti uirtute sua, militumq; om-
 nium studio nixum, & Dijs inuitis arma expedien-
 tem, Fortuna admirabili excitato ludo, infesta iacula
 contorsit, usq; adeò atrociter, ut peculiari decreto
 præstant

præstantissimi hominis uirtutem, sibi omnino excin-
 dendam susciperet, qua cadente, ipsum unâ concideret
 Sulthanorum imperium, propter elatæ gentis super-
 biam, seuamq; tyrannidem cunctis hominibus, præfer-
 timq; Aegyptijs intolerandum & inuisum. Itaq; To-
 mumbeiis explicatis consilijs aduentanti Selymo ad
 Mataream sua castra opposuit; frustra tormentis, cæ-
 cisq; fossarum insidijs permunita; magnoq; statim ar-
 dore & pari spe uictoriæ, utrinq; classica cecinerunt.
 Sed admirandæ pugnacissimi regis fortitudini, ne Se-
 lymus deleretur, obstitit illa eadem perfidia, quæ Can-
 psonem oppresserat: Nam transfugæ cuncta ea quæ
 Mamaluchi insidiosè parassent, ita Turcis indicarant,
 ut longè omnium iniquissimo, & cruentissimo prælio
 certaretur, & Tomumbeiis munimentorum suorum
 spe deiectus numerosi hostis tormenta non diu susti-
 neret; Amisissis enim illustribus præfectis, & flore e-
 quitum multa cæde perturbato intra urbem Mem-
 phim eo animo se recepit, ut per obseptas magnis tra-
 bibus regiones de imperio, & de liberis ac uxoribus
 egregio conatu decertaret. Verùm Selymus cui fida co-
 mes & nusquam abscedens Fortuna aderat, fortiter
 aggressus urbem cuncta perrupit, & continuata per
 triduum dimicatione magnam partem Mamaluchor-
 rum uel pertinacissimè repugnantium trucidauit, fru-
 straq; reliquos, ad Deorum inanium templa confu-
 gientes, & sub fide deditos, interfici iussit. Nec tanta
 accepta clade Tomumbeium ultra Nilum se recipien-
 tem & nouas comparantem copias Fortuna persequi

desijt, uti nondum tot illatis iniurijs exaturata, scilicet
 ut in regem ab ingenti inuictaq; uirtute constantissi-
 mum, impotentis suæ libidinis totam iracundiã effun-
 deret. Ipsa nanq; inuita reparatis copijs & ad Nili ri-
 pam pontemq; supremo audaciæ conatu edito consli-
 gentem perculit; quærentemq; latebras per paludem
 calamis obsitam, prodentibus incolis, Selymo uictori
 captum uinctumq; tradidit; ut de rege summæ sed in-
 faustæ uirtutis clarissimo, spectaculum uerè deforme
 Scythicumq; prorsus ederetur. In eum siquidem Sely-
 mus abdicata omni uel regiæ clementiæ, uel iustæ hu-
 manitatis laude, quæ singularis fero eius ingenio pro-
 ponebatur crudelissimè statuit, quum diu in quæstione
 de thesauris acerbissimè tortum, impositumq; uili ca-
 melo, & per urbem circumductum, ad Basuelam Sy-
 riæ portam laqueo necari uncoq; ferreo suspendi ius-
 serit; ut Aegyptij se uictorè esse faterentur, qui subla-
 tis duobus supremis regibus, Sulthanorum imperio si-
 nem attulisset.

Aonij Palearij Verulani.

Non fuit in toto rex æquè oriente beatus
 Nec magis in toto rex oriente miser
 Quàm dolor Aegypti, olim Tomumbeius, auro
 Ingenti, atq; armis, & dititione potens;
 Captus ab hoste fero miserum simul, atq; beatum
 Exemplo potis est commonuisse suo;
 Quid rides temere? Quid fles? uis te cohibere?
 Et natum posthac te meminisse hominem?

Mi trab

Mi trabeam induto, gemmis, auroq; corona
 Cingebat fulgens, & diadema caput,
 Mi quondam ornabant pretiosa monilia collum;
 Nunc fractam uili respice sine gulam.

Sub effigie Iacobi Triuultij.

ATVRAM non sepe cuiquam sua
 dona cumulata largiri solitam præclaro
 Iacobi Triuultij exemplo intueri licet;
 quippe quæ ei parum liberalis & deco-
 ri oris rictum, eumq; à summo naso in obtusam cuspidem
 prominente, prorsus ignobilem dederit; atq; item iu-
 sto humiliore, quanquam quadrata, & ferendis armis
 habili statura esse uoluerit; ita ut ingentis spiritus ui-
 gorem qui plenissimè inerat, nequaquam generosa
 uultus specie, personæq; dignitate subleuaret. Natus
 est Mediolani, patre non admodum opulento sed ma-
 ioribus claris; diuersa tamen fama. Nam Acocius Tri-
 uultius inter percussores Ioannis Mariæ Mediolani
 principis annumeratus, eius parricidij nomine dam-
 natus est. Ex aduerso autem Erasmus apud Philippum
 interfecti fratrem & successorem forti fidelisq; studio
 non præclaros modò militiæ honores, sed ipsius etiam
 principis consanguineam cum dote opulenta in matris
 monio habere promeruit. Post hunc Erasmum, An-
 tonius, & Ambrosius, Francisco Sfortiæ Philippi so-
 cieri imperium & hæreditatem aduenti semper aduer-
 sati sunt. Ipse uerò Iacobus tanquam acer & ex Guel-
 pha factione validus hostis, secus ac Renatus frater, &

Ludouico semper dissensit, & quòd dominatum fratris filio ereptum ferre non posset, foris sese grauius uarijs bellis exercuit; in Etruria primò, & demum contra Auximates atq; inde ad Aragonios reges se contulit, quos Ludouico infensissimos esse cognouerat. Ab hac noua amicitia conciliante Ferdinando rege, Alfonsi Dauali regia gratia præpotentis sororem in matrimonium duxit. Verùm ingruente in Italiam Carolo Gallia rege, profectus in Galliam togatam cum Ferdinando iuniore nulla re memorabili aduersus Gallos gesta, cum ipso Ferdinando Romam atq; inde Neapolim se recepit: uisusq; est parum opportuno tempore missionem impetrasse, & ad uictorem Gallum illico certa militiæ conditione concessisse; propterea quòd audisset Ludouicum Sfortiam cum cæteris regibus nimia Caroli felicitate percussis noua foedera aduersus Gallos percussisse; summo nanq; uoto, ut his se applicaret, Sfortiani nominis hostes quærebat. Itaque redeunti Carolo, Tarrensi in pugna ante primam aciem, operam tam fortem quam felicem præstitit, & famam strenui peritissimiq; ducis consecutus est. Defuncto autem Carolo Ludouicus Aurelianus successor, eum Astæ urbi cum ala equitum præfecit. Inde q; mox subscribente uotis Fortuna, maximum eius operum fuit Ludouicū Sfortiam Mediolanensi imperio depulisse; Nec multo post eum etiam captiuum in Galliam perduxisse; unde ei liberalitate regis magnas opes uel graui cum inuidia obuuisse constat, quando ab his meritis Mar

tis Mareſchalcus quod eſt apud Gallos Equitum ma-
 giſter, ſit appellatus, & ab hoc inſignis dignitatis mu-
 nere, memorabiles ſæpe uictorias Gallico nomini pe-
 pererit. Quarum omnium nobiliſſima, proculdubio
 fuit ea, qua Feltrium, Baleonumq; ad Bononiæ mœnia
 caſtrametatos, ſine ſuorum uulnere proſtigauit, Bo-
 noniamq; Bentiuolis reſtituit. Quæ uictoria pruden-
 tiæ & felicitatis nomine, eo plenior & clarior exti-
 tiſſe uiſa eſt, quòd non multo poſt Gaſto Foiſſeus ad
 ingentem aſpirans laudem, cum ſumma Gallorum
 clade, iacturaq; totius Italici principatus, ad Rhauen-
 nam in ipſa ſuneſta uictoria concidiſſet. Sed qui nuſ-
 quam prælio fuerat ſuperatus, ad Nouariam inuſita-
 tæ Heluetiorum audaciæ ita ceſſit, ut uindicaffe iniu-
 riam biennio poſt ad Mediolanum cenſeatur, quum
 Heluetiorum legiones, ipſo apud Franciſcum regem
 depugnante perdomitæ ſuperatæq; ſint, & Mediola-
 num uix toto uertete anno aduerſus Maximiliani Cæ-
 ſaris impetum peculiari ipſius conſilio conſantiſſimè
 fuerit deſenſum. Ceterum non multo poſt Triuultium
 ſua illuſtri laude, & ciuili parſimonia gaudentem, &
 uti erat elegantium literarum appetentiſſimus publi-
 ca Gymnaſia admirante iuuentute frequentantem, ue-
 bementer exagitauit inuidia, inhiante ſcilicet eius op-
 pidis Lotrechio, qui ſumma regis gratia ſubnixus,
 Mediolani erat in præſectura. Qua de re, uti indigna
 ſuis meritis exacerbatus, noua fœdera cum Griſoni-
 bus Heluetiorum ſocijs, ſibiq; ad Meſochiũ caſtellum
 antiquæ ſuæ ditionis finitimis renouauit, ut dignita-

tem suam tueretur, aduersus immodicas Lotreohij cupiditates, quæ ad eripiendum Viglebanum uoluptarij secessus urbem extendebantur. Hanc nouam renouati foederis pactionem, obtre ctatores usq; adeò regi suspectam fecerūt, ut senex septuagenario maior uocatus in Galliam, tanquam ad dicendam causam media hyeme per Alpium niues contendere cogeretur, qua in re uel ob id minus benignum quam sperasset Franciscum regem inuenit; eo quidem acriore animi cum dolore, quòd ab ipso patre Camillum filium spurium perfidiosè atq; impiè defecisse reperiēbat. His conflictatus curis indignabundus senex apud Carnutes exorta stranguria facillè interiit; uir profectò Italarum ducum celeberrimus, & optimus, nisi grauisimam & propè perennem inuidiam, quum externæ gentis iugum patriæ primus imponeret, cum execrabili seruiuentium ciuium detestatione subiisset. Tumulatus est Mediolani apud adem Nazarianam suæ tribus sumptuosissimo sepulchro ab se condito, quod postea Iacobus nepos eius & hæres, accumulatis ornamentis, luculentius fecisse uidimus.

Parthenij Parauicini.

Non uiolam, aut Paphiū florē, mollēmue Hyacinthū
 Spargite, non magni poscunt hæc munera manes,
 Sed galeas clypeosq; ensesq; & Martia dona
 Ferte, & honorata feretrum præcingite lauro,
 Hoc ducis egregij funus, sacraeq; Triuulti
 Inferiæ, quo fama Italum, Mauorsq; Latinus

Extul

Extulerat caput, & priscum affectabat honorem.
 Armorum proceres celebrem longo ordine pompam
 Ducant, & tanto persoluant iusta sepulchro
 Concussisq; frequens exercitus assonet armis.
 Tum uos Scipiadae manes, umbræq; Camilli,
 Vos Decij, Fabijq; duces, & clara Quirini
 Progenies, ubi nox furuas extendit alas
 Ferte pedem, & cineres uenerati, & nobile bustum
 Magnanimi excipite Herois, faustoq; sequentes
 Agmine, ad Elysios umbram deducite campos
 Hoc Mauors illi, Pallasq; indicit honores.

Rainerij.

Insu brum columen Triuultius hæc tulit ora
 Quem ad magnum Bellona edidit Erydanum,
 Mauorti permixta Deo; treis pectore uultus
 Treisq; animos habuit, tergeminasq; manus,
 Ter leto sternendus erat; sed dente maligno
 Vna ducem inuictum sustulit inuidia.

Hieronymi Vulpij.

Sunt tumuli Iacobe tui certamina, captæ
 Vrbes, captiui, regna, trophæa, duces.
 Hos tumulos tibi tu propria uirtute parasti,
 Nos tibi pro titulis carmina bina damus.
 Vicerat hic hostes animis; at nomine mortem
 Vicit; & inuictus uixit, & interijt.

Sub effigie Tristani Acunij Lusitani.

A Chonesta canitie uiridis adhuc fene-
 ctæ, cultuq; nobilibus margaritis pi-
 cto, ac internitente passim insignium
 gemmarum fulgore, supra quam dici
 posset ornatissimo Tristanum Acuniū Emanu-
 elis Lusitaniæ regis legatum uidimus, quum Flumentana por-
 ta præeunte Elephanto in urbem inueheretur: Indicæ
 uictoriæ suæ trophæa ostentans, donaq; afferēs Leoni
 Pontifici, ut supremæ fortunæ decus præclara magni
 numinis prouidentia ad felicitatem seculi collatū gra-
 tularetur, quando eum etiam tanquam sacrorū prin-
 cipem ritè creatū, religiosè atq; suppliciter uenerari
 iubebatur. Munera fere planetæ, & pluuiiales, Dal-
 maticæq; uestes, unis solennibus sacris dicatæ, quas in-
 numerabiles margaritæ Phrygijs operibus intertextæ
 mirabiliter adornabant. Prorex siquidem in India
 Tristanus multas sibi prætiosiores diuitias conges-
 serat, præclaris rebus cum grauitate præstantis in-
 genij, tum bellicosa manu gestis; ad apertis scilicet aut
 institutis Indicæ negociationis emporijs ultra Calecu-
 thum usq; ad opulentissima Cambaiæ, Narsingæ, &
 Bengalæ regna; passimq; per oram amicitias iūxerat,
 tributaq; aromatu imponens, ultra Gangem Lusita-
 ni nominis famam propagarat. His rebus gestis re-
 deuntem ad triumphum superantemq; extremum Ae-
 thiopiæ promontorium, quod nauæ Bonæ spei uo-
 cant, rapidissimi Aquilones ultra circulum Antar-
 cticum

Eticum tanta ui propulerunt, ut in uasto pelago longissimi tractus terras adierit, quas non ingentis insule, uerum eius continentis immensæ regionis quæ ad Perurana & Cuscana regna connectitur, esse crederet; quam nemo tamen præter cum hætenus inuenit; non secus ac Magalano accidisse uidemus; qui per angustas quasdam fauces in occidentalem Oceanum circuito toto terrarum orbe, stupenda navigatione penetravit. Sed Elephanta aurea instratus stragula, & turrato ephippio Indos homines gestans in se admirantis populi ora conuertit, quum extenta proboscide eaq; nemini noxia, & passu ad modulos tibiæ temperato iocundissime lasciuiet. Obstupuere in tantæ molis bellua Romanus in primis populus, & suburbanæ gentes, tam docile ingenium, humanisq; adeo sensibus propinquum; quod magistri sceptro ferreo imperantis uocibus pareret, uenerariq; principem & augustiore habitu homines certo gestu uideretur, circumfusæq; puerorum turbæ adulari didicisset. Ceterum Elephas publicæ hilaritatis oblectamentum, uix toto biennio Romani cœli lucem uel diuersæ passionis intemperiem perferre potuit; quum fluente aluo paucissimis diebus interiret. Eius mortem plebs tota non secus ac incomparabilis ciuis diu luxit, quod communis omnium uoluptas quæ ad famam dignitatemq; Urbis pertineret, immaturo alioquin uiuacissimæ bestię interitu, erepta uideretur. Ob id Leo Pontifex non obscure præproperis extincti fati subiratus, ut populi desi-

derium, quanquam inani picturæ solatio deliniret,
Elephantum simillima effigie mensurâq; membrorum
iuxta turrem Vaticanæ portæ pingi iussit, cui & hoc
quoq; Epigramma inscriptum est.

Beroaldi Iunioris.

Monte sub hoc Elephas ingenti contegor ingens
Quem rex Emanuel deuictis Oriente, Leoni
Captiuum misit decimo; quem Romula pubes
Mirata est, animal non longo tempore uisum
Vidit & humanos in bruto pectore sensus.
Inuidit Latij sedem mihi Parca beati
Nec passa est ternos domino famularier annos.
At quæ fors rapuit naturæ debita nostræ,
Tempora, uos superi magno accumulate Leoni.

At rex Emanuel ad extendendam subactæ ab se
Indiæ laudem dignum fama sua ratus, si recentis mu-
neris gratiam nouo munificentiae officio cumularet,
rhinocerotem etiam misit, qui ex uinere longissi-
mæ navigationis, in littus prouinciæ Narbonensis
expositus, insigni Galliæ spectaculo fuit. Erat hæc
bellua paulò humilior elephanto, si altitudinem spe-
ctes, sed longitudine propè par, nostratis bubali for-
mam referens, nam ungulas habet bisulcas, uerùm ter-
gore buxci coloris eoq; ab impenetrabili duritie du-
plicato, tanquam perpetuo thorace protegitur; ar-
maturq; pedali osseo cornu supra nares emanente quo
ferire sub utero, atq; transfodere elephantem pecu-
liarem

liarem suum & internecinum hostem solet, si tamen iniectæ ad collum & ocysimè strangulantis proboscidis uim effugiat; nam in congressu perpetuæ similtati, aut parta uictoria, aut certe decora morte satisfacit. Sed hanc inusitatæ feritatis belluam, quæ in arena Amphiteatri elephanto ad stupendum certamen committi debuerat, Neptunus Italiæ inuidit, & rapuit, quum nauigium quo aduehebatur, Ligusticis scopulis illisum, impotentis tempestatis turbine mersum periisset; eo grauiore omnium dolore, quòd bellua Gangem & Indum altissimos terræ patriæ fluuios tranare solita, in ipsum littus supra portum Veneris, uel arduis saxis asperrimum enatare potuisse crederetur, nisi compeditus cathenis ingentibus, nihil proficiente euadendi conatu superbo maris Deo cecidisset. Ferunt hunc rhinocerotem, quum ab Oceano Vlyxponensi in portu exponeretur, aspectu, atq; odore suo elephantum Romano grandiorum, qui tum erat in Regia, usq; adeò truculenter terruisse, ut elephas ipso naturæ miraculo præcipuus hostis, concepto incredibili pauore, septum caucæ ferreis ingentibus clatris permunitum, humerorum & capitis præcipiti impulsu perruperit, & in longam se proripiens fugam, terribiliq; barritu edito, stridens & furens cuncta obuia prostrauerit. Viriusq; belluæ imagines ex uera naturaliq; magnitudine picturis expressæ, in ipso Musæi nostri atrio spectantur, cum hac inscriptione singulis uersiculis animantium naturam demonstrante.

Humanos Elephas retinet sub pectore sensus
Rhinoceros nunquam uictus ab hoste redit.

Antonij Sanfelicij de Rhinocerote.

Rhinoceros ego sum fusco deuectus ab Indo
Hinc, ubi uestibulum lucis portæq; diei,
Hesperiae classem ascendi temeraria uela
Ausâ nouas terras, aliumq; inuisere Solem.
Spectarat quondam urbs nostros in munere circi
Congressus, hostemq; elephantum obiecit arena.
Hic patrias iras, æternaq; prælia mecum
Exercet fidens immâni corpore moles.
At loricamur triplici nos tergore, & arma
Præualidus mucro, atq; inuicta cuspide cornu.
Ipse cadit Barrus, dum telum figitur aluo
Expugnat uires stultas prudentia solers.

PAVLI